

Gemeente
Coevorden

Programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028

Inhoudsopgave

PROGRAMMABEGROTING 2025 EN MEERJARENRAMING 2026-2028	1
INHOUDSOPGAVE	3
LEESWIJZER	4
BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN	6
NIEUW BELEID EN ONTWIKKELINGEN	9
Inleiding	9
Nieuw beleid en ontwikkelingen	9
Dekking	14
Overige ontwikkelingen	15
PROGRAMMA 1 BOUWEN VOOR DE SAMENLEVING	17
PROGRAMMA 2 DUURZAAMHEID	25
PROGRAMMA 3 SAMEN	28
PROGRAMMA 4 EIGENHEID DORPEN EN WIJKEN	38
PROGRAMMA 5 FUNDERING VOOR DE TOEKOMST	40
PROGRAMMA 6 FINANCIËN EN DEKKINGSMIDDELEN	43
FINANCIËN	44
Samenvatting financieel meerjarenperspectief 2025-2028	44
Uitgangspunten van deze begroting	45
Ontwikkeling inkomsten	46
Ontwikkelingen uitgaven	49
Structureel evenwicht en vrije begrotingsruimte	51
Ontwikkeling reserves	52
Overhead	54
Toelichting incidentele baten en lasten	55
Recapitulatie van de programma's	56
Geprognosticeerde balans	57
PARAGRAFEN	59
Lokale heffingen	59
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	65
Onderhoud kapitaalgoederen	72
Financiering	75
Bedrijfsvoering	79
Openbaarheidsparagraaf	83
Verbonden Partijen	84
Grondbeleid	88
BIJLAGEN	92
1. Overzicht investeringen 2025-2028	92
2. Overzicht lopende investeringen 2025	94
3. Reserves en voorzieningen	96
4. Taakvelden conform BBV	100
5. Incidentele baten en lasten	107
6. Begrotingssubsidies	111
7. Verbonden partijen	112

Leeswijzer

Voor u ligt de Programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028. Deze Programmabegroting is, evenals onze andere Sturings- en Verantwoordingsdocumenten, via [financien.coevorden.nl](https://www.coevorden.nl) te raadplegen en te downloaden. Deze documenten zijn de Kaderbrief, de Programmabegroting, de Halfjaarrapportage en het Jaarverslag. Voorheen stelden wij deze documenten beschikbaar aan de raad in PDF-formaat en publiceerden wij deze documenten op onze website <https://www.coevorden.nl/financien>. De S&V-documenten van de vorige bestuursperiode 2014-2018 blijven via de website beschikbaar. Vanaf verslagjaar 2019 zijn de stukken via de online-omgeving te raadplegen.

Basis voor deze Programmabegroting

De basis voor deze Programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 (hierna: 'begroting') die voor u ligt, is de Kaderbrief 2025. De kaderbrief is op 9 juli 2024 vastgesteld door de gemeenteraad. In de kaderbrief hebben wij de bestuurlijke hoofdlijnen geschetst en actualiseerden wij het meerjarenperspectief. Op basis van deze uitgangspunten en op basis van ontwikkelingen die zich in de tussentijd hebben voorgedaan, hebben wij in de afgelopen maanden de begroting samengesteld. Ook de gevolgen van de septembercirculaire van het gemeentefonds hebben wij verwerkt in deze begroting.

De begroting is gebaseerd op de doelen die zijn geformuleerd in het Bestuursprogramma 2022-2026. In het Bestuursprogramma is focus aangebracht op de doelen aan de hand van de thema's uit het coalitieakkoord 'Gewoon doen! Met durf en trots aan de slag voor Coevorden':

- **Bouwen voor de samenleving**
- Duurzaamheid
- Samen
- Eigenheid dorpen en wijken
- Fundering voor de toekomst

Daarnaast zijn in de begroting ook "going-concern" onderwerpen opgenomen en vanzelfsprekend ook de verplichte onderdelen zoals de paragrafen en bijlagen.

Actualisatie van documenten gerelateerd aan de begroting

Gelijktijdig met de actualisatie van het meerjarenperspectief 2025-2028 hebben wij de belastingverordeningen geactualiseerd. Deze verordeningen kennen een eigen procedure, maar worden gelijktijdig met de begroting ter vaststelling aan u voorgelegd.

Wet- en regelgeving

Gemeentewet

In de gemeentewet is bepaald dat de gemeenteraad de begroting vaststelt in het jaar, voorafgaand aan het begrotingsjaar. Het college van burgemeester en wethouders zendt de vastgestelde begroting binnen twee weken na vaststelling, maar in ieder geval voor 15 november van het jaar, voorafgaand aan het begrotingsjaar, aan het college van Gedeputeerde Staten.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

In de hoofdstukken II en III, de begroting en meerjarenraming met toelichtingen, van het BBV zijn diverse artikelen opgenomen met betrekking tot de vereisten over de begroting. De begroting is zodanig opgebouwd dat wij aan deze vereisten voldoen.

De inhoud van de tegels

De begroting is opgebouwd uit een aantal hoofdstukken. Elk hoofdstuk staat onder een zogenoemde 'tegel'. Dit zijn de pictogrammen op de paarse tegels. Via de knop 'Home' bovenaan de website komt u altijd weer terug op de startpagina van de begroting. Via de knop 'Programma's' kunt u rechtstreeks naar andere hoofdstukken navigeren. Onder de tegels treft u de volgende informatie aan:

- *Leeswijzer*
Op de pagina waar u nu bent, lichten wij de opzet en werking van de nieuwe online begroting toe.
- *Bestuurlijke hoofdlijnen*
Onder deze tegel leest u de bestuurlijke hoofdlijnen van ons college aan de gemeenteraad.

- *Nieuw beleid en ontwikkelingen*
Onder deze tegel hebben wij een samenvatting van nieuw beleid en ontwikkelingen voor de komende vier jaren opgenomen. De focus ligt op het jaar 2025.
- *Bestuurlijke hoofdlijnen van de begroting*
- *Tegels van de programma's*
Onder deze tegels staan onze beleidsinhoudelijke programma's. Elk programma bevat de volgende onderdelen:
 - Omschrijving van het programma
 - Beleidskaders: Wij benoemen de actuele visie- en beleidsdocumenten die kader stellend en richtinggevend zijn voor ons beleid. Door op de titel van het document te klikken, opent het document in een nieuw venster;
 - Doelstellingen: wat willen wij bereiken? Onze doelstellingen zijn afgeleid uit het bestuursprogramma 2022-2026. Direct onder de uitwerking van de doelstellingen hebben wij alle activiteiten van het betreffende programma opgenomen: hoe gaan we onze doelstellingen realiseren? Door op deze activiteiten te klikken, opent een scherm met informatie over de activiteit. We geven meer informatie over de activiteit en als er een start- en einddatum aan de activiteit gekoppeld is, geven we dat ook aan. Bij activiteiten die in principe een continue proces zijn, staat geen start- en einddatum vermeld.
 - Beleidsindicatoren. Dit zijn de verplichte beleidsindicatoren van "Waar Staat Je Gemeente?".
 - Overzicht inkomsten en uitgaven. Wij sluiten elk programma af met een overzicht van de begrote uitgaven en inkomsten. Dit overzicht geeft invulling aan de vraag 'Wat mag het kosten?'. Vanwege de diverse onderlinge relaties in onze begroting tussen onze doelen, activiteiten en middelen, over de programma's heen, vindt de inzet van middelen op eenzelfde wijze plaats.
- *Financiële begroting*
Onder deze tegel nemen wij diverse financiële overzichten op, die gezamenlijk de financiële begroting vormen. Wij schetsen het financieel perspectief voor de jaren 2025 tot en met 2028. Het betreft bijvoorbeeld de actualisatie van het meerjarenperspectief, de invulling van de prijscompensatie, het meerjareninvesteringsprogramma, het verloop van de algemene reserve, ontwikkelingen en overige aanpassingen die tot financiële effecten in de begroting leiden. Ook presenteren wij onder deze tegel diverse verplichte overzichten in het kader van het BBV. Het betreft bijvoorbeeld een toelichting van de uitgangspunten in de begroting, een toelichting op incidentele baten en lasten, een recapitulatie van de programma's inclusief een verschillenanalyse, en een geprognosticeerde begin- en eindbalans voor 2025 tot en met 2028.
- *Paragrafen*
Onder deze tegel nemen wij de bekende paragrafen op:
 - Lokale heffingen
 - Weerstandsvermogen
 - Onderhoud kapitaalgoederen
 - Financiering
 - Bedrijfsvoering
 - Openbaarheidsparagraaf
 - Verbonden partijen
 - Grondbeleid
- *Bijlagen*
Onder deze tegel nemen wij de volgende overzichten op:
 1. Overzicht nieuwe investeringen;
 2. Overzicht lopende investeringen;
 3. Reserves en voorzieningen;
 4. Taakvelden conform BBV, geraamde baten en lasten per taakveld;
 5. Incidentele baten en lasten;
 6. Begrotingssubsidies;
 7. Verbonden partijen;
 8. Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Bestuurlijke hoofdlijnen

Kernboodschap

Gewoon doen – met en voor Coevorden

Naast belangrijke thema's als betaalbaar en duurzaam wonen in een leefbare omgeving, meer ruimte voor bedrijven en domeinoverstijgende samenwerking in het sociaal domein geven we nadrukkelijker vorm aan 'Samen Slimmer Werken, met en voor Coevorden'.

Inleiding

Geachte leden van de raad,

We zijn halverwege de bestuursperiode en dat is een mooi moment om onze ambities uit het Bestuursprogramma 2022-2026 te updaten. De update is als bijlage bij de Programmabegroting 2025 opgenomen.

In de Kaderbrief 2025 zijn de bestuurlijke hoofdlijnen voor het begrotingsjaar 2025 geschetst. In de Programmabegroting 2025 geven we aan wat we gaan doen om onze doelen te bereiken en wat het gaat kosten. We benadrukken, dat dit de begroting is voor het laatste hele kalenderjaar van deze bestuursperiode.

Hierbij bieden wij u de Programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 ter vaststelling aan. De thema's in het Bestuursprogramma zijn gelijk gebleven en van daaruit is de Programmabegroting opgebouwd:

- Bouwen voor de samenleving
- Duurzaamheid
- Samen
- Eigenheid dorpen en wijken
- Fundering voor de toekomst

Voor de jaren 2025, 2026 en 2027 is er sprake van een reëel en structureel begrotingsevenwicht. Maar de begroting voor 2028 is niet sluitend.

Ambities

In het kader van de Regionale woondeal willen we minimaal de bouw van 750 woningen mogelijk maken in de periode tot 2030. We liggen goed op koers en hebben met lef ambities opgepakt, zoals het verruimen van de 'ruimte-voor-ruimte' regeling, het flexwonen en 'flex op eigen erf'. Om ruimte te kunnen blijven bieden aan ontwikkelingen actualiseren we in 2025 onze Woonvisie. Verder geven we de formele en informele ketensamenwerking in het sociaal domein verder vorm (DOS). Samen met partners stellen we de inhoudelijke Lokale Educatieve Jeugdagenda op. En geven we uitvoering aan het programma Kansrijk Opgroeien om de intergenerationele armoede te doorbreken. In Coevorden willen we dat iedereen, met of zonder beperking, mee kan doen in de samenleving. In 2025 werken we dit uit in de Lokale Inclusie Agenda inclusief een uitvoeringsplan. Ook in het ruimtelijk domein hebben we ambities zoals de uitwerking van locaties voor nieuwe (regionale) bedrijventerreinen.

Naast onze collega-overheden hebben we dus ook bovenlokaal opererende partners in het maatschappelijk middenveld en de markt nodig, zoals bedrijven en zorg- en onderwijsinstellingen. Want de opgaven waar we voor staan houden zich niet aan gemeentegrenzen. Lokaal is te klein, provinciaal is te groot, maar de regionale schaal biedt mogelijkheden. Het rapport Elke Regio Telt! bevestigt dat regionalisering en regionaal denken en doen essentieel is om ambities voor onze gemeente te realiseren. De regio Zuid- en Oost-Drenthe is genoemd als een van de tien dialooggebieden met kansen voor een brede schaa sprong. Op basis van de al aanwezige krachten kan hier economische ontwikkeling gecombineerd worden met (grootschalige) woningbouw en gebiedsontwikkeling en daarbij behorende voorzieningen, versterking van het mobiliteitsnetwerk en groen in en om de stedelijke kernen. Daarnaast biedt ontwikkeling van de Nedersaksen Lijn (NSL) Coevorden perspectief op nieuwe ontwikkeling voor een verbeterde aansluiting met Groningen en Twente. Over al deze ontwikkelingen zijn we als regio in gesprek met het Rijk. Het doel van deze gesprekken is een gezamenlijk perspectief voor de regio te schetsen en daarmee de achterstelling van regio's zoals Zuid- en Oost-Drenthe te doen kantelen. Daarmee spelen we in op de (groei-)kansen voor Coevorden en Zuid- en Oost-Drenthe. Dit alles vraagt om een ruimtelijk-economisch ontwikkelperspectief voor Zuid- en Oost-Drenthe als input voor deze gesprekken waar we in 2025 mee starten.

Daarnaast vraagt het van ons als gemeente na te denken over onze eigen toekomst: welke koers willen we richting 2050 gaan varen, hoe willen we Coevorden in de komende jaren ontwikkelen? Het gesprek hierover voeren we in 2025 eerst intern, maar daarna met onze partners in de regio.

Financiële aandachtspunten

Onder het motto van 'Gewoon doen!' blijven we invulling geven aan de ambities. Maar ondanks onze gezonde financiële positie maken we een pas op de plaats en zijn alert. We treffen een mix van maatregelen waaronder het temporiseren van bepaalde ambities en uitvoeringsplannen. Helaas is een kleine verhoging van de onroerendezaakbelasting noodzakelijk om ook op lange termijn structureel financieel in evenwicht te zijn. Ter versterking van onze vermogenspositie storten we vanaf 2026 structureel 1 miljoen euro in de algemene reserve. We blijven dus sturen op een gezonde financiële positie.

Uitkeringen van het Rijk

Naast onze eigen inkomsten ontvangen we via het gemeentefonds geld van de Rijksoverheid, de zogenoemde Algemene Uitkering. Daarnaast ontvangen we extra geld om specifiek beleid van de Rijksoverheid uit te voeren, dit zijn de zogenoemde specifieke uitkeringen (SPUK). Het kabinet Schoof wil meerdere specifieke uitkeringen afschaffen en het geld vrij besteedbaar aan gemeenten en provincies geven. Maar dit gaat wel gepaard met een korting op het gemeentefonds. In 2025 neemt de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hier een besluit over.

Vertraging in investeringen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het huisvesten van scholen binnen de gemeente. Daarom investeren wij in de nieuwbouw van de middelbare school De Nieuwe Veste (DNV). De grond waarop de school gebouwd moet worden is nog niet volledig in bezit van de gemeente. Hierdoor wordt later gestart met de bouw en kan de school naar verwachting in 2027 worden gebruikt. Dit betekent, dat ook de financiële investering vertraagt en een financieel effect heeft.

Jeugdzorg

In de Halfjaarrapportage 2024 gaven we al aan, dat we een tekort van ongeveer 2,7 miljoen euro hebben. Naar verwachting blijven de kosten voor jeugdhulp stijgen: er is meer vraag naar zwaardere vormen van jeugdhulp, de uitstroom van jeugd uit de voorzieningen blijft achter en de tarieven stijgen. Het kabinet Schoof zet de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd door met de daarin opgenomen inverdienopdracht van totaal 1,1 miljard euro. De, al in het gemeentefonds ingeboekte, extra besparing van 511 miljoen euro komt te vervallen. Het achterwege laten van deze besparing draagt niet bij aan het oplossen van het huidige tekort en de stijgende kosten.

Samen Slimmer Werken

Wij benadrukken, dat wij resultaten willen realiseren samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. In de Kaderbrief 2025 heeft u daarvoor de leidende principes vastgesteld die ons als gemeente helpen in de samenwerking met en voor Coevorden:

- We zijn in contact;
- We werken vanuit vertrouwen;
- We zijn geloofwaardig;
- We gaan voor gezamenlijk vakmanschap;
- We staan voor het algemeen belang.

Op basis van de leidende principes leveren we in 2025 onder andere de aanpak op voor overheids- en inwonerparticipatie.

We bouwen geleidelijk verder aan een stevige, stabiele organisatie met een gezonde balans tussen onze opgaven en de daarvoor beschikbare capaciteit. Dit doen we door onder andere in te zetten op een verantwoorde uitbreiding van de capaciteit van de vaste formatie en maximering van de inhuur. Bij de vaststelling van de Halfjaarrapportage 2024 heeft u voor enkele functies budget toegekend. Deze functies zijn voor werkzaamheden die wij (moeten) uitvoeren op basis van autonome ontwikkelingen zoals nieuwe en gewijzigde wet- en regelgeving. Dit is toegelicht tijdens de thema-avond over de organisatieontwikkeling op 1 oktober 2024. Naast de invulling van functies op basis van autonome ontwikkelingen bestaat de behoefte om meer functies structureel te bezetten. Dit is nodig om een gezonde balans te creëren tussen de bestuurlijke opgaven en de daarvoor benodigde capaciteit. De uitgevoerde benchmark laat zien op welke terreinen de structurele uitbreiding nodig is. Naast de inzet van het budget van Samen Slimmer Werken moeten we kijken hoe de structurele bezetting wordt bekostigd.

Moties Kaderbrief 2025

Bij de behandeling van de Kaderbrief 2025 zijn vier moties aangenomen:

- Actief grondbeleid voor meer woningen in en rond dorpen en wijken (24-07)

- Jeugdeducatiefonds (24-09)
- Sporthallen (24-10)
- Buurtsportcoach senioren (24-11)

De moties zijn verwerkt in de Programmabegroting 2025.

Voor een beschrijving van de moties zie Moties RaadCoevorden - iBabs Publieksporaal (bestuurlijkeinformatie.nl)

Tot slot

Wij wensen u een goede behandeling van de Programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 toe.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Coevorden,

de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

L.M. Brouwer

R. Bergsma

Nieuw beleid en Ontwikkelingen

Inleiding

Elk jaar beoordelen we wat nodig is - en in welk tempo - om de gestelde doelen te bereiken. In dit hoofdstuk laten wij zien welke ambities en ontwikkelingen wij voor ons zien. Daarbij leggen we de focus op 2025. Het betreffen ambities, investeringen om onze basis van onze dienstverlening en bedrijfsvoering toekomstbestendig te maken en ontwikkelingen die voortvloeien uit bestaande taken en wetten. Wij hebben deze ontwikkelingen financieel vertaald en daarvoor doen wij u een aantal voorstellen. Ook zien wij ontwikkelingen op ons afkomen, die het vermelden waard zijn, maar die wij nog niet financieel kunnen vertalen.

Het beleid en de ontwikkelingen die wij in onderstaande overzichten hebben opgenomen, maken geen deel uit van het financieel meerjarenperspectief in de Programmabegroting 2025 die voor u ligt. In het raadsvoorstel bij deze begroting hebben wij de besluitvorming over de ontwikkelingen separaat opgenomen. Dit biedt de raad de gelegenheid om de behandeling van de begroting en de ontwikkelingen separaat te behandelen en hierover te besluiten. Wij beogen hiermee een duidelijke scheidslijn aan te brengen tussen bestaand beleid en het bij stemming beschikbaar stellen van budgetten voor ontwikkelingen.

Nieuw beleid en ontwikkelingen

Nieuw beleid en Ontwikkelingen					
Nr.	<i>(Bedragen x € 1.000)</i> Onderwerp	2025	2026	2027	2028
1	Actualisatie beleidsplan openbare verlichting	23	52	74	96
2	Programma Binnenstad, Citadelpunt incl. Notaristuin		990		
3	Omgevingsprogramma Buitengebied	75			
4	Economische visie	75	75	75	75
5	Kosten NAM project	25			
6	Actualisatie woonvisie	100			
7	Uitvoering Wet Versterking regie op Volkshuisvesting	25			
8	Actualiseren Evenementenbeleid + optimaliseren processen	40			
Programma 2 Duurzaamheid					
Programma 3 Samen					
9	Doe-mee-webwinkel	100	100	100	100
10	Saneringskredieten				
11	Hulp bij het huishouden	175	350	350	350
12	Gezinscoaches	50	50	25	
13	Van programma Kansrijk Opgroeien naar Kansrijk Coevorden	150			
14	Viering 80 jaar vrijheid	60			
15	Project Van Gogh Drenthe	60			
16	Doorontwikkeling Sociaal Domein	100			
17	Extra ondersteuning Cultuurpodium Coevorden	30	30		
18	ZVHD extra taak van procesregie Jeugd	21	21		
19	Beleid inclusie en diversiteit	30			
20	Buurtsportcoach senioren				
21	Energiekosten de Swaneburg	77	77		
Programma 4 Eigenheid dorpen en wijken					
22	Verduurzaming maatschappelijke accommodaties	110	163	161	159
Programma 5 Fundering voor de toekomst					
23	Platform zaakgericht werken	164			
24	Programma SSW	250	250	250	
Totaal		1.740	2.158	1.035	780

Toelichting

1. Actualisatie beleidsplan openbare verlichting

Dit plan is in concept gereed. Insteek is om alle bestaande verlichting te vervangen voor Ledverlichting. Dit vraagt een investering van ongeveer € 2 miljoen. De bijbehorende kapitaallasten komen uit op een structureel bedrag van € 126.000 in 2030. In vijf jaar tijd zal hiernaartoe worden gewerkt.

2. Programma Binnenstad onderdeel Citadelpunt inclusief Notaristuin

Inmiddels is de herinrichting van de Weeshuisweide gereed en zijn in het voorjaar de middelen voor de ontwikkeling van de Markt en Haven beschikbaar gesteld. Voor de laatste fase verwachten wij nog kosten te maken voor een bedrag van € 990.000. Dit is een bruto raming. Wij zetten

nadrukkelijk in op cofinanciering van private partijen en subsidiemiddelen van Provincie en Rijk. Hier kunnen wij echter nog niet op voorsorteren.

3. Omgevingsprogramma Buitengebied

In het Omgevingsprogramma Buitengebied wordt, in samenspraak met de inwoners, een invulling gegeven aan de opgaven (zoals toekomstperspectief landbouw, natuur, klimaat, landschap, water- en bodemkwaliteit, leefbaarheid) voor een evenwichtig platteland. Fase 1 van het programma is in uitvoering; de 0-meting voor de pijlers landbouw, natuur, landschap en recreatie is grotendeels afgerond, we voeren momenteel gesprekken met de inwoners/ondernemers en we proberen waardevolle pilots te stimuleren en/of faciliteren. In fase 2 wordt het Omgevingsprogramma gevormd; voor het opstellen van een Omgevingsprogramma conform Omgevingswet is begeleiding van een adviesbureau en nadere afstemming/gesprekken in deelgebieden nodig. Terugkoppeling van fase 1 en een startnotitie voor fase 2 worden eind 2024 voorgelegd aan de gemeenteraad. Voor fase 2 van het Omgevingsprogramma Buitengebied, vanwege voornamelijk de externe begeleiding, vragen wij dekking van € 75.000 in 2025.

4. Economische visie

Voor de uitvoering van de economische visie was budget beschikbaar voor de afgelopen jaren. Middels dit budget wordt hier opnieuw invulling aangegeven. Hiermee wordt de visie uitgevoerd inclusief het convenant met ondernemers.

5. Kosten NAM project

De uitvoering van het project brengt kosten met zich mee om de belangen van Coevorden te behartigen.

6. Actualisatie Woonvisie

Er is een toezegging om de woonvisie te actualiseren. Dit biedt de kans om voor te bereiden op het binnenkort verplichte Volkshuisvestingsprogramma dat in lijn is met de omgevingsvisie op basis van de Omgevingsvisie. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om bestuurlijk opnieuw richting te geven op wonen. Zowel bij de raad als bij het college lijkt de ambitie op wonen groter dan beschreven in de huidige woonvisie.

Vanuit het Rijk is een keur aan wijzigingen in het woonbeleid doorgevoerd, denk hierbij aan de impact van de Omgevingswet, de wijziging van de Huisvestingswet, de Wet Goed Verhuurderschap, de Wet Betaalbare Huur en de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting (nog niet vastgesteld). Ook is er eind 2022 de Regionale Woondeal Zuid en Oost Drenthe met het Rijk gesloten, waarin de gemeente Coevorden zich committeert aan het toevoegen van 762 woningen. Bovenstaande heeft geleid tot de toezegging (nr 91) om te komen tot een actualisatie van de woonvisie in 2025.

Gelet op de omvang van deze opgave is een aanvullende beleidsadviseur noodzakelijk, aangezien de overige opgaven ook doorgang vinden.

7. Uitvoering Wet Versterking regie op Volkshuisvesting

De Wet Versterking regie op Volkshuisvesting is er op gericht dat de overheid kan sturen op hoeveel, waar en voor wie zij gaan bouwen. De implementatie van de wet moet plaatsvinden.

8. Actualiseren Evenementenbeleid + optimaliseren processen

In 2025 huren we extern iemand in die het huidige evenementenbeleid gaat actualiseren. Hierbij wordt zowel intern als extern input opgehaald. Daarnaast worden de processen die voortkomen uit het evenementenbeleid geïnventariseerd en waar nodig geactualiseerd/ geoptimaliseerd voor een duidelijk en effectieve dienstverlening. Het beleid wordt ter besluitvorming voorgelegd.

9. Doe-Mee-Webwinkel

In 2023 zijn wij gestart met een scenario uitwerking voor het mogelijk verruimen van de inkomensgrenzen en voorwaarden voor de armoede regelingen. De rekenkamer heeft haar onderzoek afgerond naar het beleid. In 2024 zijn wij gestart met een verdiepend onderzoek naar de Doe-Mee-Webwinkel. En wij hebben verschillende gesprekken gevoerd met bestaande fondsen. Na afronding van deze acties verwachten wij eind 2024 uitgewerkte scenario's voor te kunnen leggen voor een wijziging van de regelingen. De huidige inzichten laten zien dat deze verruiming (tot 120%) en vernieuwing van het beleid minimaal een extra structurele bijdrage vraagt van € 100.000.

10. Saneringskredieten

In het Bestuursprogramma is al aangegeven dat er behoefte is aan het verstevigen en uitbreiden van het pakket aan schuldhulpverlening. Uit onderzoek blijkt dat de inzet van saneringskredieten bij gaat dragen in de rust voor inwoners om van meerdere schuldeisers naar één schuldeiser te gaan. Het zorgt voor overzicht en nog belangrijker, meer tijd om aan de slag te gaan met eigen ontwikkeling en mogelijkheden voor het inzetten van (na)zorg. Met deze duurzame oplossing willen we bijdragen aan het terugdringen van recidive. Wij verwachten dat hier een bedrag mee gemoeid gaat van € 75.000. Dit heeft een structureel karakter. De verwachting is dat wij dit op kunnen vangen binnen de huidige budgetten. Hiervoor vragen wij dus nu geen extra middelen.

11. Hulp bij het huishouden

Op dit moment werken wij samen met de gemeente Borger-Odoorn aan een Europese

aanbesteding voor nieuwe raamovereenkomsten die op 1 juli 2025 ingaan. Een belangrijk onderdeel van de voorbereiding is een kostprijsonderzoek, waarmee wij een marktconform tarief kunnen vaststellen voor de nieuwe contracten voor huishoudelijke hulp. Wij verwachten dat het uurtarief in 2025 rond de € 39,00 zal liggen, wat betekent dat de kosten zullen stijgen met ongeveer € 175.000 voor 2025 en vanaf 2026 € 350.000.

Wij berekenen de kosten op basis van het huidige aantal cliënten in onze gemeente dat huishoudelijke hulp ontvangt. Factoren zoals het aantal cliënten in onze gemeente en CAO-indexeringen van zorgaanbieders zijn onzeker en kunnen de kosten echter verder laten stijgen.

12. Gezinscoaches

De afgelopen jaren hebben wij ons ingezet voor het Programma Kansrijk opgroeien en dat blijven we de aankomende tijd doen. Het programma is daarom verlengd met minimaal twee jaar. De les die wij hebben geleerd is onder andere de inzet van onze gezinscoaches. Meer tijd voor ouders en kinderen die generatie op generatie de financiële last meekrijgen of handvatten zoeken om een verschil te maken voor zichzelf en hun gezin.

Het vergt veel van een ouder of kind om zich los te breken, soms letterlijk, van de familie om het voor een volgende generatie anders te kunnen doen. Deze gezinnen verdienen iemand die weet waar ze terecht kunnen, die ze kan begeleiden en coachen naar een andere stap in het leven. Een coach die zowel volwassenen als kinderen kan aanmoedigen om zelf die stap te maken. Vanwege het geringe bereik en de beperkte mate van schaalbaarheid gaan wij op termijn stoppen met de gezinscoaches. Wij houden hierbij een fatsoenlijke afbouwperiode aan voor de betrokken organisaties. Dit betekent concreet een bedrag van € 50.000 voor de jaren 2025 en 2026 en € 25.000 voor 2027.

13. Van programma Kansrijk Opgroeien naar Kansrijk Coevorden

Vanuit het programma zijn wij aan het verkennen om een andere werkwijze (Kansrijk Coevorden) te onderzoeken door brede inzet van ervaringsdeskundigen/buddy's (werkwijze zoals in Groningen; Kansrijk Groningen). Bij invoering geldt dat zowel voor de uitvoering binnen het sociaal domein van de gemeentelijke organisatie als voor onze samenwerkingspartners een deels nieuwe werkwijze. Dit is mogelijk ook iets voor de regio, wij zoeken cofinanciering bij de Regiodeal II en mogelijk Sociale Agenda provincie Drenthe. Dit (in beginsel mogelijke) project en werkwijze heeft veel impact, kost tijd (vertrouwen), en vraagt het nodige lobbywerk. We zoeken aansluiting bij de kennis en kunde van de Alliantie van Kracht en de ervaringen uit Groningen. Om überhaupt te kunnen starten is € 150.000 nodig. Dit vraagt ook aanvullende financiering van derden.

14. Viering 80 jaar vrijheid

In 2025 is het 80 jaar geleden dat Nederland is bevrijd. Provincie Drenthe, Drentse gemeenten en lokale organisaties hebben de ambitie om hier op een feestelijke manier bij stil te staan. De gemeente Coevorden wordt ook nu gezien als startplek voor een maand van vrijheid vanwege de bevrijding van de stad Coevorden als eerste plaats in Drenthe op 6 april 1945. In de lijn Coevorden, Midden-Drenthe en Assen werken we samen met de provincie Drenthe en de betreffende gemeenten. We willen samen met onze partners op een betekenisvolle en feestelijke manier invulling geven aan het thema vrijheid en aan 80 jaar bevrijding. Eigentijds, passend bij Coevorden en met specifieke aandacht en ruimte voor jonge generaties. De komende maanden gaan we met onze partners daar verder invulling aan geven. Om dit te kunnen doen, is een bedrag nodig van € 60.000 voor bijvoorbeeld organisatie en stimuleren lokaal initiatief.

15. Project Van Gogh Drenthe

Voor het Van Gogh project is een regiodeal aanvraag in voorbereiding. Voor de financiering van een aantal grote projecten in het kader van Van Gogh Drenthe is voor deze regiodeal aanvraag € 60.000 extra nodig. Specifiek voor Coevorden gaat het hier om een landmark (€ 450.000) en inspiratieplekken in Zweeloo (€ 500.000) die in onze gemeente gerealiseerd gaan worden en daardoor de regio versterken. Deze projecten zijn onderdeel van een groter uitvoeringsplan van de provinciale stuurgroep Van Gogh Drenthe, waarvoor ook andere partijen een financiële bijdrage leveren. Deze € 60.000 is bovenop de € 50.000 die voor een periode tot en met 2030 naar het Project Van Gogh Drenthe gaat.

16. Doorontwikkeling sociaal domein

De transformatie in het sociaal domein draait om centrale opgaven als meer eigen regie van inwoners, meer integraal en levensbreed opereren, een andere verhouding informele / formele zorg, meer en andere handelingsruimte voor professionals, andere verhouding tussen aanbieders en gemeenten. Ander gedrag, andere structuren, andere samenwerkingsprocessen zijn gewenst. Vraagstukken rondom kwaliteit, efficiency & effectiviteit vragen om antwoorden, en tegelijkertijd moeten de antwoorden een bijdrage leveren aan een nieuwe manier van werken, integraliteit en samenhang.

Om voor Coevorden de juiste koers te bepalen onderzoeken we in 2025 wat de koers is. Op basis van dit onderzoek gaan we een keuze maken voor een passende inrichting van het domein ten behoeve van de dienstverlening aan onze inwoners en de daarbij behorende formatie. Dit proces moet leiden tot houdbaarheid, meer efficiency, een betere samenwerking, besparingen en meer

werkplezier voor onze medewerkers. Dit met als uitgangspunt dat we dit doen met en voor de inwoners van Coevorden en werken aan een laagdrempelig, kwalitatieve en financieel beheersbare dienstverlening.

17. Extra ondersteuning Cultuurpodium Coevorden

De theaters Nederland, en zeker de kleinere theaters, ondervinden nog steeds de effecten van de coronapandemie. Stichting Cultuurpodium Coevorden is daar geen uitzondering op. Hoewel er qua bezoekersaantallen sprake is van een opgaande trend, zijn er nog teveel voorstellingen die onder het break-even-point blijven. Tezamen met de stijging in de kosten van voorstellingen en techniek, leidt dit tot een forse daling in het eigen vermogen van de stichting. Theater Hofpoort doet er in de marketing en communicatie alles aan om boven het break-even-point te komen. Het is vanwege het gedeelde gebruik met de gemeentelijke organisatie beperkt in de mogelijkheden om eigen inkomsten te genereren. Ter overbrugging willen we de organisatie in 2025 en 2026 ondersteunen met € 30.000 incidenteel per jaar.

18. ZVHD extra taak van procesregie jeugd

Bij het Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe wordt ingestoken op meer procesregie in de aanpak van zeer zorgwekkende jeugdcasuïstiek en hulp bij de aanpak van problematische jeugdgroepen. Aanleiding zijn de verbeteracties uit het verbeterplan dat op verzoek van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd is opgesteld naar aanleiding van recente gebeurtenissen. In eerste instantie incidenteel. Een structurele aanpak wordt nog uitgewerkt.

19. Beleid inclusie en diversiteit

De gemeente Coevorden wil dat iedereen naar vermogen en behoefte mee kan doen, waarbij het niet uitmaakt wat je leeftijd, afkomst, huidskleur, religie, opleidingsniveau, seksuele voorkeur, gender, lichamelijke en psychische beperkingen zijn. Meedoen op school, op de arbeidsmarkt, bij clubs en (sport-)verenigingen, in de wijk/buurt, het kunnen zijn wie je wilt zijn. Het gaat hierbij om kansengelijkheid, toegankelijkheid en participatie en dit is nog niet voor iedereen vanzelfsprekend. Mensen kunnen om wie ze zijn worden uitgesloten van deelname aan de samenleving. Binnen onze gemeente schrijven we diverse beleidsnota's waarin we inclusie en diversiteit willen bevorderen voor al onze inwoners. Dit vraagt continu om aandacht van zowel onze partners als beleidsmedewerkers. Een autonome ontwikkeling die vraagt om inclusief beleid te ontwikkelen om de bewustwording, de aanpak te vergroten en op dit thema te verbreden.

20. Buurtsportcoach senioren

Buurtsportcoaches zijn verbinder tussen zorg, sport en bewegen. Buurtsportcoaches leggen verbindingen tussen zorgverleners en sport- en beweegaanbieders. Ze begeleiden ouderen bijvoorbeeld om veilig in beweging te komen en te blijven. Het stimuleert de zelfredzaamheid en een goede gezondheid. Bovendien kan het ook een positieve bijdrage leveren aan sociale cohesie en het tegengaan van eenzaamheid. Bij de behandeling van de Kaderbrief 2025 is een motie (24-11) hieromtrent unaniem aangenomen. Als College hebben wij dit opgepakt en gaan wij hier vanaf 2025 invulling aan geven. Dit is een passend instrument in ons gedachtegoed van preventie en voorkomen. Hiermee is een structureel bedrag gemoeid van € 60.000. De kosten gaan wij opvangen binnen de bestaande budgetten voor dit beleidsterrein. Hiervoor vragen wij nu dus geen extra middelen.

21. Energiekosten De Swaneburg

Conform de exploitatieovereenkomst moeten we in 2024 kijken wat de werkelijke kosten voor de stelpost energiekosten voor Sportfondsen Coevorden zijn geweest. De stelpost energiekosten is een onderdeel van de exploitatiebijdrage. De werkelijke energiekosten zijn circa € 77.000 hoger uitgevallen dan de stelpost waar rekening mee is gehouden. Dat betekent dat wij deze kosten moeten betalen aan Sportfondsen Coevorden BV bovenop de exploitatiebijdrage voor de jaren 2025 en 2026.

22. Verduurzaming maatschappelijke accommodaties

Het beleidskader is gereed maar in de wachtkamer gezet om te betrekken bij een integrale afweging over onze financiële positie. Het voorstel vraagt een investering van € 2,5 miljoen met bijbehorende kapitaallasten van € 163.000 en een incidenteel budget van € 110.000.

23. Platform zaakgericht werken

We gaan in 2025 zaakgericht werken implementeren als onderdeel van procesmatig werken. Hiermee brengen we onze dienstverlening naar een hoger niveau met goed inzicht in de status en afhandeling van onze taken, onderlinge vervangbaarheid intern maar ook transparant richting onze inwoners.

We beginnen in 2025 met de implementatie van de ICT-oplossing en de noodzakelijke verandering bij de medewerkers en implementeren tevens een paar processen met de meeste impact voor onze inwoners

24. Programma SSW

Voor de doorontwikkeling van de organisatie was de afgelopen jaren budget beschikbaar. Middels dit budget wordt hier opnieuw invulling aan gegeven. In 2025 leggen we in het programma Samen Slimmer Werken de focus op de optimalisatie van Sturen & Verantwoorden, Leiderschap,

participatie & visie dienstverlening en managementinformatie. Per jaar bepalen we de prioritering in dit budget.

Dekking

In onderstaande tabel is de meest actuele stand van onze meerjarenraming weergegeven plus het honoreren van alle nieuwe beleidsontwikkelingen met als dekking het nog te ontvangen volumedeel accres, het restant van de middelen Oekraïne en de algemene reserve. Onder de tabel volgt een korte toelichting op deze drie onderdelen.

DEKKINGSVOORSTEL NIEUW BELEID EN ONTWIKKELINGEN				
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>				
	2025	2026	2027	2028
Saldo meerjarenbegroting = Stelpost vrije begrotingsruimte	619	1.374	375	-1.007
Gewenste beleidsontwikkelingen	-1.740	-2.158	-1.035	-780
Subtotaal:	-1.121	-784	-660	-1.787
Correctie volume-deel accres	97	191	284	376
Subtotaal:	-1.024	-593	-376	-1.411
Inzet vrijval middelen Oekraïne	1.024	593	376	817
Subtotaal:	-	-	-	-594
Inzet algemene reserve	-	-	-	594
Saldo stelpost na dekking nieuw beleid	-	-	-	-

Correctie volumedeel accres

De accessen 2025-2029 in de Septembercirculaire gemeentefonds 2024 blijken te laag te zijn vastgesteld. Minister Heinen van Financiën heeft dit in een brief aan de Tweede Kamer laten weten. Indicatief gaat het om afgerond € 50 miljoen extra accres in 2025 en om cumulatief € 250 miljoen extra accres in 2029. De jaarlijkse accessen gemeentefonds worden bepaald op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Het accres is te splitsen in een prijs-accres en een volume-accres. Juist het volume-accres was te laag geraamd. Dit wordt bepaald op basis van de gemiddelde volumegroei van het bbp in de afgelopen acht jaar (t-9 t/m t-2). Voor het verschijnen van de Miljoenennota 2025 en Septembercirculaire gemeentefonds 2024 zijn deze zomer de cijfers over de ontwikkeling van het bbp door het Centraal Bureau voor de Statistiek herzien. Eens in de vijf jaar vindt zo'n revisie plaats. Maar de accessen gemeentefonds in de Miljoenennota en Septembercirculaire zijn niet op deze nieuwe cijfers aangepast.

Gemeenten worden bericht over de nieuwe standen en kunnen in de begroting en meerjarenraming een stelpost opnemen voor de aanvullende inkomsten. Gezien het feit dat de definitieve standen nog niet aan de gemeenten zijn gedeeld. Kiezen wij ervoor om op dit moment geen stelpost op te nemen in de zogenaamde primitieve begroting. Het financiële effect zal hierdoor worden verwerkt bij de verwerking van de decembercirculaire 2024, aan het einde van het jaar. Dit laat nu toe dat wij deze middelen kunnen inzetten als dekkingsbron voor de gewenste nieuwe beleidsontwikkelingen. Dit bedrag loopt in 2029 op tot € 464.000.

Overgehevelde middelen Oekraïne

In het Jaarverslag 2023 hebben wij een bedrag van € 4,11 miljoen overgeheveld als netto resultaat op de kosten voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. In 2024 komen wij met een voorstel hoe om te gaan met deze middelen. Inmiddels is bij de Halfjaarrapportage 2024 een bedrag van € 300.000 ingezet ten laste van dit budget voor het oplossen van achterstanden wachtlijsten en het schrijven van Wmo-beleid.

Wij voorzien voor de toekomst dat het opvangen van vluchtelingen uit verschillende regio's in de wereld een niet weg te denken taak gaat zijn van de decentrale overheden. Gecombineerd met de problematiek rondom asielzoekers wensen wij graag voor te sorteren op toekomstige kosten. Van het resterende bedrag wensen wij € 1 miljoen gereserveerd te houden voor dit doeleinde. Dit betekent dat het restant vrij valt en wordt ingezet als dekkingsbron voor onze bestuurlijke ambities. Het gaat om een incidenteel bedrag van € 2.810.000 (€ 4,11 miljoen minus € 0,3 miljoen minus € 1,0 miljoen).

Inzet algemene reserve

Na inzet van de stelpost vrije begrotingsruimte, het nog te ontvangen volumedeel accres en de restant vrijval van overgehevelde middelen vluchtelingen Oekraïne staat nog een bedrag van €

594.000 open in de jaarschijf 2028. Wij stellen voor om dit bedrag vooralsnog te dekken uit de algemene reserve.

Overige ontwikkelingen

OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Culturele broedplaats

In de cultuurnota 'Cultureel Kansrijk Opgroeien' (september 2023) staat de ambitie om in de stad Coevorden een culturele broedplaats te realiseren als onderdeel van de culturele basisinfrastructuur. Een plek waar inwoners samen cultuur maken, waar plaats is voor ontmoeten, leren en beleven. In 2024 deden wij een haalbaarheids- en locatieonderzoek dat in 2025 moet leiden tot voorstellen over locatiekeuze en verdere (financiële) concretisering van de broedplaats. Het college gaat er vooralsnog vanuit, dat een culturele broedplaats binnen de bestaande budgetten voor kunst en cultuur, dan wel met externe geldstromen gefinancierd kan worden.

Omnibaan

Voor deze ontwikkeling komt nu het moment steeds dichterbij voor een go of no go. Dit zal naar verwachting een eenmalige bijdrage vragen van de gemeente.

Sportnota

Aan de Sportnota wordt momenteel hard gewerkt. Wij komen hier met een separaat voorstel bij u op terug inclusief de structurele financiële consequenties.

Manege Sleen

Deze ontwikkeling speelt nog steeds en zal naar verwachting een forse investering van de gemeente vragen voor een nieuw te bouwen manege. Op de oude locatie kan woningbouw plaatsvinden.

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Door de gedeeltelijke inwerkingtreding zijn de legesinkomsten al teruggelopen, wanneer de volgende fases van de wet in werking treden zullen deze verder dalen waardoor wellicht de noodzaak ontstaat om andere tarieven te verhogen. Het is overigens nog niet zeker of en wanneer de Wkb verder in werking treedt. Voor verbouwactiviteiten zou dit 1 januari 2025 zijn maar dit is al uitgesteld. Wanneer gevolklasse 2 en 3 aan de beurt zijn is nog onbekend.

Aanpak woonwagenlocaties

Dit vraagstuk wordt, in overeenstemming met het door de Raad vastgestelde woonwagenbeleid, uiteen gesplitst in 3 subtaken, namelijk nieuwe standplaatsen, bestaande woonwagenlocaties terugbrengen op een goed onderhoudsniveau en regulier beheer en onderhoud. Hier zijn kosten en investeringen mee gemoeid. Dit wordt separaat ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

Herindicaties huishoudelijke hulp

Voor de herindicaties van huishoudelijke hulp is een investering van €300.000 nodig voor extra personele inzet. Dit bedrag zal voorgefinancierd worden en zichzelf weer terugverdienen binnen het jaar. De inzet is essentieel voor het uitvoeren van gedegen herindicaties bij circa 1300 cliënten die momenteel huishoudelijke hulp ontvangen, waarvan 1000 cliënten een levenslange indicatie hebben. Tijdens de herindicatie worden ook andere levensgebieden meegenomen, zoals het programma Powerful Ageing, Eén tegen Eenzaamheid, en de doelmatigheid van de Wmo-vervoerspas. Dit zorgt ervoor dat cliënten precies de ondersteuning ontvangen die ze nodig hebben, wat naar verwachting leidt tot een structurele besparing van minimaal €300.000 per jaar. Door een zorgvuldige implementatie, inclusief nieuwe instrumenten die de instroom in de huishoudelijke hulp beperken, kunnen we ook de effecten van de dubbele vergrijzing na 2025 opvangen. Omdat het langer duurt voordat deze mensen gebruik gaan maken van de huishoudelijke ondersteuning.

Herinrichting Wilhelminasingel

Conform de raadsinformatie brief van 12 maart, waarin wordt aangegeven dat wij bij de Programmabegroting 2025 u een bestemmingsvoorstel voor de bestemmingsreserve RSP zullen doen, lijkt een logische lijn hierin te zijn om dat budget te reserveren voor de "Herinrichting van de Wilhelminasingel". Dit is nog niet definitief besloten en wordt meegenomen in de besluitvorming op dat moment.

Verhoging bijdrage Leader

Initiatieven vanuit de samenleving kunnen een beroep doen op Leader-bijdragen gericht op het versterken van het landelijk gebied.

Als gemeente dragen wij bij aan het fonds. Deze bijdrage wordt verhoogd gelet op de doelstellingen van het programma.

Programma 1 | Bouwen voor de samenleving

We geven ruimte, maar beseffen dat niet alles overal kan. We durven keuzes te maken en heldere kaders te scheppen. Maatwerk en oog voor eigenheid van dorpen en wijken vraagt om flexibiliteit en duidelijkheid. Wij hebben een groot regionaal bewustzijn en zetten de positie van Coevorden als één van de vijf steden in Drenthe daarbij in.

Beleidskaders

Voor het programma Bouwen voor de samenleving zijn de volgende documenten van belang:

- Economische Visie "Coevorden onderneemt"
- Visie op Toerisme "Blik op de toekomst met oog voor het verleden"
- Programma Vitale Vakantieparken
- Strategische koers Dutch Tech Zone
- Woonvisie Bouwen aan de toekomst
- Ambitiedocument Omgevingswet
- Hoofdlijndocument en Concept-Omgevingsvisie
- Bereikbaarheidsvisie BOCE
- Beleidsplan VTH "Ruimte om te doen: werk in uitvoering"
- Fietsnota
- Regionale beleidsagenda Zuidoost-Drenthe

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Bouwen voor de samenleving

In het kader van het programma *Bouwen voor de samenleving* hebben wij de volgende doelstellingen geformuleerd:

Mogelijk maken van de bouw van minimaal 750 nieuwe woningen in de periode tot 2030; Op basis van de woonvisie bijdragen aan goed wonen voor iedereen: positief beïnvloeden van de woningmarkt, met aandacht voor de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad.

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Wonen

- Meer flexibiliteit op de woningmarkt;
- Woningmarkt en -bouw positief beïnvloeden met doelgroepenbeleid;
- Ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorische waarde in de bebouwde omgeving behouden;
- Bijdragen aan vitaliteit (incl. een sterke sociale infrastructuur) van naoorlogse wijken en buurten;
- Ondersteunen van particulieren met een (gezamenlijk) wooninitiatief;
- Uitbreiden van de woonwagencapaciteit;
- Zorgen voor voldoende passende woonruimte voor inwoners met een zorgbehoefte;
- Integraal ontwikkelplan Schoonoord;
- Mogelijk maken van woningbouwontwikkelingen in o.a. Coevorden, Sleen, Dalen en Oosterhesselen;
- Voldoende woonruimte voor inwoner met een zorgbehoefte.

Activiteiten

Aanjagen en faciliteren van gebiedsontwikkelingen 2025

Met het programmateam realisatie regionale woondeal jagen we de ontwikkeling van woningen en grotere gebiedsontwikkelingen aan. We zijn laagdrempelig, zoeken initiatiefnemers actief op, enthousiasmeren ontwikkelaars en zijn daarmee volop op koers om de gemaakte afspraken met de provincie te halen. Sterker nog de provincie is trots op de wijze waarop we in Coevorden werken en roemt ons als voorbeeld voor andere gemeenten. Het programma loopt door tot en met 2030.

Einddatum

31-12-2030

Kennisdeling en begeleiding particuliere wooninitiatieven

Binnen het programmateam realisatie regionale woondeal is er extra aandacht voor particuliere wooninitiatieven. Wij ondersteunen de initiatieven actief en ook de provincie biedt in de vorm van procesbegeleiders ondersteuning. Resultaat is dat de eerste wooninitiatieven opgeleverd zijn en er verschillende initiatieven in de initiatieffase en de ontwerpfase zitten. Het integraal werken vanuit het programmateam ontzorgt en maakt zaken aan initiatiefnemers duidelijk. Een voorbeeld is het integraal verstrekken van kavelpaspoorten. De ervaringen nemen we mee in het door ontwikkelen van de omgevingswet.

Einddatum

31-12-2025

Oplevering nieuwe locaties voor uitbreiding woonwagencapaciteit

Dit vraagstuk wordt, in overeenstemming met het door de Raad vastgestelde woonwagenbeleid, uiteen gesplitst in 3 subtaken, namelijk nieuwe standplaatsen, bestaande woonwagenlocaties terugbrengen op een goed onderhoudsniveau en regulier beheer en onderhoud. Hier zijn kosten en investeringen mee gemoeid. Dit wordt separaat ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

Einddatum

31-12-2025

Revitalisering Holwert Midden

De gemeenteraad heeft de ambitie uitgesproken om Holwert-Midden in de komende 20-30 jaar te transformeren tot een modern stedelijk gebied. De herontwikkeling richt zich op verschillende deelgebieden met prioriteit voor de nieuwbouw van De Nieuwe Veste. Het vastgestelde wensbeeld dient als leidraad voor de toekomstige ontwikkeling, met aandacht voor duurzaamheid, integratie van industrie en detailhandel, en verbetering van infrastructuur en mobiliteit. Hiervoor is een aanpak gemaakt met daarin;

- Het verwerven van de benodigde gronden en het beheer van de al verworven eigendommen
- Aanpassingen van de verkeersstructuur t.b.v. veiligheid leerlingen
- Het opzetten van een ontwikkelingsproces en de ruimtelijke procedures
- Het maken van een investeringsplan en het uitvoeren van de aanleg openbare ruimte waaronder het terugbrengen van de vestingsstructuur

Voor de uitvoering van het programma is een investeringsbudget van ruim 3,3 miljoen euro voor de periode 2025-2028 geraamd. Hiervan wordt gevraagd om 3.000.000,- te reserveren voor investeringen in de openbare ruimte en in de infrastructuur. Daarnaast wordt 385.000,- beschikbaar gesteld voor het ontwikkelingsproces, uitwerken van het verkeers- en investeringsplan. Mogelijke opbrengsten worden later verwerkt in dit investeringsplan met daarin onder andere een grondexploitatie.

Einddatum

31-12-2025

Programma wonen

Doel van het gemeentelijk programma is om de gemeentelijke woonambitie zoals vastgesteld in de regionale woondeal (realiseren van 762 nieuwe huizen tot en met 2030) met de Provincie Drenthe te realiseren. Hierbij zijn het versterken van het gebiedseigen karakter en het versterken van de ruimtelijke kwaliteit randvoorwaardelijk. Daarbij hebben we aandacht voor betaalbaar en duurzaam wonen in een leefbare omgeving. Hierbij werken we onder andere aan: Woningbouw Dalen, Sleen, Holwert-Zuid, Aardappelmeelfabriek, Schoonoord, 2e locatie flexwonen, naoorlogse wijken.

Einddatum

31-12-2025

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Vergunningen, toezicht en handhaving

- Een professionele dienstverlening;
- Verkorten doorloop tijden en zoveel mogelijk vroegtijdig de-escaleren.

Activiteiten

Informatie gedreven (bij)sturen voor een professionele dienstverlening

Door technologische uitdagingen blijkt dit complex te zijn. In 2024 hebben we de basis verder ingericht en verbeteringen aangebracht. Met de bouw van een dashboard en de verbeteringen wordt het proces en de datasturing verder ingericht. Het doel hiervan is om met cijfers en data, sturing te kunnen geven op het proces en de doorlooptijd(en) van een aanvraag.

Einddatum

31-12-2025

Opstellen en uitvoering plan voor pre-mediation

In het VTH beleid hebben we vastgesteld dat we tijdig in het proces willen bijsturen om te voorkomen dat we in een handhavingstraject of langlopende juridische procedure terecht komen. In 2024 is daarom gestart met pre-mediation in de vorm van gesprekken tussen een inwoner en een toezichthouder die een dreigend conflict (tussen inwoners) constateert. Voor 2025 zal worden gekeken of we pre-mediation verder kunnen uitbreiden en vorm geven.

Einddatum

31-12-2025

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Vitale vakantieparken

- Kwaliteitsverbetering voor recreatie en toerisme op vakantieparken;
- Beter wonen;
- Beter leefbaarheid.

Activiteiten

Uitvoering revitalisering Zuiderveld, opstellen plannen overige parken

In 2024 is een toekomstplan gemaakt voor de revitalisering van het park Zuiderveld. 2025 willen we gebruiken om samen met de eigenaren dit plan te effectueren tot een vitaal vakantiepark. Voor 5 overige parken gaan we in 2025 een toekomstplan maken en voor nog eens 3 parken starten we de verkennende gesprekken om over hun toekomst.

Einddatum

31-12-2025

Transformeren Ermerzand

In 2025 wordt voor Ermerzand een transformatieplan opgesteld en voor de andere parken Ermerstrand, Primo & Secundo gaan we aan de slag om tot toekomstplannen te komen. Belangrijk daarbij is om tot een goede ontsluitingsstructuur te komen voor de parken zodat deze fysiek ook beter te onderscheiden zijn.

Einddatum

31-12-2025

Realisatie flexwonen

De eerste flexwoningen worden dit najaar aan de Obbo Bumahof opgeleverd.

Einddatum

31-12-2025

Vitale vakantieparken

Het programma vitale vakantieparken wordt voortgezet. De ambitie is ongewijzigd en vertaald naar drie doelstellingen: beter recreëren, betere leefomgeving en beter wonen. We gaan in 2025 dit aanpakken door:

- Het zorgen voor een veilige omgeving op vakantieparken door verhoogde inzet op helpen van kwetsbare mensen en handhaving waar het nodig is. Hiervoor wordt samengewerkt met het sociale team en het handhavingsbeleid gaan we hierop aanpassen.
 - We gaan voor 5 parken een toekomstplan opstellen. We maken hierbij duidelijke afspraken met parkeigenaren over de tijd voor het opstellen van deze plannen.
 - Voor 1 park gaan we aan de slag met een revitaliseringsplan opstellen.
 - Voor nog eens 3 parken gaan we in verkennende gesprekken over de toekomst
- Deze maatregelen worden uitgevoerd met oog voor de menselijke maat.

Einddatum

31-12-2025

Wat willen wij bereiken?*Doelstellingen Werken*

- Versterken van het vestigingsklimaat in lokaal, regionaal en internationaal perspectief;
- Goed opgeleid personeel voor de internationale regio;
- Versterken grensoverschrijdende samenwerking;
- Revitalisering van bedrijventerrein Holwert;
- Versterken van de regio Zuid-Oost Drenthe;
- Toekomstbestendige agrarische sector;
- Verdere versterking recreatief/toeristische sector
- Aantrekkelijke binnenstad.

Activiteiten*Voortzetting samenwerking in Dutch Techzone*

In 2025 wordt een voorstel opgesteld voor verlenging van het programma DTZ en wordt de gezamenlijke koers herijkt. Beide onderdelen wordt voorgelegd ter vaststelling aan college en gemeenteraad.

Einddatum

30-06-2025

Start uitvoering Regiodeal 2.0

Het doel van Regiodeal 2.0 is het verbeteren van de brede welvaart in de regio. Dit doen we door in te zetten op een aantrekkelijke regio, het creëren van kansengelijkheid voor onze inwoners, een toekomstbestendig en veerkrachtiger economie te maken en zorg te dragen voor een vitale en zorgzame regio.

Einddatum

31-12-2025

Locatieuitwerking nieuwe bedrijventerreinen

We starten in 2025 met een verdiepingsslag op het eerder uitgevoerde onderzoek naar uitbreiding nieuwe bedrijventerreinen. Dit moet uiteindelijk leiden tot een locatiekeuze voor een nieuw lokaal bedrijventerrein die ter vaststelling wordt voorgelegd aan college en raad.

Einddatum

31-12-2025

Opleveren onderzoek regionaal bedrijventerrein

Samen met de gemeenten Borger Odoorn, Emmen en Hogeveen wordt in 2025 een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om gezamenlijk een regionaal bedrijventerrein te ontwikkelen. Onderdeel van dit onderzoek is ook het verkennen van mogelijke locaties. De uiteindelijke uitkomst zal worden voorgelegd.

Einddatum

31-12-2025

Opstellen visie op toekomstbestendige bestaande bedrijventerreinen

Naast het onderzoeken van locaties voor nieuwe bedrijventerreinen maken we in 2025 een visie op de bestaande bedrijventerreinen (inbreiding, verduurzaming, planologisch). De visie moet uiteindelijk leiden tot een actieplan per bedrijventerrein. De visie zal worden opgeleverd aan het college, afhankelijk van de inhoud zal ook de gemeenteraad hierin worden betrokken.

Einddatum

31-12-2025

Actieplan met agrarische sector

In 2025 stellen we gezamenlijk met de lokale agrarische belangenbehartigers een actieplan op waarin uitkomsten van de opgestelde Landbouwfoto worden verwerkt. Het actieplan zal aan het college ter vaststelling worden voorgelegd. De gemeenteraad wordt hierover geïnformeerd.

Einddatum

31-12-2025

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Programma Binnenstad

- Aantrekkelijke binnenstad

Activiteiten

Evaluatie programma Binnenstad en vernieuwing visie

De evaluatie van het programma binnenstad vindt na overleg met de stuurgroep een jaar na oplevering van de Markt & Haven plaats. Oplevering is in 2025 dus evaluatie in 2026. Op basis van de evaluatie wordt ook de behoefte aan een nieuwe visie besproken.

Einddatum

31-12-2026

Start realisatie Markt en Haven & Citadelpunt

Het definitief ontwerp voor de Markt en Haven is gemaakt en inmiddels aanbesteed. Start van het bouwteam met de geselecteerde bouwers staat gepland in het begin van 2025. De Zwarte Hond is bezig met het ontwerpen van drie vormen/alternatieven voor de te ontwikkelen Markthal. Twee als zijnde een niet-gebouw en één in een variant die de ruimtelijke kaders vanuit de Visie Kasteelpark op een andere manier vormgeeft. Met diverse partijen zijn gesprekken over de transformatie van de Rabobanklocatie en invulling van de Notaristuin. De gemeenteraad wordt hierover op diverse momenten betrokken en om besluitvorming gevraagd.

Einddatum

31-12-2025

Opleveren parkeerplaats Duivelshoek

De aanleg van parkeerplaatsen op de locatie Duivelshoek is gestart (oplevering Q1 2025) en de parkeerroute is ontworpen en geïmplementeerd.

Einddatum

31-12-2025

Wat willen wij bereiken?*Doelstellingen Infrastructuur*

- Een goed bereikbare en verkeersveilige gemeente;
- Een goed bereikbare gemeente voor automobilisten;
- Goede verbindingen voor (internationale) treinreizigers;
- Veilige en aantrekkelijke verbindingen voor fietsers.

Activiteiten*Uitvoering Mobiliteitsplan*

Het proces om te komen tot een nieuw Mobiliteitsplan 2025-2032 is medio 2023 gestart. Het proces van inventarisatie, inloopbijeenkomsten en themabijeenkomsten en met de gemeenteraad hebben in 2024 plaatsgevonden. Het plan wordt ter besluitvorming voorgelegd, waarbij we weergeven welke opgaven we de komende jaren te doen hebben.

Einddatum

31-12-2025

Keuzetracé Zuidelijke Rondweg plus financiering

We zijn gestart met de nadere invulling en uitwerking van het (voorkeurs)tracé Zuidelijke Rondweg. De uitkomsten worden verwerkt in een begroting en financiering. Dit wordt ter besluitvorming voorgelegd aan het college en de gemeenteraad.

Einddatum

31-12-2025

Verkenning BO-MIRT en onderbouwing Regiobod

Het proces "Verkenning MIRT Nedersaksenlijn" is bijna voltooid. Het regiobod wordt op het Delptaplancongres aangeboden aan het Rijk. Begin november 2024 volgt het BO-MIRT waarbij te verwachten valt dat er groen licht komt voor een "Onderzoek MIRT NSL". Een proces waarin ondersteuning en een bijdrage wordt gevraagd van de gemeente(n). Dit onderzoek gaat bijna twee jaar vragen. De raad wordt geïnformeerd over de uitkomsten en vervolgstappen.

Einddatum

31-12-2025

Vervolg uitvoering fietspaden van asfalt naar beton

Het vervolg van asfalt naar beton is uitgewerkt. Het betreft een voorstel waarin een evenwicht wordt gevonden tussen uitvoerbaarheid, efficiënte inzet van middelen (zowel eigen bijdrage en cofinanciering) en capaciteit. In de Kaderbrief van 2024 is een eerste aanzet daartoe gegeven richting de raad. Deze uitwerking wordt voorgelegd ter besluitvorming aan het college en de raad. De uitvoering ervan loopt door tot eind 2027.

Einddatum

31-12-2027

Verdiepingsonderzoek Doorfietsroute

De raad is najaar 2024 geïnformeerd over de instemming van het college voor het voorkeustracé DFR Coevorden-Emmen. Middels de halfjaarrapportage 2024 wordt een budget van €50.000 beschikbaar gesteld voor het verdiepingsonderzoek. Dit project wordt uitgevoerd in BOCE verband met ondersteuning van de provincie Drenthe. Medio 2025 verwachten we concrete resultaten aan het college voor te leggen, waarna de raad wordt geïnformeerd en om besluitvorming wordt gevraagd.

Einddatum

30-06-2025

Wat willen wij bereiken?*Doelstellingen Fysieke leefomgeving/omgevingswet*

- In de fysieke leefomgeving bestaat een balans tussen (historische) waarden en (toekomstig) gebruik;
- Een professionele dienstverlening op het gebied van Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH);
- Vereenvoudigen van het proces van idee tot realisatie voor initiatiefnemers.

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2023	6,0
WOZ-waarde woningen	€	2024	€ 297.000
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2023	814,4
Demografische druk	%	2024	83,6%
Vestigingen van bedrijven	per 1.000 inw 15-65jr	2023	193,40
Funciemenging	%	2023	52,4%
Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2023	1,30
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2023	2,90
Vernieling	aantal per 1.000 inwoners	2023	4,20
Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2023	0,80

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2025	2026	2027	2028
Lasten				
Recreatie en toerisme	1.186	1.100	1.043	529
Economische structuurversterking	434	413	639	637
Ruimtelijke ontwikkeling	248	239	248	242
Wonen en leefomgeving	660	513	495	177
Omgevingsvergunningen	172	172	172	172
Grondexploitatie	6.992	2.912	1.684	1.649
Centrumplan Coevorden	637	429	323	319
Mobiliteit	695	64	64	64
RSP	329	329	329	329
Bovengrondse infrastructuur	5.459	4.439	4.485	4.531
Riolering	2.681	2.682	2.755	2.824
Bestuurlijke samenwerking	45	45	45	45
Totaal Lasten	19.537	13.335	12.282	11.517
Baten				
Recreatie en toerisme	9	9	9	9
Economische structuurversterking	51	31	31	31
Ruimtelijke ontwikkeling	101	101	101	101
Wonen en leefomgeving	171	473	473	164
Omgevingsvergunningen	1.113	1.113	1.113	1.113
Grondexploitatie	6.987	2.900	1.682	1.647
Centrumplan Coevorden	0	0	0	0
Mobiliteit	550	0	0	0
RSP	0	0	0	0
Bovengrondse infrastructuur	139	139	139	139
Riolering	128	129	202	271
Bestemmingsheffingen	237	237	237	237
Totaal Baten	9.486	5.131	3.987	3.712
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-10.051	-8.203	-8.295	-7.804

Programma 2 | Duurzaamheid

We werken aan een duurzamere toekomst vanuit het nu, voor de generaties die volgen. Dit doen we door intensief samen te werken met inwoners, ondernemers, kennisinstaties en bedrijven. Bewustwording, samenwerken én innovatie zijn daarbij belangrijke speerpunten voor ons.

Beleidskaders

Voor het programma Duurzaamheid zijn de volgende documenten van belang:

- Duurzaamheidsvisie
- Uitvoeringsplan Duurzaamheid
- Transitievisie Warmte
- Routekaart VANG
- Aanbevelingen RKC Afval

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Duurzaamheid

In het kader van het programma *Duurzaamheid* hebben wij de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Vergroten van bewustwording;
- Het stimuleren van inwonerparticipatie;
- CO₂-reductie;
- Bestrijding van energiearmoede;
- Anticiperen op klimaatverandering;
- Coevorden is energieneutraal in 2040;
- Creëren van een groene leefomgeving;

Activiteiten

Bewustwordingsstrategie uitvoeren

De ontwikkeling van de bewustwordingsstrategie Duurzaamheid is vorm gegeven. Er is een duidelijke en herkenbare stijl in alle uitingen en deze wordt voor de alle vier pijlers van het programma ingezet. Met de slogan "Zunig is zo gedaan" wordt duurzaamheid de komende jaren met een positieve benadering onder de aandacht gebracht.

In het voorjaar en najaar wordt een grote campagne gevoerd in bushokjes, met publicatieborden, op social media en met bewustwordingsacties. In de tussenliggende periodes worden zowel intern als extern berichten geplaatst om de bewustwording te vergroten.

Einddatum

01-01-2030

Uitvoeren projectplan en herstel van de natuur

In het eerste kwartaal 2025 wordt het actieplan biodiversiteit afgerond. Het rapport "Basiskwaliteit Natuur Coevorden" is de basis voor het actieplan. De acties die voortvloeien uit dit plan worden deels al in 2025 uitgevoerd. Deze acties worden uitgevoerd in samenhang met de andere activiteiten binnen het programma buitengebied, bijvoorbeeld (agrarische) activiteiten.

Einddatum

01-01-2030

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Afval

- Realiseren van de VANG-doelstelling (maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar);
- Circulariteit stimuleren

Activiteiten

Besluitvorming n.a.v. heroverweging oud papier inzamelsysteem

Besluitvorming omtrent het oud papier inzamelsysteem staat conform het vigerende afvalbeleidsplan voor Q3 2025 gepland.

Einddatum

31-12-2025

Besluitvorming milieustraten: centraliseren of renoveren

In 2023 is een haalbaarheidsonderzoek naar centralisatie van de milieustraten opgestart. De verouderde staat van de twee huidige milieustraten geeft aanleiding centralisatie te overwegen uit kostenefficiëntie. Het is de verwachting dat het onderzoeksbureau eind 2024/begin 2025 de resultaten van het onderzoek oplevert. Hierbij wordt een nieuwe, centrale milieustraat vergeleken met volledige renovatie van de twee huidige milieustraten. Besluitvorming in de raad over centralisatie of renovatie vindt naar verwachting in het eerste halfjaar van 2025 plaats.

Einddatum

31-12-2025

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Toekomstbestendig beheer openbare ruimte

- Optimaliseren van de dienstverlening in de openbare ruimte
- Beheer en onderhoud van de ruimte in verbinding met dorpen en wijken

Activiteiten

Locatie Gemeentewerf

In 2023 is een haalbaarheidsonderzoek naar centralisatie van de gemeentewerven opgestart. De verouderde staat van de werven is aanleiding om centralisatie te overwegen uit kostenefficiëntie en effectiviteit. Hiervoor loopt een separaat onderzoek naar een centrale werf. De verwachting is dat het onderzoeksbureau eind 2024/begin 2025 de resultaten van het onderzoek oplevert. De uitkomst van dit deelonderzoek wordt tegen het moderniseren en optimaliseren van de huidige bestaande werven afgezet. Besluitvorming in de raad over centralisatie of renovatie vindt naar verwachting in het eerste halfjaar van 2025 plaats.

Einddatum

31-12-2025

Implementatie en vullen (beheers)systeem Meerjaren Onderhouds Plannen (grijs en groen)

Gemeente Coevorden heeft een wettelijke zorgplicht om het beheer en de doelmatigheid van de openbare ruimte op orde te hebben. Om dit te kunnen doen is een goed gevuld en functionerend beheerssysteem voor de openbare ruimte een noodzaak. Dit helpt ons om in control te komen op dit onderwerp. We kunnen daarmee beter onderbouwd ons meerjaren beheer inplannen en risico gestuurd werken waar het gaat om het investeringsplan.

In 2025 willen we daarom het systeem implementeren en vullen met de eerste geactualiseerde data. In 2026 ronden we deze digitalisering af.

Einddatum

03-07-2027

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Hernieuwbare elektriciteit	%	2021	44,3%
Hernieuwbare elektriciteit	%	2022	75,3%
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2021	150,0
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2022	127,0

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2025	2026	2027	2028
Lasten				
Vastgoed	6.443	6.488	7.480	9.049
Groen en landschap	1.406	1.301	1.301	1.301
Afvalverwijdering en - verwerking	4.892	4.608	4.608	4.608
Duurzaamheid	1.058	589	580	580
Begraafplaatsen	435	436	354	354
Bestemmingsheffingen	0	0	0	0
Veiligheidsbevorderende maatregelen	2.216	2.216	2.216	2.216
Totaal Lasten	16.450	15.637	16.538	18.107
Baten				
Vastgoed	2.193	2.193	2.193	2.193
Groen en landschap	54	54	54	54
Afvalverwijdering en - verwerking	887	887	887	887
Duurzaamheid	110	110	110	110
Begraafplaatsen	2	2	2	2
Bestemmingsheffingen	9.377	9.377	9.377	9.377
Veiligheidsbevorderende maatregelen	0	0	0	0
Totaal Baten	12.623	12.623	12.623	12.623
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-3.827	-3.014	-3.915	-5.484

Programma 3 | Samen

We willen een kindvriendelijke gemeente zijn, waarbij we ervoor kiezen de nadruk te leggen op kansgelijkheid en bestaanszekerheid voor alle inwoners in de meest brede zin van het woord. Bestaanszekerheid vind je in werk, inkomen, gezondheid en (sociale) veiligheid. Wij willen deze behouden en vergroten door een sterke samenwerking met partners waarmee we investeren in preventie, positieve gezondheid en het bieden van een noodzakelijk vangnet.

Beleidskaders

Voor het programma Samen zijn de volgende documenten van belang:

- Visiedocument Samen Krachtig
- Visie Jeugd en uitvoeringsplan
- Opdracht inkoop jeugdhulp regio Zuid-Drenthe
- Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang (BOCE)
- Regiovisie 'Geweld hoort nergens thuis'
- Uitvoeringsplan Laaggeletterdheid
- Programma Intergenerationele armoede
- Beleidsnotitie "Samen voor een gezonder Coevorden"
- Sport- en preventieakkoord

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Vangnet / Normalisering

- Versterken van preventie en verkleinen van gezondheidsverschillen.
- Versterken van de formele en informele ketensamenwerking.
- Sturen op financiële beheersbaarheid in het sociaal domein.

Activiteiten

Uitvoering geven aan de 'Gezonde wijken'

Wij werken integraal aan het realiseren van gezonde wijken. De woonvisie, omgevingsvisie, de woon/zorg visie en het WMO beleid vormen hier de belangrijkste beleidskaders. Actueel krijgt de uitvoeringsagenda woon/zorg visie steeds meer vorm. Wij vragen via de regiodeal middelen aan om deze uitvoeringsagenda tot realisatie te kunnen brengen.

Verder geeft de werkagenda gezonde Marke op diverse terreinen impulsen om te komen tot een andere benadering van zorg vraagstukken. Ook de pilot DOS in Dalen is in dit kader relevant.

Einddatum

31-12-2025

Implementeren intern en uitdragen extern van positieve gezondheid

In samenwerking met collega's sociaal domein geven we een boost aan het werken volgens het gedachtegoed van positieve gezondheid. Dit loopt als een rode draad door het beleid Samen voor een Gezonder Coevorden. Dit om maximaal in te zetten op preventie. Een voorbeeld hiervan is de inzet van Healthy Aging om de WMO kosten te beperken en zelfredzaamheid te vergroten.

Einddatum

Datagedreven werken binnen Sociaal Domein

In 2024 is er gewerkt aan sturingsinformatie voor het sociaal domein. In 2025 gaan we daarmee verder en gaan we met data sturen op efficiency binnen de processen van het sociaal domein.

Einddatum

31-12-2025

Visie document met opgave Asiel, huisvesting statushouders, inburgering, huisvesting AMV en opvang ontheemden Oekraïne

De gemeentelijke visie beschrijft ontwikkelingen op korte en lange termijn in de migratieketen en welke scenario's zich voor zouden kunnen doen. Wat hebben alle betrokkenen in de migratieketen dan met elkaar te doen en waar kunnen we ons nu al op voorbereiden? De visie wordt verrijkt door het betrekken van interne en externe stakeholders.

Einddatum

04-04-2025

Terugbrengen tijdelijke uitbreiding capaciteit AZC Zweeloo

De tijdelijke uitbreiding AZC loopt van 1 juni 2023 tot 1 juni 2025. In principe zal de capaciteit in juni 2025 door COA teruggebracht worden van 500 naar 450 asielzoekers. Vanaf juni 2025 is de samenstelling doelgroepen op het AZC 430 reguliere asielzoekers en 20 AMV (minderjarige asielzoekers)

Einddatum

31-12-2025

Ontheemden opvang tot maart 2026

Coevorden draagt bij aan de landelijke en regionale opgave vluchtelingenopvang. Dat doen we door een veilige woonomgeving te creëren en te behouden op de gemeentelijke opvanglocaties die we in ieder geval in stand houden tot de einddatum van de RTB (Richtlijn Tijdelijke Bescherming) zijnde 4 maart 2026.

Daarnaast ondersteunen we de gastgezinnen en hun inwonende vluchtelingen pro actief. Samen met onderwijspartners zorgen we ervoor dat alle leerplichtige kinderen naar school gaan en volwassenen taalondersteuning krijgen. Werkgevers en vluchtelingen faciliteren we om zo snel mogelijk aan het werk te gaan.

Einddatum

04-03-2026

Lokaal uitvoeringsplan Dementievriendelijk Coevorden, Eén tegen eenzaamheid

In 2025 gaan we verder met de doelstellingen die gevormd zijn voor het thema Dementie.

We willen een aanbod realiseren waarin mantelzorgers ondersteund kunnen worden rondom het thema Dementie.

Het doel is voor de inwoners van Coevorden een breed aanbod te bieden voor de groeiende groep mensen die met dementie te maken hebben. Gemeente Coevorden heeft vooral een faciliterende rol en wil dit samen met de betrokken partijen verder vorm gaan geven.

Einddatum

31-12-2025

Lokale inclusieagenda

De gemeente Coevorden wil dat iedereen naar vermogen en behoefte mee kan doen, waarbij het niet uitmaakt wat je leeftijd, afkomst, huidskleur, religie, opleidingsniveau, seksuele voorkeur, gender, lichamelijke en psychische beperkingen zijn. Meedoen op school, op de arbeidsmarkt, bij clubs en (sport-)verenigingen, in de wijk/buurt, het kunnen zijn wie je wilt zijn. Het gaat hierbij om kansengelijkheid, toegankelijkheid en participatie en dit is nog niet voor iedereen vanzelfsprekend. Mensen kunnen om wie ze zijn worden uitgesloten van deelname aan de samenleving.

Binnen onze gemeente schrijven we diverse beleidsnota's waarin we inclusie en diversiteit willen bevorderen voor al onze inwoners. Dit vraagt continu om aandacht van zowel onze partners als beleidsmedewerkers. Een autonome ontwikkeling die vraagt om inclusief beleid te ontwikkelen om de bewustwording, de aanpak te vergroten en op dit thema te verbreden.

Einddatum

31-12-2025

Domeinoverstijgende samenwerking vormgeven

In 2025 zetten we de pilot Domeinoverstijgende Samenwerking in Dalen voort. Dit project was in 2024 tijdelijk on hold gezet, maar is inmiddels weer opgestart. Het doel is om informele en formele zorg meer met elkaar te verbinden, waardoor inwoners de ondersteuning krijgen die op dat moment het beste bij hen past.

Einddatum

31-12-2025

Maatregelenpakket Jeugd

We gaan een grondige analyse doen om te onderzoeken waarom de lasten van de jeugdhulp substantieel stijgen. We stellen een plan van aanpak op om te werken aan het beschikbaar en financieel beheersbaar houden van de jeugdhulp voor de jeugdigen die dat nodig hebben. Daarna geven we uitvoering aan het plan van aanpak. Daarbij voeren we ook de onderdelen van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd uit.

Einddatum

31-12-2025

Wat willen wij bereiken?*Doelstellingen Bestaanszekerheid*

- Ondersteuning van inwoners in hun (financiële) zelfredzaamheid.
- Vergroten van participatie kwetsbare inwoners.
- Doorbreken intergenerationale armoede.

Activiteiten*Evaluëren en bijsturen van het Minimabeleid*

Evaluëren en bijsturen minimabeleid:

In 2023 zijn we gestart met een scenario-uitwerking voor het verruimen van de inkomensgrenzen en voorwaarden voor de minimaregelingen. De rekenkamer heeft inmiddels een onderzoek afgerond naar het minimabeleid. In 2024 is gestart met een verdiepend onderzoek naar de Doe-Mee-Webwinkel. We verwachten eind 2024 uitgewerkte scenario's voor te kunnen leggen voor een wijziging van de minimaregelingen. De huidige inzichten laten zien dat deze verruiming en vernieuwing van het beleid met ingang van 2025 een structurele bijdrage van € 100.000 per jaar vraagt. Daarnaast willen wij in 2025 starten met de inzet van schuldsanering, waarvan wij verwachten de kosten binnen onze huidige budgetten te kunnen opvangen.

Einddatum

31-12-2025

Succesvolle elementen van het project energiearmoede borgen

In 2025 zetten we in samenwerking met de provincie de fixbusjes in om bij inwoners energiebesparende maatregelen uit te voeren. De Doe mee energie regeling blijft doorlopen waarbij de betreffende inwoners via de doe-mee webwinkel energiebesparende artikelen kunnen bestellen. Inwoners van onze gemeente kunnen daarnaast een subsidie aanvragen voor isolatie van de schil van hun woning.

Einddatum

31-12-2025

Gemeentelijke visie beschut werk

Wij vinden het belangrijk dat iedereen kan meedoen aan de samenleving en op de arbeidsmarkt op een plek die op dat moment het best passend is. Dit vraagt om een integrale visie op onze

dienstverlening aan uitkeringsgerechtigden. Hieronder valt ook de doelgroep beschut werk. In de visieontwikkeling nemen we de beleidsontwikkelingen op landelijke niveau t.a.v. beschut werk en sociaal ontwikkelbedrijven mee.

De visie vertalen we naar een uitvoeringsplan. Deze is uiterlijk gereed in het tweede kwartaal van 2025.

Einddatum

31-12-2025

Toekomstbestendige governance structuur in de samenwerking EMCO-groep en Menso

Het bestuur van de EMCO onderzoekt een toekomstbestendige governance-structuur voor de samenwerking tussen de EMCO-groep en Menso NV. Deze structuur moet aansluiten bij de koers, visie, samenwerkingsambities, doelen en verwachtingen van de stakeholders van beide organisaties. Als één van de deelnemende gemeenten in de EMCO-groep zijn wij onderdeel van dit proces. In de eerste helft van 2025 zal de ambtelijke werkgroep mogelijke varianten ontwikkelen en uitwerken waarin wij ook onze uitgangspunten zullen inbrengen. Het resultaat hiervan moet voor de zomer van 2025 leiden tot richtinggevende keuzes door uw raad, in aanloop naar de definitieve besluitvorming door het Algemeen Bestuur van de EMCO-groep. Het volledige onderzoek zal voor 1 januari 2026 zijn afgerond.

Einddatum

31-12-2025

Kansrijk Opgroeien

Binnen het programma Kansrijk Opgroeien blijven we inzetten op herkenning en het bestrijden van generatiearmoede. We ronden in 2025 een verkenning af waarbij we onderzoeken wat in Coevorden de mogelijkheden zijn voor een brede inzet van (ervaringsdeskundige) buddy's. Daarnaast geven we uitvoering aan het totaal van samenhangende inspanningen uit het programma, zoals uitvoering geven aan motie 2024-19: Samenwerking met het JeugdEducatieFonds om bij te dragen aan de ontwikkelkansen van kinderen in armoede. In 2025 willen we zo veel mogelijk inwoners die geconfronteerd worden met generatie-armoede bereiken door aan te sluiten bij de behoefte van deze inwoners zelf.

Einddatum

31-12-2026

Hervorming arbeidsmarktinfrastructuur (transitiejaar)

De overheid wil in de arbeidsmarktregio's een aanpak van intensievere samenwerking en maatwerk stimuleren om de arbeidsmarktdienstverlening te verbeteren. . Onder de noemer 'Hervorming arbeidsmarktinfrastructuur' wordt actie ondernomen op 4 maatregelen: 1. één regionaal loket: het Werkcentrum; versterken van het van-werk-naar-werk-stelsel; meer centraal zetten van de ondersteuningsbehoefte; structureel borgen van een gezamenlijke publiek-private governance. 1 januari 2026 is de beoogde ingangsdatum van aangepaste SUWI wet- en regelgeving. 2025 is een transitiejaar waarin wij, in de Arbeidsmarktregio Drenthe, samen invulling geven aan de maatregelen vanuit de hervorming.

Einddatum

31-12-2025

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Verenigingsleven

- Versterken van preventie en verkleinen van gezondheidsverschillen.

Activiteiten

Sport- en preventieakkoord evalueren en vervolg bepalen

Het Sport- en preventieakkoord is in 2020 vastgesteld en inmiddels ligt er het GALA en een Sportnota: waar staan we nu op het gebied van leefstijl en bewegen en hoe houden we lokaal de goede focus en energie?

Einddatum

31-12-2025

Sportnota

We hebben al meerdere sessies gehad om input te verzamelen vanuit de Raad en de verenigingen. Er komen nog een aantal afstemmingsmomenten. We verwachten na de zomer 2025 een sportnota te kunnen presenteren met daarbij de aanvraag van de benodigde financiële middelen.

Einddatum

30-06-2025

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Veiligheid en leefbaarheid

- Vergroting van leefbaarheid en veiligheid.

Activiteiten

Evenementenbeleid

In 2025 huren we extern iemand in die het huidige evenementenbeleid gaat actualiseren. Hierbij wordt zowel intern als extern input opgehaald. Daarnaast worden de processen die voortkomen uit het evenementenbeleid geïnventariseerd en waar nodig geactualiseerd/ geoptimaliseerd voor een duidelijk en effectieve dienstverlening. Het beleid wordt ter besluitvorming voorgelegd.

Einddatum

31-12-2025

Exploitatievergunningen op orde

In 2025 wordt verder gegaan met de uitrol van het projectplan Exploitatievergunningen. De uitrol wordt gefaseerd, conform projectplan, uitgevoerd. Dekking van formatie voor 2025 is geborgd.

Einddatum

31-12-2025

Bibob-beleid, Beleidsregel Wet aanpak woonoverlast en actualisatie APV

- Het Bibob-beleid en de Beleidsregel Wet aanpak Woonoverlast wordt geactualiseerd en geïmplementeerd in 2025.

Einddatum

31-12-2025

Ondermijning

Het uitvoeringsplan Ondermijning 2025-2027 wordt in Q4 2024 opgeleverd en vastgesteld. In 2025 wordt gestart met de uitvoering van het uitvoeringsplan Ondermijning 2025-2027. De focus in 2025 ligt vooral op activiteiten die de bewustwording en weerbaarheid op dit thema vergroten bij zowel de bestuurlijke als de ambtelijke organisatie.

Einddatum

31-12-2025

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Kunst en cultuur

- Vitale culturele gemeente.

Activiteiten

Culturele broedplaats Coevorden

In de cultuurnota 'Cultureel Kansrijk Opgroeien' staat de ambitie om in de stad Coevorden een culturele broedplaats te realiseren als onderdeel van de culturele basisinfrastructuur. Een plek waar inwoners samen cultuur kunnen maken, waar plaats is voor ontmoeten, leren en beleven. In 2024 deden we een locatie- en haalbaarheidsonderzoek op basis waarvan in 2025 besluiten worden genomen. Daarna volgt realisatie.

Einddatum

01-01-2027

80 jaar vrijheid

In 2025 vieren we in Drenthe, en dus ook in de gemeente Coevorden, dat het 80 jaar geleden is dat de Tweede Wereldoorlog ten einde kwam. 80 jaar vrijheid is een bijzondere mijlpaal, waar we in Coevorden uitgebreid bij stil willen staan. Te beginnen in Coevorden op 5 en 6 april 2025 als gezamenlijke start met de provincie en in de weken daarna op vele andere plekken in de gemeente.

Einddatum

01-06-2025

Slag bij Ane

In 2027 is het 800 jaar geleden dat de Slag bij Ane plaatsvond. Een bijzonder verhaal over opstand en hoe je met vereende krachten je kunt weren tegen machthebbers die hun wil opleggen aan het volk. Een groot leger, onder leiding van de bisschop van Utrecht moest het onderspit delven tegen een leger dat vooral bestond uit boeren, gewone vrouwen en mannen. Deze slag is vormend geweest voor Coevorden en Hardenberg, voor de inrichting van Noord-Nederland en de bestuurlijke centra in Assen en Zwolle. Samen met de gemeente Hardenberg en stakeholders zijn we in gesprek over dit jubileum: wat willen we bereiken en hoe werken we daar naar toe? Vanaf 2025 zal de voorbereiding starten.

Einddatum

01-10-2027

Monitoring uitvoering beleid

Bij de vaststelling van de cultuurnota 'Cultureel Kansrijk Opgroeien' werd de afspraak gemaakt dat de uitvoering van het cultuurbeleid jaarlijks op een lichte wijze gemonitord zou worden. Vanaf 2025 geven wij uitvoering aan deze afspraak.

Einddatum

31-12-2025

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Jeugd en onderwijs

- Sterke sociale infrastructuur;
- Versterking van het opvoed- en opgroei-klimaat;
- Nieuwbouw De Nieuwe Veste;
- Goede onderwijshuisvesting.

Activiteiten

Afronden van het Nationaal Programma Onderwijs

Het NPO project gaat zijn eindfase in en eindigt in de zomer 2025. De komende tijd is er vooral aandacht voor hoe we samenwerkingen tussen scholen, kinderopvang en lokale partners kunnen voortzetten en borgen.

Einddatum

30-09-2025

Kansrijke start

Activiteiten als het vergoeden van babystartpakketten en de kraamzorgvergoeding worden voortgezet. We gaan met partners na op welke wijze het project gezinsplanning kan worden vormgegeven en of een vergoeding voor anticonceptie mogelijk is. Komende tijd wordt nagegaan hoe de overlegstructuur van Kansrijke start qua inhoud gekoppeld kan worden aan één van de thema's in de LEJA om dubbelingen in overlegstructuur en inhoud te voorkomen.

Einddatum

31-12-2025

Preventiemenu

Preventiemenu Gezond Coevorden PO: in het voorjaar 2025 gaan we alle basisscholen bezoeken om in gesprek te gaan over het Preventiemenu: wensen en prioriteiten, maar ook om de onderlinge samenwerking en afstemming van scholen te stimuleren. We adviseren over de thema's binnen de Gezonde School. Dit in samenwerking met de GGD en alle betrokken organisaties. Voor de zomervakantie van 2025 maken we een planning voor schooljaar 2025-2026 voor de basisscholen.

Preventiemenu Gezond Coevorden VO/PRO: het voortgezet onderwijs heeft zeer beperkt gebruik gemaakt van het aanbod binnen het Preventiemenu. Het blijkt in de praktijk lastig te zijn om voorlichtingen in te plannen. We gaan met de scholen in gesprek om te kijken hoe we gezamenlijk een oplossing kunnen vinden.

Einddatum

31-07-2025

Uitvoeringsplan basisvaardigheden (laaggeletterdheid)

Er wordt nog uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan basisvaardigheden 2021-2024. Evaluatie van dit plan heeft plaatsgevonden en een nieuw plan (2025 en verder) wordt i.s.m. stuurgroep geschreven (25% gereed).

In afwachting op landelijke duidelijkheid vanuit het ministerie over budgetten en regierol gemeenten, zal het regionale plan wijzigen.

Einddatum

31-12-2025

Lokale educatieve jeugdagenda

De Lokale Educatieve Jeugd Agenda (LEJA) is de overlegstructuur van onderwijs, kinderopvang, gemeente, welzijn, bibliotheek en jeugdgezondheidsorganisaties. De inhoudelijke LEJA wordt verder uitgewerkt in (aanpassing van) bestaande activiteiten en nieuwe activiteiten. Passend bij de wettelijke thema's voorkomen van segregatie, bevorderen van integratie, bestrijden van onderwijsachterstanden, afstemming over inschrijving en toelatingsprocedures. Normaliseren (Anders kijken naar preventie) en demedicaliseren zijn hierbij uitgangspunten.

Einddatum

31-12-2025

Jongeren in de bijstand

We zetten het onderzoek naar 'jongeren in de bijstand' voort en maken keuzes richting een (zo integraal mogelijke keten) aanpak.

Einddatum

31-12-2025

Anders kijken naar preventie

De opgedane inzichten van de inspiratiebijeenkomst op 6 februari 2024 blijven we benutten en onder de aandacht brengen en daarnaast blijven we inspireren met voorbeelden. Een beweging van anders kijken naar preventie op gang brengen in het gehele werkveld, o.a. door het inzetten van casereviews i.s.m. betrokken partijen. Met als doel om te leren hoe er meer vanuit het versterken van de context kan worden gewerkt i.p.v. te veel medisch-individueel te kijken. En door in de overlegvormen, waar gesproken wordt over eventuele inzet van jeugdhulp, scherp te zijn op mogelijkheden om de contexten rondom kinderen te versterken i.p.v. te veel medisch-individueel te kijken. Meedenken met de partners in het werkveld over hoe we het anders denken over preventie vorm kunnen gaan geven in concreet aanbod en welk aanbod wellicht niet meer passend is.

Einddatum

31-12-2025

Aanpak onderwijsachterstanden

Implementatie van de herijkte aanpak onderwijsachterstanden o.a. op basis van de evaluatie die eind 2024 wordt uitgevoerd en de nieuwe subsidieregeling voor- en vroegschoolse educatie.

Einddatum

31-12-2025

Oplevering de Nieuwe Veste

Op 26 januari 2021 werd het voorstel om de huisvesting van De Nieuwe Veste te vernieuwen door uw raad aangenomen. Gedurende 2021 werden er vervolgonderzoeken uitgevoerd, waaronder onderzoek naar de mogelijk locatie. Op 7 december 2021 besloot uw raad om de nieuwbouw van De Nieuwe Veste te realiseren op de locatie Holwert-Midden. Inmiddels zijn we bijna 4 jaar verder en is er veel gebeurd. In de raadsvergadering van oktober 2024 heeft u een besluit genomen.

Einddatum

31-12-2027

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Werkloze jongeren	%	2022	1,0%
Kinderen in uitkeringsgezin	%	2022	6,0%
Niet sporters	%	2022	50,9%
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2023	218,5
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2024	303,2
Jongeren met delict voor rechter	%	2022	1,0%
Jongeren met jeugdbescherming	%	2023	1,0%
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	11,5%
Jongeren met jeugdreclassering	%	2023	0,3%
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	3,00
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	31,00
Netto arbeidsparticipatie	%	2023	69,4%
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-18 jaar	per 1.000 jongeren*	2023	8,00
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2023	2,3%
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2023	710,0

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.
Bedragen x €1.000

Exploitatie	2025	2026	2027	2028
Lasten				
Kunst en cultuur	1.763	2.253	2.148	2.148
Onderwijs	1.591	1.586	1.586	1.586
Leerlingenvervoer	869	869	869	869
Gezondheidszorg	623	594	594	594
Sport en zwembaden	1.805	1.801	1.720	1.714
Algemene voorzieningen	3.207	3.177	2.977	2.977
Preventie	1.394	1.393	1.393	1.393
Inkomen	13.863	13.863	13.863	13.863
Participatie	6.596	6.465	6.271	6.267
Individuele voorzieningen	12.145	12.282	12.440	12.594
Individuele voorzieningen Jeugd	10.210	10.210	10.210	10.210
Veiligheidsbevorderende maatregelen	3.101	3.101	3.101	3.101
Totaal Lasten	57.167	57.595	57.173	57.318
Baten				
Kunst en cultuur	4	494	4	4
Onderwijs	1.246	1.246	1.246	1.246
Leerlingenvervoer	4	4	4	4
Gezondheidszorg	60	0	0	0
Sport en zwembaden	162	162	162	162
Algemene voorzieningen	200	200	0	0
Preventie	0	0	0	0
Inkomen	12.149	12.149	12.149	12.149
Participatie	0	0	0	0
Individuele voorzieningen	355	604	604	604
Veiligheidsbevorderende maatregelen	48	48	48	48
Totaal Baten	14.228	14.906	14.216	14.216
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-42.939	-42.689	-42.956	-43.101

Programma 4 | Eigenheid dorpen en wijken

We pakken zaken op vanuit het perspectief van onze dorpen, wijken en het prachtige buitengebied dat deze met elkaar verbindt. We blijven ontwikkelen en investeren in de competenties en het gedrag van onze medewerkers en in ons instrumentarium, om een betrouwbare en benaderbare eerste overheid voor onze inwoners en maatschappelijke partners te zijn.

Beleidskaders

Voor het programma Eigenheid dorpen en wijken zijn de volgende documenten van belang:

- Regionale beleidsagenda Zuidoost-Drenthe

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Gebiedsgericht werken

In het kader van het programma *Eigenheid dorpen en wijken* hebben wij de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Werken aan een inhoudelijke kwaliteitsverbetering van het beleid en uitvoering geven aan het gebiedsgericht werken;
- Toegeruste medewerkers op samenwerken met inwoners, partners en collega's;
- Verbeteren van de woonkwaliteit en leefbaarheid in dorpen/wijken.

Activiteiten

Evalueren gebiedsgericht werken

In de kaderbrief zijn leidende principes vastgesteld voor participatie (overheids- en inwonerparticipatie). In 2025 wordt dit verder uitgewerkt en wordt het gebiedsgericht werken geëvalueerd. Deze trajecten leiden gezamenlijk tot de hernieuwde aanpak om de leidende principes uit de kaderbrief te realiseren. De heroriëntatie op het sociaal kan bijdragen aan gebiedsgericht werken. Hiermee nemen wij een voorschot op het nog uit te voeren onderzoek.

Einddatum

31-12-2025

Project verduurzaming maatschappelijke accommodaties

Voor het verduurzamen van maatschappelijke accommodaties is een verduurzamingssubsidie voor de verzelfstandigde verenigingen, dorpshuizen en zwembaden. Dit betreft een investeringskrediet van 2,5 miljoen.

De hieruit voortvloeiende jaarlijkse kapitaallasten zijn circa €162.500 per jaar. Het voorstel en de ontwerpregeling zijn inmiddels besproken. Over het budget moet in deze begroting nog een besluit genomen worden.

Einddatum

31-12-2025

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Voor dit programma zijn geen beleidsindicatoren			

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2025	2026	2027	2028
Lasten				
Economische structuurversterking	0	0	0	0
Wonen en leefomgeving	39	28	28	28
Stimuleringsfonds dorpen en wijken	610	610	610	610
Totaal Lasten	649	638	638	638
Baten				
Wonen en leefomgeving	4	4	4	4
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-645	-634	-634	-634

Programma 5 | Fundering voor de toekomst

We willen een flexibele en wendbare organisatie waar mensen, systemen en processen doelmatig en elkaar versterkend zijn georganiseerd. Coevorden is een financieel gezonde gemeente, dat willen we inzetten en borgen voor onze inwoners, nu en in de toekomst!

Beleidskaders

Voor het programma *Fundering voor de toekomst* zijn de volgende documenten van belang:

- Buitenspel
- Coalitieakkoord "Gewoon doen!"
- Regionale beleidsagenda Zuidoost-Drenthe
- Kadernota integriteit Coevorden 2016
- Beleidsindicatoren Bestuur en Organisatie

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Financieel gezond

- Financieel gezond blijven, realistisch begroten en wendbaar zijn voor de toekomst.

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen Samen Slimmer Werken

- Mét en vóór inwoners
- Mét en vóór college en raad (bestuurlijk/ ambtelijk samenspel)
- Mét en dóór leidinggevend en opdrachtgevers
- Mét en dóór collega's en teams
- Mét en dóór data, digitale transformatie en nieuwe technologie
- Mét en dóór slimme bedrijfsvoering / staffuncties
- Mét andere partners, overheden/ gemeenten/ VNG

Samen Slimmer Werken is alles wat we doen om onze dienstverlening te verbeteren en het werkplezier te verhogen.

Activiteiten

Visie op dienstverlening

In de kaderbrief 2024 heeft de raad de leidende principes vastgesteld voor participatie (overheids- en inwonerp participatie). De dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers is hier ook een vorm van. De visie wordt in 2025 opgesteld. Deze visie formuleren we op basis van een inventarisatie en klanttevredenheidsonderzoek. Op basis van de visie wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld.

Einddatum

31-12-2025

Samen Slimmer Werken

Het programma TBO (toekomstbestendige organisatie) is in 2023 getransformeerd naar Samen Slimmer Werken (SSW), met en voor Coevorden. Tijdens de presentatie van de gemeentesecretaris op 1 oktober 2024 bent u hierover geïnformeerd. Voor de verdere voortzetting van het programma wordt gevraagd om voor de jaren 2025, 2026 en 2027 een bedrag van € 250.000 per jaar beschikbaar te stellen. Deze middelen worden ingezet om doelstellingen verder vorm te geven, zodat de zeven programma doelstellingen worden geeffectueerd. Deze programmalijnen kunnen, afhankelijk van de organisatievraag en de omgeving, bijgesteld worden gedurende de looptijd van het programma.

In 2025 ligt de focus op:

- Leiderschapsontwikkeling en inzetten op behoud en werkplezier medewerkers

- Inbedden participatie en visie op dienstverlening
- Bestuurlijk ambtelijk samenspel
- Sturen en verantwoorden
- Huisvesting
- Digitalisering - procesgericht werken - data op orde
- Herontwerp sociaal domein
- Minder flex --> meer vast
- Duidelijke keuzes in programma's en projecten - portfoliotafel

Einddatum

31-12-2025

Optimaliseren van de Sturings- en Verantwoordingscyclus

De afgelopen periode is gebleken dat er meerdere wensen zijn om de Sturings- en Verantwoordingscyclus te optimaliseren. Hierbij kan gedacht worden aan het rekenkameronderzoek, de wensen vanuit de raad, maar ook die van het college en de organisatie. Om dit verder te optimaliseren is dit in 2025 een speerpunt.

Einddatum

31-12-2025

Vormgeven Bestuurlijk Ambtelijk Samenspel, waaronder LTA, PFO's

Het bestuurlijk-ambtelijk samenspel is er op gericht om tot deugdelijke besluitvorming en deugdelijke uitvoering van beleid te komen. Het samenspel gaan we verder vormgeven door het inrichten van de portefeuilleoverleggen (de onderwerpen, -de deelnemers, -de rollen en verantwoordelijkheden) waarbij we regelmatig het samenspel in de portefeuilleoverleggen evalueren. Daarnaast werken we verder aan de Lange Termijn Agenda: planmatig grip krijgen op het verwezenlijken van bestuurlijke ambities door de gemeenteraad 'aan de voorkant' te betrekken door inzicht te geven in onderwerpen die ter besluitvorming worden voorgelegd aan de raad.

Einddatum

31-12-2025

Wat willen wij bereiken?

Doelstellingen De raad in zijn kracht

- Doorontwikkeling van het samenspel op twee niveaus: in de raad, en tussen raad, college en organisatie;
- Raad aan de voorkant: experimenteren met het inbrengen van procesnotities.

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2022	7,81
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2022	7,80
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2022	€ 766
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom		
	+ totale kosten inhuur externen	2022	7.41%
Overhead	% van totale lasten	2022	12.74%

cijfers uit jaarverslag 2023

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2025	2026	2027	2028
Lasten				
Gemeenteraad en commissies	865	865	865	865
Burgemeester en wethouders	1.124	1.033	983	983
Bestuurlijke samenwerking	293	293	293	293
Bedrijfsvoering	36.378	36.228	36.239	36.300
Burgerzaken	414	564	616	516
Totaal Lasten	39.074	38.982	38.996	38.957
Baten				
Gemeenteraad en commissies	0	0	0	0
Burgemeester en wethouders	117	117	117	117
Bedrijfsvoering	63	63	63	63
Burgerzaken	690	821	891	744
Totaal Baten	870	1.001	1.071	924
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-38.204	-37.981	-37.924	-38.033

Programma 6 | Financiën en dekkingsmiddelen

Beleidskaders

Voor het programma Financiën en dekkingsmiddelen zijn de volgende documenten van belang:

- Nota activabeleid
- Nota financieel beleid
- Nota grondbeleid
- Nota lokale heffingen
- Nota reserves en voorzieningen
- Nota verbonden partijen
- Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
WOZ-waarde woningen*	€	2024	€ 297.000
Woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2024	€ 981
Woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2024	€ 1.036

*voor belastingjaar 2024 geldt peildatum 01-01-2023

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2025	2026	2027	2028
Lasten				
Financiering en dividend	-47	-346	-182	402
Algemene uitkering gemeentefonds	0	0	0	0
Algemene baten en lasten	2.450	1.250	1.250	1.255
Heffing gemeentelijke belastingen	113	113	113	113
Inning gemeentelijke belastingen	119	119	119	119
Totaal Lasten	2.636	1.137	1.301	1.890
Baten				
Financiering en dividend	539	240	404	988
Algemene uitkering gemeentefonds	85.807	81.839	81.748	82.141
Algemene baten en lasten	200	0	366	366
Heffing gemeentelijke belastingen	12.320	12.320	12.320	12.390
Inning gemeentelijke belastingen	55	55	55	55
Totaal Baten	98.921	94.454	94.893	95.940
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	96.285	93.317	93.592	94.050

Financiële hoofdlijnen

De gemeente Coevorden heeft de afgelopen jaren een goede financiële positie opgebouwd. Een gezonde financiële huishouding betekent dat risico's kunnen worden afgedekt met voldoende weerstandvermogen. Een belangrijk uitgangspunt in ons financieel beleid is dat we meerjarige kosten dekken met meerjarige dekkingsmiddelen. Incidentele kosten kunnen met incidentele middelen worden afgedekt. Daarnaast worden gemeentelijke belastingen in de basis alleen met een prijsindex verhoogd.

Naast dit principe vinden wij een stabiele en beheersbare vermogenspositie van belang. Dat komt tot uitdrukking in de verhouding tussen het eigen vermogen en vreemd vermogen. We hebben in onze Nota Financieel Beleid afgesproken dat deze verhouding, de solvabiliteit, tussen de 30% en 40% zijn. Deze solide basis willen we graag in stand houden. Om onze vermogenspositie op peil te houden, storten wij jaarlijks € 2 miljoen in de algemene reserve, minus eventuele nieuwe beleidsontwikkelingen. De komende jaren willen we dit principe vasthouden tenzij de solvabiliteit buiten de afgesproken bandbreedte komt.

Voor het realiseren van opgaven en ambities zijn investeringen nodig. Hierbij moet gedacht worden aan de nieuwbouw van De Nieuwe Veste, het programma voor de Binnenstad, ontwikkelingen in het kader van Duurzaamheid en het versterken van de ambtelijke organisatie. Ook zijn er diverse landelijke ontwikkelingen waarvan de effecten nog niet duidelijk zijn. Enkele belangrijke ontwikkelingen die we willen noemen zijn de Hervormingsagenda Jeugd, het 'stikstof-dossier', de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 en de aanhoudende hoge inflatie en stijgende rente. We krijgen daarnaast in 2026 te maken met een forse inkomstendaling op de algemene uitkering van het gemeentefonds. Vanaf 2026 is het bekende 'ravijnjaar' zichtbaar. In lijn met de oproep van de VNG doen wij geen voorstellen om de tekorten in de jaarschijven 2026 en 2027 op te lossen. De gesprekken tussen gemeenten en het Rijk zijn hierover gaande. Waarbij zorg is of vanuit het Rijk voldoende middelen structureel beschikbaar worden gesteld voor de bekostiging voor alle taken waar gemeenten voor staan.

Het surplus voor de jaren 2024 en 2025 plaatsen wij op de stelpost vrije begrotingsruimte. Tevens houden wij de structurele storting in de algemene reserve vooralsnog in stand. Deze is eveneens beschikbaar voor nieuwe beleidsontwikkelingen. Indien er onvoldoende compensatie door het Rijk aan het gemeentefonds wordt toegevoegd, bestaat de mogelijkheid dat deze middelen moeten worden ingezet om onze structurele exploitatie sluitend te maken in de toekomst.

Samenvatting financieel meerjarenperspectief 2025-2028

Wij hebben de begroting opgebouwd vanuit de Kaderbrief 2025. In de Kaderbrief is een vooruitblik op hoofdlijnen op de financiën in 2025-2028 opgenomen. Deze hoofdlijnen hebben wij nader uitgewerkt in de begroting die voor u ligt. Waar er in de uitwerking verschillen optreden of nieuwe ontwikkelingen hebben voorgedaan, laten wij onderstaand de effecten ten opzichte van de Kaderbrief zien. Het saldo van de voorliggende begroting is in de eerste drie jaren positief, jaarschijf 2028 komt uit op een negatief saldo.

ACTUALISATIE MEERJAREN-PERSPECTIEF				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2025	2026	2027	2028
Beginstand	4.530	-1.398	-1.708	-1.708
Saldo Kaderbrief 2025	271	1.969	1.915	1.914
Aanpassen beginstand AU jaar 2028				216
Beleidsplan wegen 2024-2028	-1.341	-396	-450	-505
Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan Vastgoed			-24	-67
Integrale aanpak Monierweg	-248			
Verlenging programma Vitale Vakantie Parken	-657			
Halfjaarrapportage 2024 dekking tekort jaarschijf 2025	-1200			
Halfjaarrapportage 2024 dekking nieuw beleid en ontw.	-302			
Bestrijding invasieve exoten	-135	-135	-135	-135
Handhavingsplan tarief op restafval	-200			
Inkomsten:				
Septembercirculaire 2024	23	1.092	944	1.200
Instellen stelpost indexatie WMO demografie		-160	-316	-469
Hogere opbrengst OZB stijging woz-waarde	182	182	182	182
Uitgaven:				
Vertraging nieuwbouw De Nieuwe Veste		1.475	1.461	-28
Aanvullend krediet prijsindexatie 2021-2024 DNV				-130
Aanvullend krediet prijsindexatie 2025 DNV				-50
Verlenging afschrijvingstermijn DNV				185
Autonome ontwikkelingen	-182	-148	-159	-206
Actualiseren activamodule	60	-114	-111	-186
Actualiseren overige personele kosten	-245	-245	-245	-245
Actualiseren jaarschijven op incidentele middelen			78	78
Diverse kleine afrondingsverschillen	63	-22	-57	-53
Versterking vermogenspositie structureel € 1 miljoen vanaf 2026		-726	-1000	-1000
Nieuw saldo meerjarenraming	619	1.374	375	-1.007

Uitgangspunten van deze begroting

- Voor de ontwikkeling van prijzen en subsidies hebben wij de budgetten geïndexeerd met 2,2%. Dit is het vastgestelde indexcijfer in de Kaderbrief 2025.
- In het sociaal domein is in de contracten een prijsindexcijfer voor zorgkosten opgenomen. Dit is een gecombineerde index voor lonen en prijzen en is voor 2025 geprognosticeerd op 4,15%.
Daarnaast hebben wij voor Wmo- en leerlingenvervoer het branche specifieke NEA-prijsindexcijfer in onze contracten opgenomen. Deze index is gecalculeerd op 3,40%.
- De loonsom is gebaseerd op het indexcijfer van het Centraal Planbureau zoals wij bij de Kaderbrief 2025 hebben vertaald. Dit is de 'loonvoet sector overheid'. In de CEP-raming is een verwachting opgenomen van 2,0% in 2025. De huidige CAO loopt af per 31 maart 2025. Ten tijde van de samenstelling van deze begroting lopen de onderhandelingen over een nieuwe CAO nog.
- Onze inkomsten uit belastingen, leges, heffingen, huren en pachten hebben wij geïndexeerd met 2,2%. zoals vastgesteld in de Kaderbrief 2025. Waar wij in de uitwerking in deze begroting afwijken van dit percentage, hebben wij dit vermeld en toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.

- Onze begroting is gebaseerd op constante prijzen. Dat betekent dat wij onze inkomsten en uitgaven voor de komende vier jaren hebben begroot op basis van het prijspeil van 2024. Jaarlijks berekenen en begroten wij het effect van inflatiecorrectie op onze inkomsten en uitgaven.
- De rente die wij toerekenen aan investeringen is 1,5%. Dit is onze vaste interne rekenrente.
- Wij verwachten in 2025 tot en met 2028 leningen van totaal € 97 miljoen aanvullende langlopende leningen aan te moeten trekken. Dit bestaat deels uit herfinanciering en aanvullende financiering voor investeringsprojecten. Meer informatie over onze leningenportefeuille staat in de paragraaf financiering.
- De effecten van de septembercirculaire 2024 van het gemeentefonds zijn in de Programmabegroting 2025 verwerkt.
- De provinciale toezichthouder heeft toestemming gegeven om voor de jaren 2026 tot en met 2028 een stelpost op te nemen "nog te ontvangen rijksbijdrage jeugdzorg". Wij hebben deze stelpost op basis van de meest recente gegevens geactualiseerd. De bedragen voor 2025 zijn hard en zijn inmiddels verwerkt in het totaal van de algemene uitkering.
- Wij hebben een stelpost opgenomen voor indexatie Wmo demografie. Hier hebben wij een op een de extra middelen uit de septembercirculaire op geplaatst.
- Wij hebben het structurele effect van de Halfjaarrapportage 2024 verwerkt in de Programmabegroting 2025.
- Jaarlijks is bij het Rijk sprake van onderuitputting op het BTW-compensatiefonds. Jaarlijks ontvangen wij in de meicirculaire daarom een bedrag uit het gemeentefonds. De hoogte van dat incidentele voordeel is onzeker. Daarom zijn wij voorzichtig en hebben wij in de begroting géén te ontvangen bedrag geraamd.
- De jaarschijf 2027 vormde de basis voor de nieuwe jaarschijf 2028. Wij hebben cyclische ritmes en kapitaallasten geactualiseerd.

Stelpost voor onvoorziene uitgaven

Wij hebben een stelpost voor uitgaven die onvoorzien, onuitstelbaar en onvermijdbaar zijn. Deze stelpost bevat jaarlijks € 100.000. Bij uitgaven gedurende het jaar, die aan de hier genoemde criteria van de drie 'O's voldoen, kunnen wij een beroep doen op dit budget. Als dit aan de orde is, dan informeren wij uw gemeenteraad hierover in de Halfjaarrapportage 2025, een separaat raadsvoorstel of in de verslaggeving in het Jaarverslag 2025.

Stelpost vervangingsinvesteringen

Wij hebben een stelpost voor vervangingsinvesteringen. Het volume van deze stelpost is € 300.000 voor het jaar 2025 en € 100.000 voor 2026, 2027 en 2028. Dit bedrag is beschikbaar voor reguliere vervangingsinvesteringen in onze openbare ruimte, tractiemiddelen, huisvesting, facilitaire zaken en ICT. Aanvullend hebben we de budgettaire effecten van de aanvullende kredieten voor de Nieuwe Veste en het verlengen van de afschrijvingstermijn voor lopende investeringen hier ook op geplaatst.

Ontwikkeling inkomsten

De septembercirculaire informeert de gemeenten over de omvang en de verdeling van de algemene uitkering (AU), de integratie-uitkeringen (IU), de decentralisatie-uitkeringen (DU) en de specifieke uitkeringen (SU) uit het gemeentefonds voor de jaren 2025 en verder. Daarnaast gaat de circulaire in op andere financiële onderwerpen die voor de gemeenten van belang zijn. Deze septembercirculaire sluit aan op het recent uitgebrachte regeerakkoord en de Miljoenennota. De financiële afspraken tussen het Rijk en de gemeenten over het Gemeentefonds staan met het regeerakkoord nog steeds overeind. Door de wijziging in de normeringssystematiek gaan gemeenten er vanaf 2026 miljarden op achteruit. Vanuit het fonds ontvangen gemeenten in 2025 nog € 2.500 per inwoner. Dit daalt naar € 2.300 per inwoner in 2026.

De septembercirculaire

Jaarlijks verschijnen er doorgaans drie gemeentefondscirculaires: in mei, september en december. De circulaire van mei vertaalt de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september vertaalt de Miljoenennota en de circulaire van december rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. De septembercirculaire is dus de tweede circulaire van dit jaar.

EFFECTEN GEMEENTEFONDS				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2025	2026	2027	2028
Uitkeringsfactor				
Accresontwikkeling	322	295	249	166
Nominaal effect i.v.m. constante prijzen	-	-75	-133	-93
Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor	-12	-12	-12	-12
Ontwikkeling uitkeringsbasis				
Ontwikkeling uitkeringsbasis	-310	-225	-237	-283
Hoeveelheidsverschillen	23	-51	-263	-161
Taakmutatie				
Aanpassing stelpost Jeugdzorg	-	-25	-19	59
Besparingverlies jeugd	-	1.025	1.043	1.055
Indexatie WMO demografie	-	160	316	469
	Subtotaal centraal	23	1.092	944
Taakmutaties				
Wet op de lijkbezorging	-	6	6	6
Toezicht en handhaving aanpassing kwaliteitseisen kinderopvang	3	-2	-2	-2
Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie (SMI)	8	8	8	8
Digitaal Stelsel Omgevingswet	-28	-33	-38	-44
Bijstand jongerennorm	-	-16	-16	-16
IU/DU/SU				
Wet Betaalbare huur	28	24	13	10
Openbare bibliotheken	105	105	-	-
3D's in het sociaal domein				
Participatie	43	44	43	42
	Subtotaal decentraal	159	136	14
	Totaal effecten septembercirculaire	182	1.228	958
			1.204	

Toelichting op de septembercirculaire

Accessen

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Dit wordt de accresontwikkeling genoemd. Het accres is gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres. De accessen 2025-2029 in de Septembercirculaire gemeentefonds 2024 blijken te laag zijn vastgesteld. Minister Heinen van Financiën heeft dit in een brief aan de Tweede Kamer laten weten. Indicatief gaat het om afgerond € 50 miljoen extra accres in 2025 en om cumulatief € 175 miljoen extra accres in 2028. Indicatief betreft dit een extra inkomst van circa € 97.000 in 2025. De bedragen zijn nog indicatief, mede hierdoor hebben wij ervoor gekozen geen stelpost voor dit bedrag op te nemen. De financiële verwerking van dit hogere accres zal bij de decembercirculaire 2024 plaatsvinden.

De ontwikkeling van de uitkeringsbasis is negatief

Gemeenten kunnen de daling van de uitkeringsbasis goedmaken door evenredig te stijgen met de aantallen. Groeigemeenten lukt dat gemakkelijk, de plattelandsgemeenten moeten hier veelal een veer laten, om helemaal niet te spreken over krimp gemeenten. Voor onze gemeente heeft dit een negatief effect in deze circulaire. In deze circulaire zijn de nieuwe ramingen verwerkt van de ontwikkeling van de uitkeringsbasis. De mutaties worden voornamelijk veroorzaakt door nieuwe landelijke ramingen van de aantallen huishoudens met laag inkomen, inwoners en regionale centrumfunctie.

Stelpost jeugdzorg

De provinciale toezichthouder heeft toestemming gegeven om voor de jaren 2026 tot en met 2028 een stelpost op te nemen "nog te ontvangen rijksbijdrage jeugdzorg". Wij hebben deze stelpost op basis van de meest recente gegevens geactualiseerd. De bedragen voor 2025 zijn hard en zijn inmiddels verwerkt in het totaal van de algemene uitkering. De omvang van de stelpost bedraagt:

Boekjaar 2026 € 571.000

Boekjaar 2027 € 424.000

Boekjaar 2028 € 502.000

Besparingsverlies Jeugd

Het kabinet Schoof zet de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd door en laat de besparing Jeugdzorg vanaf 2026 structureel vervallen. In de septembercirculaire 2024 is dit verwerkt door een toevoeging van € 500 miljoen in 2026 en € 511 miljoen vanaf 2027. Aangezien wij voor de voorgenomen besparing van de kosten een balanspost hebben opgenomen is dit nu een positief effect.

Toelichting indexatie Wmo demografie

Het Rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten voor de wettelijke zorgtaken Wmo. De verwachting is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van) de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Vooruitlopend op de gekozen bekostigingsvorm is in de septembercirculaire 2024 vanaf 2026 een jaarlijks bedrag € 75 miljoen oplopend tot € 300 miljoen in 2029 opgenomen. Dit betekent voor Coevorden in 2029 € 618.000.

Taakmutaties

In deze circulaire worden middelen voor een aantal taakmutaties bijgesteld. De taakmutatie met betrekking tot het digitale stelsel Omgevingswet is verlaagd. Gemeenten dragen jaarlijks 70% bij aan de kosten van beheer en doorontwikkeling van het Digitaal stelsel Omgevingswet en het informatiepunt Leefomgeving. De gemeentelijke bijdrage is structureel overgeheveld naar de begroting van Binnenlandse Zaken.

IU/DU/SU

Wij ontvangen in 2025 en 2026 € 105.000 ten behoeve van de wettelijke zorgplicht voor gemeenten ten aanzien van de openbare bibliotheek. Deze middelen worden beschikbaar gesteld om de gemeente voor te bereiden op deze wettelijke zorgplicht.

Sociaal domein

Deze inkomst betreft de compensatie de afschaffing van het lage inkomensvoordeel in de sociale werkvoorziening.

Samenvatting

De decentrale bedragen verwerken wij rechtstreeks op de beleidsinhoudelijke programma's. De verlaging of verhoging van de algemene uitkering resulteert 1-op-1 in een verlaging of verhoging van de desbetreffende budgetten. Het centrale deel dient als algemeen dekkingsmiddel. In dit geval gaat het om een positief effect dat vanaf 2026 ongeveer rond de € 1 miljoen schommelt. Sinds de ontschotting van de drie decentralisaties in het sociaal domein maken ook de middelen voor Wmo en Jeugd onderdeel uit van dit algemene deel. De enige uitzondering van de overheveling van decentraal naar centraal is de Participatiewet. Wij zien nu dat een geldstroom wordt geïntroduceerd voor een toename van de kosten Wmo als gevolg van demografische ontwikkelingen. Dit loopt op voor de gemeente Coevorden tot bijna € 0,7 miljoen in 2029. Wij ervaren deze kostenontwikkeling nu nog niet. Toch stellen wij voor om deze middelen niet als algemeen dekkingsmiddel in te zetten maar op een stelpost te plaatsen en gereserveerd te houden voor dit doeleinde.

Belastingen en leges

In de kaderbrief hebben wij de opbrengsten uit de belastingen en leges verhoogd met 2,20 % prijsindex. Dit leidt tot een verhoging van de inkomsten met € 218.000. Dit is de verhoging van de Ozb en forensenbelasting en leidt tot vrije begrotingsruimte. Deze inkomsten zijn een algemeen dekkingsmiddel. Wij hebben ook de huren en pachten met 2,20 % prijsindex verhoogd conform de kaderbrief. Hier is een bedrag van € 31.000 mee gemoeid. In de paragraaf lokale heffingen gaan wij nader in op de ontwikkeling van de tarieven en laten wij een aantal rekenvoorbeelden zien.

Om op lange termijn structureel financieel evenwicht te behouden/ krijgen, hebben wij er voor gekozen om de opbrengst van de OZB aanvullend met 1,80 % te verhogen. Samen met de standaard prijsindexatie gaat het om in totaal 4 %. Ten opzichte van de Kaderbrief betekent dit een verhoging van de opbrengst met € 182.000.

ONTWIKKELING INKOMSTEN				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2025	2026	2027	2028
OZB	182	182	182	182
	Totaal	182	182	182

Ontwikkelingen uitgaven

Wij informeren u over de ontwikkeling van de volgende uitgaven:

- Loon- en prijsontwikkelingen;
- Autonome ontwikkelingen;
- Verbonden partijen;
- Meerjaren Investerings Programma;
- Overige ontwikkelingen.

Lonen en prijzen

De huidige Cao voor gemeenten loopt tot 31 maart 2025. oor de VNG is nog geen signaal afgegeven waar zij op inzetten voor een nieuwe Cao. Kijkend naar het hoofdlijnenakkoord van de nieuwe regeringspartijen waarin zij een nullijn voor één jaar aankondigen voor de Rijksambtenaren, verwachten wij een gematigde stijging. Voorzichtigheidshalve rekenen wij met een loonsverhoging van 2,00%. Dit komt overeen met de gemiddelde loonstijging over de totale looptijd van de Cao Rijksambtenaren tot en met 31 december 2025. Aangezien de CAO-onderhandelingen nog niet zijn afgerond hebben wij het benodigde bedrag ter dekking van de stijging van de loonkosten, van € 484.000 op een stelpost geplaatst. Als de CAO daadwerkelijk wordt vastgesteld zullen wij deze middelen inzetten. Daarnaast hebben wij de sociale lasten en premies, BHV- en consignatievergoeding, gratificaties en effecten van functiewaarderingen geactualiseerd en verwerkt. Dit resulteert in een structureel nadeel van ongeveer € 245.000. Voor 2025 bedraagt de prijsindex 2,20% (2024: 3,90%). Daar waar wij afwijkende afspraken contractueel hebben vastgelegd of de index substantieel afwijkt van de standaard index passen wij maatwerk toe. De budgetten hebben wij zoals gebruikelijk verhoogd met deze index. Voor het sociale domein geldt een afwijkende index. Dit is een gecombineerde index voor lonen en prijzen en is voor 2025 geprognosticeerd op 4,15% (2024: 4,74%). Daarnaast hebben wij voor Wmo- en leerlingenvervoer het branche specifieke NEA-prijsindexcijfer in onze contracten opgenomen. Deze index is gecalculeerd op 3,40% (2024: 13,70%)

Meerjaren Investerings Programma (MIP)

Wij hebben de investeringen voor de komende vier jaar geactualiseerd. Het gaat bijvoorbeeld om de toevoeging van nieuwe investeringen, het vrijvallen van oude (afgeschreven) investeringen en het opschuiven van reeds geplande investeringen. Dit leidt tot wijzigingen in de kapitaallasten van rente en afschrijving.

Bij de vervanging kijken wij onder andere kritisch naar de technische levensduur (is vervanging al noodzakelijk) en het combineren van investeringen. De investeringen voor onderwijshuisvesting zijn gebaseerd op het IHP.

Een meerjarig overzicht van alle kredieten voor 2025 tot en met 2028 is opgenomen in bijlage 1. De kredieten tot en met 2027 zijn indien van toepassing geactualiseerd. De investeringen voor 2028 zijn hieraan toegevoegd. De bijbehorende kapitaallasten maken onderdeel uit van de voorliggende exploitatie.

Wij beschikken over een stelpost voor vervangingsinvesteringen. In lijn met de nota Financieel Beleid heeft deze een structurele omvang van € 100.000. Bij het actualiseren van het meerjarig

investeringsprogramma brengen wij alle wijzigingen in kapitaallasten ten laste of ten gunste van deze stelpost. Een bedrag boven de norm valt vrij ten gunste van de algemene middelen. Resteert een bedrag onder de norm dan zuiveren wij dit aan ten laste van de algemene middelen.

Verbonden partijen

Wij hebben de financiële vertaling van de kaderbrieven en ontwerpbegrotingen van onze verbonden partijen verwerkt zoals wij deze in de Kaderbrief 2025 aan u hebben gepresenteerd.

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen van de Kaderbrief 2025 hebben wij verwerkt.

Autonome ontwikkelingen					
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>					
Nr.	Onderwerp	2025	2026	2027	2028
1	Verkiezingen	-62.900	35.100	35.100	35.100
2	Reisdocumenten	-23.900	-58.200	-47.300	-
3	Intensivering maatregelen arbeidsomstandigheden	55.700	55.700	55.700	55.700
4	Bewegwijzering	25.000	25.000	25.000	25.000
5	Toezichthouder Wmo/Jeugd	50.000	p.m.	p.m.	p.m.
6	Cloudgang gegevensmakelaar	73.000	25.000	25.000	25.000
7	iFinanciën; implementatie na cloudgang	35.000	35.000	35.000	35.000
8	iArchief/iArchiveren	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal		181.900	147.600	158.500	205.800

Toelichting

1. Verkiezingen

De komende jaren is er meer budget nodig voor verkiezingen dan een aantal jaren geleden, met name door de invoering van de nieuwe Craft telmethode, die verantwoordelijk is voor meer dan de helft van de kostenstijging. Centraal tellen vereist extra logistieke stappen, zoals het vervoer van stembiljetten naar centrale locaties, beveiliging tijdens de nacht(en) en meer hulpkrachten voor de telling. Daarnaast zijn er hogere kosten verbonden aan de keuzes om de vergoeding van de tellers met 10% te verhogen en twee mobiele stembussen in te zetten voor de oudere inwoners van onze gemeente die wonend zijn in een verzorgingstehuis. Ook vraagt de groeiende bevolking om meer stembureaus en materialen, wat eveneens bijdraagt aan de stijgende kosten.

2. Reisdocumenten

In 2014 is de geldigheidsduur van reisdocumenten verlengd van 5 naar 10 jaar. Hierdoor krijgen we de komende jaren te maken met een piek in het aantal uit te geven documenten. Het aantal aanvragen gaat van ongeveer 2000 per jaar naar meer dan 5500, en in 2027 zal dit oplopen tot bijna 7400 documenten. Daarna zal het aantal weer dalen. Zowel de kosten als de inkomsten voor de reisdocumenten zullen stijgen, waarbij het genoemde bedrag de optelsom hiervan is.

3. Intensivering werkzaamheden arbeidsomstandigheden

Onze organisatie is de afgelopen jaren snel gegroeid. Hierdoor hebben wij meer te regelen en organiseren op het gebied van arbeidsomstandigheden. Gezond en veilig werken is méér dan alleen aan de Arboret en -regelgeving voldoen. De maatschappij verandert snel, waardoor wij nog meer oog dienen te houden voor psycho-sociale arbeidsbelasting (PSA), met name in de hoek van werkdruk, agressie en geweld en ander (intern) grensoverschrijdend gedrag. Dit vraagt aan de ene kant het ontwikkelen van beleid en aan de andere kant het bewust maken van de organisatie. Daarnaast hebben we te maken met steeds nieuwe (Arbo)wetgeving waar wij ons aan dienen te houden. Zo is het hebben van een RIE met plan van aanpak niet meer voldoende: deze dient doorlopend vernieuwd en te worden getoetst te worden. En is de Arbo Coördinator aan zet als er zich een arbeidsongeval voor zou doen. Momenteel overstijgt de hoeveelheid werk aan arbeidsomstandigheden de ureninzet; vandaar het verzoek om hiervoor extra middelen beschikbaar te stellen.

4. Bewegwijzering

Bewegwijzering is belangrijk voor de veiligheid en doorstroming van het verkeer. De Nationale Bewegwijzeringdienst (NBd) zorgt voor de bewegwijzering langs alle openbare wegen in Nederland. Dit gaat in samenwerking met de gemeenten, provincies, waterschappen en

Rijkswaterstaat.

Onderhoud, maar ook vervanging en vernieuwing is een taak voor de gemeente. Ook zal er de komende jaren ingezet moeten worden op databeheer.

5. Toezichthouder Wmo/Jeugd

Eind 2024 loopt het contract met de huidige toezichthouder Wmo en Jeugd af.

We willen ook de komende jaren invulling geven aan het toezicht op de Wmo (wettelijke taak) en Jeugd (optionele taak). Daarbij willen we met name meer inzetten op preventie en kwaliteit van zorg.

Op dit moment onderzoeken we een aantal scenario's om het toezicht op de Wmo en Jeugd vanaf 2025 vorm te geven. Het merendeel van die opties behelst een samenwerking met andere gemeenten. Door samen te werken met andere gemeenten kunnen we meer volume creëren en daardoor beter toegang krijgen tot de expertise op de markt. Daarnaast zijn we minder kwetsbaar bij eventuele uitval van een toezichthouder. We hopen zo snel mogelijk tot een werkwijze voor 2025 en verder te komen.

In het huidige contract waren 12 uur per week opgenomen voor het toezicht. We verwachten dat we die inzet ook de komende jaren nodig zullen hebben. Op dit moment loopt er in de provincie Drenthe ook een traject om het toezicht op Jeugd in Drents verband vorm te geven. We kunnen nog niet inschatten of en hoe deze beweging ons traject richting toezicht op Wmo en Jeugd gaat beïnvloeden.

6. Cloudgang gegevensmakelaar

Om succesvol samen te werken met organisaties is het van essentieel belang om op een efficiënte en betrouwbare wijze informatie uit te wisselen. De uit te wisselen informatie moet beschikbaar zijn, actueel zijn, betrouwbaar zijn en verifieerbaar zijn. De applicatie gegevensmakelaar ondersteunt ons hierbij. De on-premise (lokaal geïnstalleerde) versie van de gegevensmakelaar wordt binnen afzienbare tijd niet meer ondersteund. Om de continuïteit te waarborgen maken wij de keuze om nu naar de cloudvariant te migreren.

7. iFinanciën; implementatie na cloudgang

iFinanciën is de modernere, veiligere en gebruiksvriendelijke opvolger van het huidige financiële systeem. Nieuwe innovaties en doorwikkeling zal niet meer plaatsvinden in ons huidige systeem, maar in de nieuwe omgeving. Het huidige systeem gaat in 2024 naar de cloud, dit is een eerste stap. In 2025 zal de daadwerkelijke overstap naar iFinanciën plaatsvinden.

8. iArchief/ iArchiveren

iArchief is een noodzakelijk applicatie om te voldoen aan de archiefwet. De applicatie helpt ons met het realiseren van onze doelstelling om zaken en documenten te archiveren en vernietigen conform de archiefwet. In 2025 wordt binnen het sociaal domein de overstap gemaakt naar iSamenleving en iParticipatie en om hierbij ook aan de archiefwet te kunnen voldoen is iArchief noodzakelijk.

Structureel evenwicht en vrije begrotingsruimte

Vrije begrotingsruimte

Ruimte binnen de bestaande begroting, zogenoemde begrotingsoverschotten, begroten wij op een specifieke stelpost. Door de vrije begrotingsruimte separaat in beeld te brengen en te monitoren, heeft uw raad en ons college eenvoudig inzicht in de vrij beschikbare ruimte in de begroting. Gedurende het begrotingsjaar kunnen voorstellen voor nieuw beleid en/of tussentijdse resultaten van de Halfjaarrapportage ten gunste of ten laste van deze stelpost gebracht worden. Aan het eind van het begrotingsjaar valt het eventuele voordelige saldo vrij in de jaarrekening.

Wij voegen het saldo van deze begroting toe aan de stelpost vrije begrotingsruimte. Het totale bedrag op deze stelpost is als volgt.

SALDO BEGROTING EN VRIJE RUIMTE				
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>				
	2024	2025	2026	2027
Nieuwe saldo meerjarenbegroting = Stelpost vrije begrotingsruimte	619	1.374	375	-1.007
	619	1.374	375	-1.007

Structureel en reëel begrotingsevenwicht

Een gezonde financiële positie betekent onder andere dat onze inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht zijn en wij onze budgetten reëel (volledig, realistisch en haalbaar) begroten. Dit is structureel en reëel begrotingsevenwicht. Om vast te kunnen stellen dat onze begroting in evenwicht is, brengen wij in beeld welk deel van onze inkomsten en uitgaven een incidenteel karakter hebben. Immers; structurele uitgaven dienen met structurele inkomsten te zijn afgedekt. De tabel met incidentele baten en lasten draagt bij aan dit inzicht. Deze tabel hebben wij opgenomen onder de tegel 'Bijlagen' en in samengevatte vorm in deze tegel 'Financiële begroting' opgenomen.

Begrotingsevenwicht van belang voor provincie

Het structurele en reële begrotingsevenwicht biedt uw raad en ons college inzicht. Ook voor de provincie is dit inzicht van groot belang. Op grond van de gemeentewet houdt de provincie namelijk toezicht op onze financiën. Dit doet zij in de vorm van repressief toezicht. Dit betekent dat wij onze begroting direct kunnen uitvoeren. Op basis van onze gezonde financiële positie en onderstaand inzicht in ons structurele begrotingssaldo, gaan wij ook dit jaar uit van repressief toezicht.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat het jaar 2025 een positief begrotingssaldo laat zien. Dit is ook van toepassing na het 'schonen' van incidentele baten en lasten. Voor dit jaar is dus sprake van een structureel en reëel begrotingsevenwicht.

STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2025	2026	2027	2028
Saldo meerjarenraming = stelpost vrije begrotingsruimte	619	1.374	375	-1.007
Saldo begrotingsruimte	619	1.374	375	-1.007
Incidentele baten en lasten				
Incidentele baten	0	-71	-144	-167
Incidentele onttrekkingen aan de reserves	-1.550	-1.000	-800	-800
Incidentele lasten	3.808	1.264	917	100
Incidentele stortingen in de reserves	62	19	0	0
Saldo incidentele baten en lasten	2.320	212	-27	-867
Structureel begrotingssaldo	2.939	1.586	348	-1.874

Ontwikkeling reserves

Algemene reserve

Wij monitoren de ontwikkeling van onze algemene reserve om financieel gezond te blijven. Een algemene reserve met voldoende omvang geeft ruimte om incidentele uitgaven te dekken en incidentele tegenvallers op te vangen. Dat betekent dat wij niet direct in structurele uitgaven hoeven te snijden om incidentele effecten op te lossen. Wij vinden dat de omvang van de algemene reserve voldoende is als de solvabiliteit tussen de 30% en 40% beweegt. We zien dat de ratio vanaf 2026 door de ons zelf gestelde ondergrens schiet. Wij benadrukken dat het om een prognose gaat waarbij wij zien dat de omvang van ons totale vermogen in de komende jaren fors wordt beïnvloed door investeringsprojecten, zoals De Nieuwe Veste en MFC Schoonoord. De kredieten hebben wij op basis van prognoses verdeelt over de komende jaren. Wijzingen in de planning hebben direct een relatief grote invloed op de omvang van de solvabiliteitsratio. Wij kijken ook nadrukkelijk naar de ratio om risico's op te kunnen vangen. Dit is de ratio weerstandsvermogen, deze treft u aan in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

De algemene reserve ontwikkelt zich naar verwachting in de komende jaren als volgt.

VERLOOP ALGEMENE RESERVE				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2025	2026	2027	2028
Stand begin boekjaar	36.048	37.848	37.223	36.792
Toevoegingen	2.000	1.000	1.000	1.000
Onttrekkingen	200	1.625	1.431	615
Stand eind boekjaar	37.848	37.223	36.792	37.177
Solvabiliteit	31%	26%	24%	24%

Incidentele en structurele mutaties in de reserves en voorzieningen

Van de reservemutaties in 2025 geven wij in onderstaand overzicht weer of ze een incidenteel of structureel karakter hebben.

Een volledig overzicht van het verloop van de algemene- en bestemmingsreserves en voorzieningen treft u aan in Bijlage 3. Reserves en voorzieningen .

ONTTREKKINGEN EN STORTINGEN RESERVES EN VOORZIENINGEN			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Naam reserve/voorziening	Toevoeging*	Toelichting	Onttrekking Toelichting
Structurele mutaties			
Algemene reserve	2.000	Structurele versterking vermogenspositie	
Plopsaland			20 Jaarlijkse onttrekking t/m 2025
Sportcomplex Swaneburg	110	Jaarlijkse storting = voeding	
Dubieuze debiteuren	100	Jaarlijkse storting = voeding	
Oud-wethouders			51 Jaarlijkse onttrekking = pensioenenuitkeringen
Totaal structurele mutaties	2.210		71
Incidentele mutaties			
Vastgoed	62		761 Duurzaam meerjaren onderhoudsplan
Mobiliteit			550 Projecten mobiliteit
Innovaties zorg			200 Programma Kansrijk Opgroeien
Algemene reserve			200 Afwaardering boekwaarde Centrumplan
Accommodaties in de samenleving			100 Subsidies accommodaties
Sportcomplex De Swaneburg			62 Groot onderhoud en kapitaallasten project Gasloos
Totaal incidentele mutaties	62		1.873
Totaal mutaties	2.272		1.944
<i>* Toevoegingen exclusief rente van € 171.000</i>			

Overhead

Welke overhead hebben wij begroot?

Directe kosten, die een rechtstreekse relatie hebben met producten en diensten voor onze inwoners, rekenen wij toe aan de programma's waar zij betrekking op hebben. Kosten die niet een directe relatie hebben met onze dienstverlening, vallen onder overhead. Overhead is formeel gedefinieerd als 'het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces'. Dit betreft de kosten van ondersteunende functies in de bedrijfsvoering zoals leidinggevenden, secretariaat, post en archief, facilitaire kosten, huisvesting, ICT, medewerkers personeelszaken, inkoop, juridische zaken en financiën, en tot slot personele kosten zoals werving & selectie en opleidingen. Onderstaand geven wij de begrote overhead in de meerjarenraming weer.

De huisvestingskosten maken onderdeel uit van onze budgetten voor Vastgoed. De overige kosten in onderstaande tabel maken onderdeel uit van de budgetten voor Bedrijfsvoering, begroot in programma 5 *Fundering voor de toekomst*. In het overzicht van de taakveldenindeling zijn deze kosten geraamd onder taakveld 0.4 Overhead. Dit overzicht treft u aan in bijlage 4.

OVERZICHT OVERHEAD				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2025	2026	2027	2028
Ondersteuning organisatie	10.446	10.282	10.281	10.285
Automatisering	2.958	2.958	2.958	2.958
Facilitaire zaken	759	874	872	870
Huisvesting	399	399	399	399
Overige personele kosten	1.093	1.093	1.093	1.093
Totaal overhead	15.654	15.605	15.603	15.605

Toelichting

Ondersteuning organisatie

In het bedrag van de 'Ondersteuning organisatie' zijn de middelen opgenomen voor het traject Toekomstbestendige organisatie (Ontwikkeling 2022-9). Dit heet inmiddels programma Samen Slimmer Werken. In de halfjaarrapportage 2024 zijn bedragen voor formatie en overhead toegekend onder de noemer autonome ontwikkelingen. Dit heeft als gevolg dat het bedrag ten opzichte van vorige jaar ruim is gestegen.

Overige personele kosten

In het bedrag 'overige personele kosten' is vanaf 2025 een stelpost van € 484.000 opgenomen. Dit bedrag is, in afwachting van de uitkomsten van cao-onderhandelingen, centraal begroot op dit budget.

Toelichting incidentele baten en lasten

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting, meerjarenraming en jaarrekening zijn opgenomen. Indien de structurele lasten worden gedekt door de structurele baten is er sprake van 'materieel' begrotingsevenwicht.

Voor het begrip incidenteel kan gedacht worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal een aantal jaren voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om 'eenmalige zaken'. Een begroting of jaarrekening zal ieder jaar een bedrag van dergelijke eenmalige zaken bevatten.

Hieronder zijn de bedragen genoemd die wij voor 2025-2028 als incidentele baten of last hebben opgenomen.

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN								
<i>Bedragen x € 1.000</i>								
	2025		2026		2027		2028	
Programma	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bouwen voor de samenleving	2.676	550	887	70.500	817	144		167
Duurzaamheid	707	700	19	700		700		700
Samen	487	300	377	300	100	100	100	100
Eigenheid dorpen en wijken	-	-	-	-	-	-	-	-
Fundering voor de toekomst	-	-	-	-	-	-	-	-
Financiering en dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	3.870	1.550	1.283	1.071	917	944	100	967

Bouwen voor de samenleving

De incidentele lasten in dit programma hebben betrekking op verlenging programma Vitale vakantieparken, projecten in het kader van mobiliteit, de regionale Woondeal, de bijdrage voor de Regiodeal, de doorfietsroute Emmen-Coevorden en het wegenbeheerplan. De incidentele baten

betreffen de onttrekking aan de bestemmingsreserve mobiliteit voor dekking van de lasten in het kader van mobiliteit en voor 2026, 2027 en 2028 onttrekkingen aan de voorziening riolering.

Duurzaamheid

De incidentele lasten in dit programma hebben betrekking op een storting in de bestemmingsreserve Vastgoed, inventarisatie bomenareaal, verfraaiing van de Binnenstad, de integrale aanpak van Monierweg en het handhavingstax tarief op restafval. De incidentele baten betreffen onttrekkingen aan de bestemmingsreserve Vastgoed.

Samen

De incidentele lasten in dit programma betreffen de subsidieregeling Accommodaties in de samenleving, de extra energiekosten van De Swaneburg, intergenerationele armoede, het jeugdeducatiefonds en toezichthouder WMO/Jeugd. De incidentele baten zijn onttrekkingen aan de bestemmingsreserve Accommodaties in de samenleving en een onttrekking aan de bestemmingsreserve Innovatie Zorg voor intergenerationele armoede.

Eigenheid dorpen en wijken

Geen incidentele baten en lasten.

Fundering voor de toekomst

Geen incidentele baten en lasten.

Financiering en dekkingsmiddelen

Geen incidentele baten en lasten.

Recapitulatie van de programma's

Samenvatting van al onze inkomsten en uitgaven: de recapitulatie

RECAPITULATIE				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten (exclusief toevoegingen reserves)				
PR 1. Bouwen voor de samenleving*	-19.537	-13.335	-12.282	-11.517
PR 2. Duurzaamheid	-15.879	-15.110	-16.029	-17.598
PR 3. Samen	-57.167	-57.595	-57.173	-57.318
PR 4. Eigenheid dorpen en wijken	-649	-638	-638	-638
PR 5. Fundering voor de toekomst*	-23.786	-23.743	-23.759	-23.719
Totaal lasten	-117.018	-110.421	-109.881	-110.789
Baten (exclusief onttrekkingen reserves)				
PR 1. Bouwen voor de samenleving	8.916	4.823	3.678	3.712
PR 2. Duurzaamheid*	11.862	11.862	11.862	11.862
PR 3. Samen	13.866	13.806	13.806	13.806
PR 4. Eigenheid dorpen en wijken	4	4	4	4
PR 5. Fundering voor de toekomst*	838	969	1.039	892
Totaal baten	35.485	31.463	30.389	30.276
PR 6. Financiering en dekkingsmiddelen, lasten	-465	15	-160	-758
PR 6. Financiering en dekkingsmiddelen, baten	98.721	94.454	94.527	95.574
Overhead lasten	-15.686	-15.637	-15.635	-15.637
Overhead baten	32	32	32	32
Saldo exclusief reservemutaties	1.069	-94	-729	-1.303
Toevoegingen reserves	2.343	1.281	1.250	1.241
Onttrekkingen reserves	-1.893	-2.748	-2.354	-1.538
Saldo reservemutaties	450	-1.467	-1.104	-296
Saldo inclusief reservemutaties	619	1.374	375	-1.007
* exclusief overhead				

Geprognosticeerde balans

BALANS PER 31 DECEMBER						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
ACTIVA	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	Realisatie	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
<i>Vaste activa</i>						
Immateriële vaste activa	0					
Materiële vaste activa	104.505	111.289	133.901	159.583	176.313	174.846
Financiële vaste activa	8.759	11.215	11.820	11.625	10.822	10.629
Totaal vaste activa	113.264	122.504	145.721	171.208	187.135	185.475
<i>Vlottende activa</i>						
Voorraden	7.931	4.232	411	-738	-1.985	-3.027
Uitzettingen korter dan één jaar	20.249	4.000	4.000	2.000	2.000	2.000
Overlopende activa	6.154	2.000	2.000	2.000	1.500	1.500
Liquide middelen	1.127	0	-	1.304	1.155	2.198
Totaal vlottende activa	35.462	10.232	6.411	4.566	2.670	2.671
Totaal-generaal	148.725	132.736	152.132	175.774	189.805	188.146
PASSIVA						
<i>Vaste financieringsmiddelen</i>						
Eigen vermogen	59.200	47.255	47.609	46.142	45.038	44.740
Voorzieningen	4.330	5.232	5.181	5.059	4.865	4.601
Langlopende schulden	52.273	48.336	69.442	91.981	107.354	106.727
Totaal vaste financieringsmiddelen	115.803	100.823	122.232	143.182	157.257	156.068
<i>Vlottende passiva</i>						
Kortlopende schulden	17.119	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000
Overlopende passiva	15.805	16.006	12.900	15.592	15.548	15.078
Totaal vlottende passiva	32.924	33.006	29.900	32.592	32.548	32.078
Totaal-generaal	148.725	133.829	152.132	175.774	189.805	188.146
Borg- en garantstellingen	101.300	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000

Paragrafen

Inleiding

Op deze pagina treft u 8 paragrafen aan. Deze paragrafen geven informatie over het beleid en de belangrijkste beheersmatige onderwerpen van onze gemeente. Het is een andere dwarsdoorsnede van de begroting van de zes programma's. De paragrafen zijn verplicht voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen met betrekking tot de lokale heffingen van de gemeente.

Beleid

Wij hebben voor het tarievenbeleid een aantal uitgangspunten geformuleerd. De volgende uitgangspunten liggen ten grondslag aan de berekeningen van onze tarieven en heffingen:

- de lokale lastendruk dient in overeenstemming te zijn met de bestuurlijke ambities en het voorzieningenniveau in de gemeente;
- lokale heffingen zijn kostendekkend;
- lokale heffingen worden vastgesteld conform de uitgangspunten die zijn vastgesteld in het bestuursakkoord en de kaderbrief. De prijsindex die in de kaderbrief 2025 is opgenomen bedraagt 2,2%.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken hanteren wij de wettelijke normen overeenkomstig de bepalingen in de Invorderingswet 1990 en de Leidraad invordering bestuursrechtelijke geldschulden Coevorden. De kwijtscheldingsnorm die wij hanteren bedraagt 100%. Dit betekent dat aanvragers met een inkomen op bijstandsniveau voor kwijtschelding in aanmerking kunnen komen indien zij aan de normen voldoen. Kwijtschelding kan worden verleend voor de afvalstoffenheffing (met uitzondering van de extra container) en de rioolheffing (gebruikersdeel).

Belastingopbrengsten en tarieven

De begrote opbrengsten uit de belastingen en de lokale lasten (afvalstoffenheffing en rioolheffing) zijn als volgt:

BELASTINGOPBRENGSTEN				
<i>Bedragen × € 1.000</i>				
	2024	2025	Verschil	Verdeling
Onroerende-zaakbelastingen	9.773	10.181	408	47%
Afvalstoffenheffing	4.719	5.024	305	23%
Rioolheffing	3.779	3.872	93	18%
Toeristenbelasting	1.890	2.030	140	9%
Forensenbelasting	106	109	3	1%
BIZ-bijdrage	237	237	0	1%
Totaal geraamde opbrengst	20.504	21.453	949	

De tarieven voor de lokale lasten hebben wij in onderstaande tabel weergegeven. Daarbij laten wij de huidige tarieven in 2024 en de voorgestelde tarieven voor 2025 zien.

OVERZICHT BELASTINGTARIEVEN		
	2024	2025
Onroerende-zaakbelastingen woningen en niet-woningen + 2,2%		
Eigenaren woningen	0,1390%	0,1421%
Eigenaren niet-woningen	0,2292%	0,2342%
Gebruikers niet-woningen	0,1910%	0,1952%
Rioolheffing + 0,4%		
<i>Op basis van een voorbeeld: eigenaar en gebruiker van een woning, met een WOZ-waarde van € 273.000 in 2024 en € 286.000 in 2025, met een waterverbruik van 150 m3</i>		
Gebruikers:		
Rioolheffing afvalwater categorie 0 t/m 500 m3 waterverbruik	€ 103,44	€ 103,85
Eigenaren:		
Rioolheffing hemel- & grondwaterafvoer, vastrecht	€ 59,75	€ 59,99
Rioolheffing hemel- & grondwaterafvoer, 0,0188% resp. 0,0189% van de WOZ-waarde	0,0188%	0,0189%
	€ 51,51	€ 54,11
Afvalstoffenheffing		
Vast tarief huishoudens		€ 215,00
Aanbieding restafval minicontainer per keer (240 liter)		€ 9,60
Aanbieding hoogbouw restafval per keer (60 liter)		€ 2,40
Toeristenbelasting stijging € 0,10	€ 1,35	€ 1,45
Forensenbelasting +2,2%		
Forensenbelasting < WOZ-waarde € 120.000	€ 356,90	€ 364,75
Forensenbelasting > WOZ-waarde € 120.000	€ 427,97	€ 437,39

Toelichtingen

Onroerende-zaakbelastingen (Ozb)

Het uitgangspunt voor de Ozb is dat de begrote opbrengst leidend is. De begrote opbrengst in de jaarschijf 2025 is als volgt opgebouwd:

1. Opbrengst 2024; De opbrengst in de begroting 2024 is € 9.783.000.
2. Prijsindexatie conform kaderbrief Op basis van de kaderbrief hebben wij de opbrengst met een prijsindexatie van 2,2% verhoogd. Dit is een bedrag van € 215.000.

De totale begrote opbrengst, zijnde € 9.999.000 is het uitgangspunt voor de tariefberekeningen.

Volume

Wij verwachten een stijging van de waarde van woningen met 4,75%. De verwachting is dat de waarde van niet-woningen gemiddeld genomen niet zullen stijgen. Jaarlijks maken wij bij de tariefberekeningen op een aantal vlakken prognoses, zoals het aantal woningen en niet-woningen (waaronder bedrijfspanden, agrarische objecten en grote incurante objecten), de Woz-waarde van deze panden, de te verwachten stijging van de marktwaarde, de effecten van bezwaar- en beroepsprocedures, leegstand en nieuwbouw. Jaarlijks wordt in het najaar op basis van een marktanalyse een brede herwaardering uitgevoerd.

Beleidsuitgangspunten 2025

Omdat de opbrengst van de Ozb leidend is in onze berekeningen, leidt een waardestijging normaliter tot een daling van het tarief. Bij een waardedaling stijgt normaliter het tarief. Om de totale opbrengst te genereren, zijn het tarief en de Woz-waarde twee communicerende vaten. Wij noemen dit vaak 'P maal Q': de prijs maal de hoeveelheid leidt tot een opbrengst.

Financieel perspectief

Om op lange termijn structureel financieel evenwicht te behouden/ krijgen, hebben wij er voor

gekozen om de opbrengst van de OZB aanvullend met 1,80 % te verhogen. Samen met de standaard prijsindexatie gaat het om in totaal 4 %. Ten opzichte van de Kaderbrief betekent dit een verhoging van de opbrengst met € 182.000.

Tariefdifferentiatie

De tariefdifferentiatie van de Onroerende zaakbelasting (Ozb) is onderwerp van gesprek en monitoring. In 2019 heeft uw raad besloten om toe te groeien naar een hogere tariefdifferentiatie tussen het Ozb-tarief voor eigenaren van niet-woningen en het Ozb-tarief van woningen. Er was sprake van een tariefdifferentiatie van 102%. Dat wil zeggen dat het tarief voor eigenaren van niet-woningen nagenoeg gelijk was aan het tarief voor woningen. Onze tarieven voor niet-woningen zijn lager dan landelijk en regionaal gemiddeld, het tarief voor woningen is hoger dan gemiddeld. Met de voorgestelde tarieven blijven wij op de huidige tariefdifferentiatie van 165%.

Rioolheffing

De grondslagen voor de rioolheffingen zijn:

- waterverbruik voor het afvalwater door middel van vier staffels;
- vastrecht voor het hemelwater en grondwater voor de openbare ruimte;
- WOZ-waarde voor het hemelwater en grondwater voor de particuliere percelen.

Het uitgangspunt voor de rioolheffing is dat deze 100% kostendekkend is. Daarbij baseren wij ons op het verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (vGRP). Wij hebben kapitaallasten van investeringen, exploitatielasten en interne kostentoerekening geactualiseerd. Daarnaast hebben wij de volumes voor het aantal huishoudens en de Woz-waarde aangepast. Om schommelingen in de kapitaallasten van investeringen op te vangen, hebben wij een voorziening riolering. Pieken en dalen vangen wij met behulp van deze voorziening op. Daardoor hoeven wij de tarieven niet jaarlijks (aanzienlijk) te laten stijgen of dalen op basis van het investeringsvolume. De WOZ-waarde van woningen stijgt naar verwachting in 2025. Een deel van de opbrengst uit de rioolheffing is gebaseerd op de WOZ-waarde van gebouwen. Daardoor stijgt de opbrengst. Voor belastingjaar 2025 hebben wij de opbrengst verhoogd met de reguliere prijsindexatie van 0,4%. Samen met het effect van de verwachte WOZ-waardestijging leidt dit ertoe dat geen mutatie in de voorziening plaatsvindt.

KOSTENDEKKENDHEID RIOLERING		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	2024	2025
Kosten taakveld riolering, incl. rente en directe personeelskosten	-3.308	-3.501
Inkomsten taakveld, excl. heffingen		-
Onttrekking voorziening riolering	-80	-
	Directe kosten	-3.388
		-3.501
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
Overhead, incl. rente	-392	-371
BTW	-	-
	Totale kosten	-3.780
		-3.872
Opbrengst heffingen	3.779	3.872
Dekkingspercentage	100%	100%

Afvalstoffenheffing

In 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met de invoering van een tarief op restafval per 2025. Bij besluitvorming omtrent de invoering van een tarief op restafval in 2023 zijn voorbeeldtarieven van de afvalstoffenheffing genoemd om inzicht te bieden in de werking van deze nieuwe tariefstructuur, waarbij een vast tarief (€ 215) wordt aangevuld met een variabel tarief op basis van het aantal ledigingen (€ 9,60) of inwerpen (€ 2,40) met betrekking tot restafval. In de voorgestelde tarieven voor 2025 is enkel het tarief voor de eenpersoonshuishoudens hoger dan in de voorbeeldtarieven door de gewijzigde rekenmethodiek. Echter houden wij bij deze prognose rekening met een hoog aantal ledigingen van acht keer. Bij goed scheidingsgedrag zal een minder aantal ledigingen volstaan. Hierdoor zal het tarief onder de voorbeeldtarieven uitkomen. Wij hanteren voor 2025 een kostendekkendheid van 99,16% en ontwikkelen een groeipad naar kostendekkende tarieven, om te voorkomen dat door jaarlijkse indexatie de inbreng van algemene middelen steeds groter wordt. We houden daarbij rekening met een dalende trend in aangeboden restafval, waardoor de kosten beter beheersbaar worden, en zetten in op het minimaliseren van vervuiling van grondstofstromen om afkeur(kosten) zoveel mogelijk terug te dringen.

KOSTENDEKKENDHEID AFVAL		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	2024	2025
Kosten taakveld afval, incl. rente en directe personeelskosten	-4.311	-4.844
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	557	887
	Directe kosten	-3.754
		-3.957
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
Overhead, incl. rente	-113	-147
BTW	-852	-962
	Indirecte kosten	-965
		-1.109
Totale kosten	-4.719	-5.066
Opbrengst heffingen	4.719	5.024
Dekkingspercentage	100%	99,16%

Toeristenbelasting

In de raad van 18 juni 2024 heeft de Raad ingestemd met het nieuwe tarief van € 1,45 voor de jaren 2025 tot en met 2027. Dit was niet de gebruikelijke drie jaarlijkse verhoging van € 0,05 maar een verhoging van € 0,10.

Gekozen is om het tarief met € 0,10 te verhogen gezien:

- de hogere inflatie waar we de afgelopen jaren mee te maken hebben gehad;
- onze financiële positie waarin wij vanaf 2026 worden geconfronteerd met het zgn. 'ravijnjaar'. Dit heeft vooralsnog als consequentie dat wij geen sluitend meerjarenperspectief hebben;
- we met deze verhoging meer gaan richting het Drents gemiddelde. In 2024 is dit € 1,51 per persoon per nacht.

In de programmabegroting 2024 is, voor het jaar 2025, een bedrag voor de toeristenbelasting opgenomen van € 1.960.000, uitgaande van 1,4 miljoen overnachtingen. Door de tariefsverhoging naar € 1,45 per persoon per nacht zal de opbrengst € 2.030.000 bedragen, uitgaande van een gelijkblijvend aantal overnachtingen van 1,4 miljoen. Het financiële effect van deze tariefswijziging in 2025 is een meeropbrengst van € 70.000.

Omgevingsvergunningen

De uitgangspunten voor het legesstelsel van omgevingsvergunningen zijn:

- degressiviteit;
- transparantie;
- een maximumtarief in de hoogste staffel;
- 100% kostendekkendheid.

Onze legesverordening kent een degressief stelsel en het systeem van kruissubsidiering binnen de hoofdstukken van de legesverordening. Bij een hoge bouwsom betaalt de aanvrager een relatief hoog legesbedrag. Het degressieve stelsel brengt met zich mee dat bij hogere bedragen een relatief lager percentage in rekening wordt gebracht. Ook is om onbillijkheden te voorkomen in overeenstemming met de geldende jurisprudentie een maximum legesbedrag in de verordening opgenomen. Voor bepaalde categorieën omgevingsplanactiviteiten en omgevingsvergunningen voor de activiteit bouwen betekent dit dat de leges hoger zijn dan de kosten van toetsing die in dat concrete geval worden gemaakt. Voor aanvragen met een lager bedrag aan bouwkosten kan het omgekeerde aan de orde zijn. De kosten worden in die gevallen niet gedekt door de leges omdat dit tot onevenredige leges zou leiden.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (hierna Wkb) op 1 januari 2024 heeft gevolgen voor veel aspecten van het fysieke domein. Wat betreft de gevolgen voor de bedrijfsvoering en financiën van de gemeente zijn er aan de ene kant een aantal operationele wijzigingen van rechtswege, waar wij zelf geen invloed op hebben. Aan de andere kant zijn er een aantal gevolgen waarop we beleids- en inrichtingskeuzes kunnen maken. De belangrijkste wijzigingen met betrekking tot het heffen van leges voor de producten in Titel 2 van de legesverordening zijn hieronder weergegeven.

1. De bouwtechnische en de ruimtelijke omgevingsvergunning worden gesplitst

Met de Omgevingswet wordt het bouwen van een bouwwerk gescheiden in een technisch en ruimtelijk deel. Dat levert twee activiteiten op: de technische bouwactiviteit en de omgevingsplanactiviteit bouwwerken. Deze scheiding wordt 'de knip' genoemd. Daarbij vervalt

voor een aantal eenvoudige activiteiten de wettelijke plicht om een bouwtechnische toets te doen. Dit heeft de volgende effecten:

- a. Door de knip ontstaan twee soorten vergunningplichten (technische bouwvergunning en omgevingsplanvergunning) waar er nu één is. De legesverordening is hierop aangepast.
- b. Te verwachten is dat de gemeentelijke kosten niet sterk zullen veranderen door de knip. Ze zullen wellicht iets stijgen door de hogere administratieve lasten. Waar nu één vergunning wordt afgegeven zullen onder de Omgevingswet immers (indien van toepassing) twee vergunningen worden afgegeven. De legestarieven die eerst voor één type vergunning golden zijn nu verdeeld in een 'bouwtechnische vergunning'-deel en een 'ruimtelijke vergunning'-deel.
- c. Door het schrappen van de bouwkundige toets voor een aantal eenvoudige bouwactiviteiten, vervallen een aantal vergunningplichten. Zie voor de impact hiervan het kopje hieronder.

2. Er vervallen activiteiten waar de gemeente nu leges voor heft (de bouwtechnische toets onder de Wkb)

Door de invoering van de Wkb vervalt de bouwtechnische toets voor een aantal bouwwerken. In de gemeente Coevorden betreft dit ongeveer 90% van alle nu aangevraagde bouwactiviteiten. Door de knip blijven deze activiteiten voorsnog allemaal omgevingsplanvergunningplichtig, waarvoor ongeveer 70% van de huidige leges kan worden geheven. De overige 30% (voor de bouwtechnische toets) komt te vervallen.

3. Er worden leges geheven voor een nieuwe activiteit (omgevingsvergunning milieu)

Onder de huidige wetgeving is het niet toegestaan om voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu leges te heffen. Onder de Omgevingswet mag dit wel. Het aantal omgevingsvergunningen voor de activiteit milieu dat per jaar wordt aangevraagd (17 aanvragen in 2022) maakt het haalbaar om middels deze activiteit een deel van de legesinkomsten die verdwijnen door het vervallen van de bouwtechnische toets te innen. Het doel hiervan is dat de legesinkomsten kostendekkend blijven voor de hiermee verband houdende werkzaamheden.

4. Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning volgt geen teruggaaf van de leges voor een conceptverzoek

In de huidige legesverordening is bepaald dat de leges voor het indienen van een conceptverzoek, in mindering worden gebracht op de leges voor een daaruit volgende omgevingsvergunning. In de legesverordening van 2024 is hier vanuit het oogpunt van kostendekkendheid niet voor gekozen. Er worden immers werkzaamheden verricht voor het afhandelen van een conceptverzoek. Wel is er voor gekozen om hier niet voor 100% kostendekkendheid te gaan, maar een laag tarief van €250,- in rekening te brengen zodat het voor een initiatiefnemer aantrekkelijk blijft om een conceptverzoek in te dienen.

Op basis van het bovenstaande is de begrote opbrengst in 2025 € 1.090.000.

KOSTENDEKKENDHEID OMGEVINGSVERGUNNING	
<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Voorfase	-55
Activiteit bouwen	-432
Welstand	-71
Planologische wijzigingen	-284
Overige activiteiten (o.a. kappen, uitweg/uitrit & aanlegactiviteiten)	-71
Milieubelastende activiteiten	-10
Overige kosten	-172
	Totale kosten
	-1.094
Opbrengst heffingen	1.090
Dekkingspercentage	100%

Berekening tarieven

Conform de nieuwe vereisten van het BBV rondom de kostendekkende tarieven geven wij in deze paragraaf inzicht in de wijze waarop wij bewerkstelligen dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. De beleidsuitgangspunten die ten grondslag liggen aan onze tariefberekeningen, verwoordden wij al bij aanvang van deze paragraaf. De wijze waarop wij deze uitgangspunten bij de tariefstelling hebben gehanteerd, is als volgt: "In de integrale kostprijsberekeningen bepalen wij aan de hand van de vastgestelde formatie voor de betreffende producten het aantal toe te rekenen uren. Jaarlijks beoordelen wij of een herziening van de toe te

rekenen uren noodzakelijk is. Het uurtarief dat wordt gehanteerd, bevat naast de directe loonkosten ook een opslag voor de kosten van overhead."

Kruissubsidiëring leges

Voor diverse diensten en producten heffen wij leges. Deze leges zijn bedoeld om de kosten die wij maken voor het verlenen van deze diensten en het verstrekken van deze producten te dekken. Wettelijke bepalingen (Gemeentewet) verbieden het ons dat de inkomsten van deze leges de gemaakte kosten overtreffen. Daarmee wordt voorkomen dat wij met deze leges ook andere activiteiten financieren. Opbrengsten mogen hooguit kostendekkend zijn. Dit wordt berekend bij de samenstelling van de begroting en dus voordat de belasting- en legesverordeningen zijn vastgesteld. Bij leges waarbij de tarieven voor verschillende diensten en producten in één verordening worden geregeld, is het uitgangspunt dat de kostendekkendheid wordt beoordeeld op totaalniveau van de verordening. De totale kosten van de activiteiten worden gedekt door de totale baten van de leges. Hierdoor is zogenoemde kruissubsidiëring mogelijk: een verwacht voordeel c.q. overschot bij de ene dienst mag worden gebruikt voor de dekking van een verwacht tekort bij een andere dienst. Er zijn twee uitzonderingen op dit uitgangspunt van verordeningsbrede kruissubsidiëring:

- de Europese Dienstenrichtlijn beperkt de mogelijkheden voor kruissubsidiëring bij leges die samenhangen met bedrijfsactiviteiten tot een cluster van samenhangende vergunningen
- de wetgeving over de omgevingsvergunning gaat ervan uit dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring kan worden toegepast en niet met dienstverlening erbuiten

Onze legesverordening (Verordening leges Coevorden) bestaat uit drie onderdelen, namelijk:

- titel I: Algemene Dienstverlening (o.a. Rijbewijzen, Reisdocumenten, Burgerlijke stand)
- titel II: Fysieke leefomgeving (o.a. Omgevingsvergunningen, Structuur- en ontwikkelplannen)
- titel III: Europese Dienstenrichtlijn (o.a. Marktgeden)

Wij hebben daarom van de legesverordening per titel de kostendekkendheid in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat binnen de legesverordening sprake is van kruissubsidiëring. Op totaalniveau is de kostendekkendheid van de legesverordening 74%.

Kostendekkendheid leges, per titel				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	Titel I	Titel II	Titel III	Totaal
Kosten taakvelden incl. rente en directe personeelskosten	926	1.022	138	2.086
Toe te rekenen overhead	233	422	59	714
Totale kosten	1.159	1.053	197	2.800
Opbrengsten	801	1.216	47	2.063
Saldo	358	-163	151	737
Kostendekkendheid	69%	115%	24%	74%

In onderstaand overzicht geven wij een viertal rekenvoorbeelden van de gemiddelde lastendruk voor particulieren. In het rekenvoorbeeld hanteren wij een woning met een WOZ-waarde van € 273.000 in 2024, die naar verwachting stijgt naar een waarde van € 286.000 in 2025 (ca. 4,75%). Wij gaan in dit voorbeeld uit van een waterverbruik tot 150 m³. We hanteren de beleidsuitgangspunten van de tariefberekening van afval: gemiddeld twaalf ledigingen restafvalcontainer (á € 9,60) voor een meerpersoonshuishouden en acht ledigingen (á € 9,60) per jaar voor een eenpersoonshuishouden. Een lager aanbodgedrag dan deze gemiddelden zorgt direct voor een lagere afvalstoffenheffing en daarmee tot lagere lokale lasten.

<p>Rekenvoorbeeld 1 Meerpersoonshuishouden</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: right;">2024</th> <th style="text-align: right;">2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>OZB</td> <td style="text-align: right;">€ 379</td> <td style="text-align: right;">€ 406</td> </tr> <tr> <td>Rioolheffing</td> <td style="text-align: right;">€ 215</td> <td style="text-align: right;">€ 218</td> </tr> <tr> <td>Afvalstoffenheffing</td> <td style="text-align: right;">€ 324</td> <td style="text-align: right;">€ 330</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td style="text-align: right;">€ 918</td> <td style="text-align: right;">€ 954</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Effect lokale lasten</i> 3,9 %</p>		2024	2025	OZB	€ 379	€ 406	Rioolheffing	€ 215	€ 218	Afvalstoffenheffing	€ 324	€ 330	Totaal	€ 918	€ 954	<p>Rekenvoorbeeld 2 Eenpersoonshuishouden Eigenaar en gebruiker</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: right;">2024</th> <th style="text-align: right;">2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>OZB</td> <td style="text-align: right;">€ 379</td> <td style="text-align: right;">€ 406</td> </tr> <tr> <td>Rioolheffing</td> <td style="text-align: right;">€ 215</td> <td style="text-align: right;">€ 218</td> </tr> <tr> <td>Afvalstoffenheffing</td> <td style="text-align: right;">€ 269</td> <td style="text-align: right;">€ 292 *</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td style="text-align: right;">€ 863</td> <td style="text-align: right;">€ 916</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Effect lokale lasten</i> 6,1 %</p>		2024	2025	OZB	€ 379	€ 406	Rioolheffing	€ 215	€ 218	Afvalstoffenheffing	€ 269	€ 292 *	Totaal	€ 863	€ 916
	2024	2025																													
OZB	€ 379	€ 406																													
Rioolheffing	€ 215	€ 218																													
Afvalstoffenheffing	€ 324	€ 330																													
Totaal	€ 918	€ 954																													
	2024	2025																													
OZB	€ 379	€ 406																													
Rioolheffing	€ 215	€ 218																													
Afvalstoffenheffing	€ 269	€ 292 *																													
Totaal	€ 863	€ 916																													
<p>Rekenvoorbeeld 3 Meerpersoonshuishouden Huurder en gebruiker</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: right;">2024</th> <th style="text-align: right;">2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Rioolheffing</td> <td style="text-align: right;">€ 103</td> <td style="text-align: right;">€ 104</td> </tr> <tr> <td>Afvalstoffenheffing</td> <td style="text-align: right;">€ 324</td> <td style="text-align: right;">€ 330</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td style="text-align: right;">€ 427</td> <td style="text-align: right;">€ 434</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Effect lokale lasten</i> 1,6 %</p>		2024	2025	Rioolheffing	€ 103	€ 104	Afvalstoffenheffing	€ 324	€ 330	Totaal	€ 427	€ 434	<p>Rekenvoorbeeld 4 Eenpersoonshuishouden Huurder en gebruiker</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: right;">2024</th> <th style="text-align: right;">2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Rioolheffing</td> <td style="text-align: right;">€ 103</td> <td style="text-align: right;">€ 104</td> </tr> <tr> <td>Afvalstoffenheffing</td> <td style="text-align: right;">€ 269</td> <td style="text-align: right;">€ 292 *</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td style="text-align: right;">€ 372</td> <td style="text-align: right;">€ 396</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Effect lokale lasten</i> 6,5 %</p>		2024	2025	Rioolheffing	€ 103	€ 104	Afvalstoffenheffing	€ 269	€ 292 *	Totaal	€ 372	€ 396						
	2024	2025																													
Rioolheffing	€ 103	€ 104																													
Afvalstoffenheffing	€ 324	€ 330																													
Totaal	€ 427	€ 434																													
	2024	2025																													
Rioolheffing	€ 103	€ 104																													
Afvalstoffenheffing	€ 269	€ 292 *																													
Totaal	€ 372	€ 396																													

* Op basis van 8 ledigingen (á € 9,60) van de restafvalcontainer per jaar: als men ervoor kiest de container slechts 6 keer per jaar aan te bieden, heeft dit een impact op de lokale lasten. De stijging voor een eenpersoonshuishouden is dan niet ruim 6% maar 3,9% voor een eigenaar-gebruiker en 1,3% voor een huurder-gebruiker.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

Onze visie ten aanzien van het weerstandsvermogen is:

'Streven naar een goede beheersing van de risico's en een goede balans tussen de bestuurlijke ambitie en de daarmee gepaard gaande risico's. Uitgangspunt hierbij is een positief weerstandsvermogen'.

Onze doelstelling is:

- het realiseren en behouden van een gezonde financiële positie;
- het voorkomen van ingrijpende beleidswijzigingen die noodzakelijk worden bij het zich voordoen van niet afgedekte risico's. Dit wordt gerealiseerd door middel van beheersing van de risico's en een positief weerstandsvermogen.

Risicoprofiel

Onderstaand treft u in een tabel het risicoprofiel aan. Onder de tabel wordt het risicoprofiel per onderwerp beschreven. Hieronder worden de in het risicoprofiel weergegeven risico's nader omschreven. Wij maken hierbij onderscheid in incidentele en structurele risico's.

Als gevolg van de toenemende technologische ontwikkelingen en digitalisering neemt het risico, ondanks het continue monitoren, beoordelen en toepassen van maatregelen, toe dat onze organisatie slachtoffer wordt van cybercriminaliteit. Het is dan ook niet de vraag of maar wanneer we te maken krijgen met een cyberaanval. De hoeveelheid van en creativiteit bij cyberaanvallen neemt wereldwijd toe en vraagt om voortdurende aandacht en waakzaamheid binnen onze organisatie en de bewustwording bij medewerkers en het bestuur.

Ook het risico op maatregelen van de toezichthouder als gevolg van het onvoldoende naleven van de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) en BIO (Baseline Informatieveiligheid Overheid) verplichtingen wordt gedetecteerd als een mogelijk risico.

Genoemde risico's hebben een verhoogde impact op zowel betrokkene(n) als onze organisatie. Mogelijke gevolgschade die hieruit kan ontstaan is fraude en/of discriminatie van betrokkene(n), financiële schade, politieke risico's en/of reputatieschade voor onze organisatie. Het (blijven) toepassen en beoordelen van effectieve maatregelen om de risico's te mitigeren heeft daarom belangrijke aandacht.

Europark

GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH heeft een financieringsfaciliteit van maximaal € 7 miljoen bij de Graftschafter Volksbank in Nordhorn afgesloten. Het uitgangspunt is dat Europark GmbH zich zonder een extra financiële bijdrage van onze gemeente ontwikkelt. Mocht zij op enig moment onverhoopt toch een beroep op de gemeente moeten doen voor financiële steun dan is het door ons ingeschatte maximale risico € 420.000 (15% kans x 50% van (80% van € 7 miljoen)). Per 1 januari 2024 verliep de financieringsfaciliteit bij de BNG. Verlenging behoorde niet tot de mogelijkheden vanwege de focus op Nederlandse ondernemers. Het Europark is een Duitse Besloten Venootschap, een zogenaamde GmbH. Met de Graftschafter Volksbank in Nordhorn heeft het Europark een nieuwe financier gevonden. Het gaat wederom om een bedrag van € 7 miljoen met een looptijd van tien jaar. Volgens de EU-staatssteunregels is het niet mogelijk om voor 100% van de totale lening garant te staan als gemeenten Emlichheim en Coevorden. De garantstelling bedraagt maximaal 80% van het door de gemeenten verstrekte leningvolume. Hier blijft de onderlinge verhouding 50% - 50% op van toepassing.

Grondexploitaties

In het kader van voorliggende begroting hebben wij de risico's van de grondexploitaties geanalyseerd. Op basis van de stand per 31/12/2023 zal de verwachte boekwaarde per eind 2025 positief zijn. Dit resulteert in een maximaal risico voor 2025 van nihil. Jaarlijks bij het Jaarverslag actualiseren wij de grondexploitaties en op basis daarvan en eventuele nieuwe grondexploitaties kan de boekwaarde en het daarmee samenhangende risico groter worden.

Soortenmanagementplan (SMP)

Als gemeente hebben wij te maken met de Omgevingswet. Deze wet verbiedt onder andere het vernietigen, doden of verwonden van beschermde dieren- en plantsoorten en het wegnemen van hun verblijfplaats. In de gebouwde omgeving gaat het bij beschermde soorten vooral om vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen. In het grootste deel van de woningen leven vaak één of meerdere van deze soorten. Gierzwaluwen verblijven bijvoorbeeld vaak onder dakpannen en vleermuizen bevinden zich vaak in een spouwmuur. Hiermee moet u dus bij een verbouwing of verduurzaming rekening houden. Dit doen wij door eerst ecologisch onderzoek te doen naar de aanwezigheid van deze soorten. En vervolgens door maatregelen te nemen om het doden of verwonden van de aanwezige beschermde soorten te voorkomen. Zijn er beschermde soorten aanwezig? Dan moet u een omgevingsvergunning aanvragen. Het ecologisch onderzoek, de maatregelen en de omgevingsvergunning kunnen per project uitgevoerd en aangevraagd worden. Maar een gemeente kan ook in één keer voor de gehele gemeente een ecologisch onderzoek doen en maatregelen nemen op gebiedsniveau. De gemeente beschrijft dit ecologisch onderzoek en de maatregelen op gebiedsniveau in een Soortenmanagementplan. Het opstellen van een Soortenmanagementplan duurt zo'n een à twee jaar en het plan dient de gemeente in bij de provincie. Op basis van het Soortenmanagementplan kan de provincie vervolgens aan de gemeente voor tien jaar een gebiedsgerichte omgevingsvergunning verlenen. De kosten voor het opstellen van een Soortenmanagementplan kost veel geld. De kosten bedragen gemiddeld circa € 500.000 - € 700.000. Definitieve uitwerking van de kosten vindt nog plaats.

Einde overeenkomst Verpact

De VNG heeft aangegeven de Ketenovereenkomst Verpakkingen niet te verlengen per 2025. Deze overeenkomst is de basis voor de financiële vergoedingen die wij van Verpact ontvangen voor onze PMD-inzameling. Bij ons gaat het om ongeveer 400.000 euro. Het is de verwachting dat vóór 2025 een nieuwe overeenkomst is gesloten, met gunstigere (financiële) afspraken voor de gemeenten, maar dat is geen gegeven. In het geval dat voor 31 december nog geen nieuw akkoord is bereikt, stelt het ministerie van I&W een overbruggingsperiode in. Het is dan de verwachting dat wij de vergoedingen met terugwerkende kracht ontvangen zodra een nieuwe overeenkomst gesloten is.

Structurele risico's

Er zijn twee onderwerpen waarover wij een structureel risico lopen. Dit betreffen het sociaal domein en de Emco-groep. Het risico wordt berekend over het totaalbedrag van het betreffende onderwerp waarover wij risico lopen, afgezet tegen de kans dat het risico zich daadwerkelijk voor zal doen. De risico's worden hieronder toegelicht.

STRUCTURELE RISICO'S						
Bedragen x € 1.000						
	Totaal	Kans	2025	2026	2027	2028
7. Sociaal Domein			1.650	1.650	1.650	1.650
Jeugdwet	2.700	50%	1.350	1.350	1.350	1.350
Wmo	600	50%	300	300	300	300
Participatie	PM					
8. EMCO-groep	200	50%	100	100	100	100
9. Omgevingswet	200	20%	40	40	40	40
10. Verbonden partijen	700	20%	140	140	140	140
Totaal	4.400		1.930	1.930	1.930	1.930

Sociaal domein

Met de ervaring van de afgelopen jaren hebben wij ons meerjarenbeleid opgesteld. Wij hebben de budgetten in het Sociaal Domein aangepast aan de nieuwste prognoses. Wij verwachten dat daarmee deze budgetten voor de komende jaren naar op niveau zijn. Tegelijk zien we landelijk de kosten in het Sociaal Domein nog altijd oplopen. Hoe de kosten binnen het Sociaal Domein zich ontwikkelen ligt niet in alle gevallen binnen onze invloedssfeer.

Jeugdhulp

In juli 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd vastgesteld. Er moet flink worden bezuinigd in de kosten van de jeugdzorg de komende jaren. Daarnaast is er sprake van financiële onzekerheid. Om alle veranderingen die op ons afkomen wordt, naast de ingezette lijn van Anders kijken naar preventie, een aanvullend maatregelenpakket uitgewerkt. Mogelijk dat eerst een tijdelijke investering nodig is om de uitvoering van de maatregelen mogelijk te maken. We moeten de komende jaren rekening houden met een stijging van de kosten, ondanks in te zetten maatregelen. Zorgorganisaties blijven signalen afgeven dat ze onvoldoende middelen hebben om de beweging van grootschalig naar kleinschalig te kunnen uitvoeren en de wachtlijsten te kunnen aanpakken met innovatieve werkwijzen. We hebben als gemeentes nauwelijks invloed op zaken als vaststelling van nieuwe CAO's, terwijl we wel verplicht zijn om reële tarieven te hanteren en dit tijdens de contractperiodes met aanbieders moeten aanpassen. Per januari 2026 moeten de producten Gezinshuizen, Logeren en Pleegzorg opnieuw worden ingekocht. De verwachting is dat dit leidt tot hogere tarieven. In 2025 komt hier meer duidelijkheid over.

Hoewel de structurele afschaffing van de bezuiniging van 511 miljoen vanaf 2026 (zoals opgenomen in de Miljoenennota 2025) een stap in de goede richting is, is dit onvoldoende om de tekorten volledig te dekken. De besparingsopdrachten blijven bestaan. Er is een reëel risico dat er door de externe ontwikkelingen zoveel kosten komen dat er in 2025 een tekort blijft.

Wmo

De hoge inflatiecijfers van de afgelopen tijd hebben ook invloed op de kosten in de zorg. In principe is daarbij ook nog steeds sprake van open-einde-regelingen. Om de voornoemde redenen nemen wij in de risico-inventarisatie voor het gedeelte Jeugdwet een bedrag op van € 2.700.000 met een kans van 50% en voor het gedeelte Wmo een bedrag van € 600.000 met een kans van 50%.

Participatie, Inkomen en Crisisbeheersing

De komende periode staan we voor diverse uitdagingen op het sociaal-maatschappelijke vlak. Het bijstandsbestand zal naar verwachting toenemen, terwijl het beschikbare budget voor de bijstandsuitkeringen (BUIG) afneemt door een landelijke bezuiniging van 100 miljoen en mogelijke verdere bezuinigingen op de WW. De middelen voor educatie, zoals het WEB-budget voor basisvaardigheden, zijn nog onduidelijk, met berichten variërend van behoud op hetzelfde niveau tot mogelijke bezuinigingen. Daarnaast zien we een stijging in het aantal indicaties voor beschut werk, wat leidt tot oplopende wachtlijsten, in de huidige werkwijze zijn deze zonder directe financiële consequenties. Tenslotte ontbreekt een lange termijn visie van het Rijk op inburgering en migratie, terwijl lokale opgaven, zoals de huisvesting van Oekraïense vluchtelingen en alleenstaande minderjarige statushouders, toenemen.

EMCO-groep

De EMCO-Groep is een gemeenschappelijke regeling (GR) die uitvoering geeft aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Naast onze gemeente nemen de gemeenten Emmen en Borger-Odoorn deel aan deze GR. Alle bevoegdheden en taken met betrekking tot de uitvoering van de Wsw zijn door onze gemeente overgedragen aan de GR. Voor de uitvoering van de Wsw ontvangen wij een lumpsumbedrag in het Participatiebudget. Sinds de invoering van de Participatiewet is er geen nieuwe instroom in de Wsw meer mogelijk. Hierdoor neemt de Wsw-populatie door natuurlijk verloop gestaag af. Door de geleidelijke krimp van het aantal Wsw'ers verdwijnt ook een structurele inkomstenbron. Tegelijkertijd blijven de vaste kosten, zoals voor huisvesting, begeleiding en infrastructuur, hoog. Dit verlies aan schaalvoordelen en inkomsten zet extra druk op de exploitatie. Deels stroomt er een nieuwe doelgroep binnen bij de EMCO. De begeleiding van deze doelgroep is vaak intensiever en daardoor duurder. Dit is mede oorzaak van een structureel exploitatietekort bij de EMCO-groep. Hiermee is rekening gehouden in ons meerjarenperspectief. De EMCO-Groep benoemt in haar risicoparagraaf in de begroting 2025 de volgende risico's: netto-opbrengsten (wegvallen van klanten/opdrachten), inkomsten uit landelijke subsidies, hoge loonkosten en onderhoud van kapitaalgoederen. Wij schatten het financiële risico voor Coevorden in op € 200.000 met een kans van 50%.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Met de komst van de Omgevingswet is de vergunningplicht voor het bouwen van een bouwwerk gesplitst in een bouwtechnische activiteit en een omgevingsplanactiviteit. Voor een groot aantal bouwwerken is de vergunningplicht voor de bouwtechnische activiteit komen te vervallen. In de gemeente Coevorden betekent dit dat ongeveer 30% van de inkomsten uit bouwleges is komen te vervallen.

Eind 2023 is een groot aantal aanvragen ingediend om de inwerkingtreding van de Omgevingswet voor te zijn. Mede hierdoor zijn met name in het eerste kwartaal van 2024 fors minder aanvragen ingediend. Het jaar 2024 is dan ook geen representatief jaar met betrekking tot het aantal aanvragen en de legesinkomsten. Het is daardoor lastig te voorspellen wat dit gaat betekenen voor het aantal aanvragen in 2025 en de financiële gevolgen daarvan. Deze onzekerheden geven een risico op de legesinkomsten. Wij schatten dit financiële risico in op € 200.000 met een kans van 20%.

Verbonden partijen

De VRD is onvoldoende in staat om de mogelijke risico's zelf op te vangen en zal bij het zich voordoen van deze risico's een beroep doen op de bij gemeenten aanwezige weerstandscapaciteit. Voor de gemeente Coevorden betreft dit een bedrag van € 388.000 conform de begroting 2025 van de VRD. Voor de GGD gaat dit om een bedrag van € 204.000 conform de begroting 2025 van de GGD. Voor de RUD geldt dat het risico bestaat dat extra kosten zullen worden gemaakt in verband met meer uren die worden gemaakt voor complexe VTH dossiers binnen de gemeente Coevorden.

Wij schatten het totale financiële risico hiervoor in op € 700.000 met een kans van 20%.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Hierbij zetten wij eerst het gedeelte van onze weerstandscapaciteit in dat geen of minimale effecten heeft op ons beleid en onze begroting.

In onze weerstandscapaciteit hebben wij geen bestemmingsreserves en stille reserves opgenomen. Het tijdsbestek waarin stille reserves vrijgespeeld kunnen worden ter dekking van risico's ligt hieraan ten grondslag. Voor bestemmingsreserves is het argument dat bij de inzet van deze reserves de uitvoering van het beleid mogelijk onder druk komt te staan.

WEERSTANDSCAPACITEIT					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Bestanddeel weerstandscapaciteit	prognose 2024	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve	36.048	37.848	37.223	36.792	37.177
Resultaat	106	619	1.374	375	-1.007
Onbenutte belastingcapaciteit	886	320	320	320	320
Post onvoorzien	100	100	100	100	100
Totaal weerstandscapaciteit	37.140	38.887	39.017	37.587	36.590
<i>Bestemmingsreserve</i>	<i>11.111</i>	<i>9.761</i>	<i>8.919</i>	<i>8.246</i>	<i>7.563</i>
Totaal weerstandscapaciteit incl bestemmingsreserves	48.251	48.648	47.936	45.833	44.153

Ratio weerstandsvermogen

Een gemeente is vrij om te bepalen welk deel van de weerstandscapaciteit wordt aangewend voor het weerstandsvermogen. Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen zetten wij alleen onze algemene reserve in ter dekking van de mogelijke risico's. Het weerstandsvermogen wordt als volgt bepaald:

Beschikbare weerstandscapaciteit : benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel). Hieruit vloeit een ratio voort, die in te delen is in één van de categorieën A tot en met F.

Wij streven vanaf 2018 naar een ratio in (minimaal) categorie B, dat wil zeggen een ratio tussen de 1,4 en 2,0, geduid als 'ruim voldoende'.

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN		
Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < X$	Uitstekend
B	$1,4 < X < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < X < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < X < 1,0$	Matig
E	$0,6 < X < 0,8$	Onvoldoende
F	$X < 0,6$	Ruim onvoldoende

WEERSTANDSVERMOGEN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2025	2026	2027	2028
Weerstandscapaciteit	38.887	39.017	37.587	36.590
Te verwachten risico's	2.350	2.350	2.350	2.350
Weerstandsvermogen	36.537	36.667	35.237	34.240
<i>Bestemmingsreserves</i>	<i>11.111</i>	<i>9.761</i>	<i>8.919</i>	<i>8.246</i>
Weerstandsvermogen incl bestemmingsreserves	47.648	46.428	44.156	42.486

De ratio weerstandsvermogen kan als volgt worden berekend:
Beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel)

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN				
	2025	2026	2027	2028
Ratio weerstandsvermogen	16,55	16,60	15,99	15,57
Ratio weerstandsvermogen incl bestemmingsreserves	21,28	20,76	19,79	19,08

Financiële kengetallen

Op grond van het BBV nemen wij in deze paragraaf een aantal kengetallen op die de beoordeling van onze financiële positie ondersteunen. Daarmee wordt beoogd uw raad in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken en op te vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Het gaat daarbij om de volgende kengetallen:

- de netto schuldquote;
- de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- de solvabiliteitsratio;
- de grondexploitatie;
- de structurele exploitatieruimte, en
- de belastingcapaciteit.

Deze kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.

KENGETALLEN FINANCIËLE POSITIE						
	Realisatie	Prognose	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Netto schuldquote (%)	44	47	68	92	105	103
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	38	40	60	83	97	95
Solvabiliteitsratio (%)	40	37	31	26	24	24
Grondexploitatie (%)	6	6	3	2	1	0
Structurele exploitatieruimte (%)	2	2	2	2	2	2
Belastingcapaciteit (%)	97,0	102,8	98,9			

De provincie hanteert voor de kengetallen de volgende signaleringswaarden, waarbij categorie A als 'minst risicovol' en categorie C als 'meest risicovol' wordt geduid.

SIGNALERINGSWAARDEN PROVINCIE			
Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr >0%	Begr = 0%	Begr <0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Toelichting op de betekenis van de kengetallen

De netto schuldquote (ook gecorrigeerd voor verstrekte leningen) zegt iets over de relatie tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen. De schuldquote daalt in deze begrotingsperiode als gevolg van reguliere aflossingen op de leningenportefeuille.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De ratio stijgt omdat wij blijven werken aan de versterking van onze vermogenspositie door middel van structurele stortingen in de algemene reserve.

De indicatoren voorraadquote, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit zeggen iets over de mogelijkheden aan de inkomstenkant om incidentele uitgaven op te kunnen vangen.

Ontwikkeling van onze kengetallen

De afgelopen jaren is er sprake geweest van een gezond financieel evenwicht. Wij creëren door het hierop inzetten ruimte voor nieuw beleid en een gezonde financiële basis. De bestuurlijke lijn van de afgelopen jaren zien wij terug in de ontwikkeling van alle indicatoren en de uitkomsten onderschrijven het gevoerde beleid.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Voor alle activiteiten die binnen onze gemeente plaatsvinden - zoals wonen, werken en recreëren - zijn kapitaalgoederen nodig. Hierbij valt te denken aan wegen, riolering, groen, openbare verlichting en gebouwen. De kwaliteit van deze goederen en het niveau van onderhoud ervan zijn bepalend voor het voorzieningenniveau van de gemeente. In deze paragraaf gaan wij in op de beleidskaders en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen voor wat betreft de grotere kapitaalgoederen van de gemeente. De in deze paragraaf opgenomen bedragen zijn exclusief de kosten voor de inzet van ons eigen personeel en materieel.

Gebouwen

Algemeen

Het gemeentelijk vastgoed is faciliterend aan verschillende beleidsdoelstellingen van het gemeentelijk beleid. We hebben daarbij verschillende soorten vastgoed in beheer die we tot ons kernbezit rekenen. Dit kernbezit is noodzakelijk om op middellange en lange termijn de gemeentelijke beleidstaken te blijven uitvoeren. Hierbij moet gedacht worden aan gebouwen voor de gemeentelijke huisvesting, maar ook bijvoorbeeld aan sporthallen en multifunctionele accommodaties. Naast het kernbezit beschikken we nog over een aantal gebouwen/locaties die wij hebben aangemerkt als 'af te stoten bezit'. Deze gebouwen hebben of gaan hun gemeentelijke beleidsfunctie verliezen, waardoor ze afgestoten kunnen worden.

Beleidskader

In december 2016 stelde uw raad de "Visie, strategie en beheer van vastgoed" vast. Uitgangspunt hierin is dat wij streven naar een vastgoedportefeuille die zich beperkt tot vastgoed dat nodig is voor efficiënte uitvoering van de gemeentelijke taken. Voor de conditiemeting van de gebouwen sluiten wij aan bij de NEN 2767 standaard. Binnen deze standaard is sprake van een conditiescore tussen 1 en 6. Daarbij is 1 zeer goed en 6 zeer slecht. Een conditiescore van 3 is naar de maatstaf voldoende. Voor het kernbezit is een onderhoudsscore van 3 het uitgangspunt (bij nieuwe panden hebben we een gemiddelde score van 2). Bij de prioritering van het onderhoud wordt rekening gehouden met de impact en het risico op verval. Het toekomstig planmatig onderhoud wordt zoveel mogelijk gecombineerd met het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. Voor de

verduurzaming is de ambitie uitgesproken voor het gemeentelijk vastgoed in 2030 al 90 % energieneutraal te zijn.

Financiën

In 2024 is het nieuwe Meerjarenonderhoudsplan voor het gemeentelijke vastgoed vastgesteld. Voor het onderhoud van gebouwen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN ONDERHOUD GEBOUWEN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2025	2026	2027	2028
Dagelijks onderhoud	485	485	485	485
Planmatig onderhoud	1.033	1.033	1.033	1.033
Totaal	1.518	1.518	1.518	1.518

Groen

De gemeente beheert een groot oppervlakte groen. In deze hoeveelheid zit een grote variëteit. Wij onderhouden sierplantsoenen, bermmen, maar bijvoorbeeld ook sloten, bossen en natuurterreinen. In onderstaande tabel geven wij de verdeling weer.

KERNCIJFERS GROEN	
Heesters en rozen	15 ha
Gazon	159 ha
Bos (windsingels, houtwallen en bosjes)	174 ha
Bermgras	398 ha
Natuurterrein	12 ha
Waterpartijen	7,5 ha
Sloten en greppels	608 km
Bomen	53.725 st
Halfverharding en zandwegen	36 ha

Beleidskader

De omgevingsvisie benadrukt het belang van een evenwichtig platteland. Hierin in het stimuleren en versterken van biodiversiteit een belangrijk uitgangspunt. De status van onze biodiversiteit is doormiddel van een BKN inventarisatie en rapportage inzichtelijk gemaakt. De Basis Kwaliteit Natuur rapportage wordt het uitgangspunt om input te geven aan ons groenbeheer (uitsplitsen in de verschillende disciplines). Om gericht en doelmatig een biodiversiteit versterkend beheer te kunnen uitzetten dient vooraf op alle disciplines inzichtelijk te zijn hoe het ervoor staat. Dit zeldt geld voor de technische staat van de inrichtingselementen.

De eerste investeringen zullen hierdoor in als eerste stap gericht zijn op het inventariseren en inzichtelijk krijgen van de kwaliteit. Met een volledige 0-meting op alle disciplines (groen en grijs) is er input om doelmatig en planmatig beheer vorm te geven.

In 2025 houden we ons dan ook bezig met de implementatie van het beheersysteem en de 0-metingen. In 2026 gaan we de 0 meting analyseren en omzetten naar een meerjarenplanning gebaseerd op Integraal Beheer Openbare Ruimte. Die gericht is op een klimaatbestendig, leefbaar en biodiversiteit versterkend beheer.

Financiën

Voor het onderhoud van het openbaar groen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN OPENBAAR GROEN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2025	2026	2027	2028
Onderhoud openbaar groen	1.205	1.205	1.205	1.205
Onderhoud begraafplaatsen	388	394	391	391
Totaal	1.593	1.599	1.596	1.596

Openbare verlichting

Het reguliere onderhoud van openbare verlichting zal ook in 2025 plaatsvinden. Wij zijn bezig met het actualiseren van het beleidsplan voor openbare verlichting. Begin 2025 zal deze ter besluitvorming worden voorgelegd. In dit plan zit tevens een aanvraag voor budget voor het aanbrengen van de resterende led-verlichting.

BUDGETTEN OPENBARE VERLICHTING				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2025	2026	2027	2028
Electra	221	221	221	221
Onderhoud & replace	108	108	106	106
Sanering lichtmasten	57	57	57	57
Vervanging armaturen & lichtmasten	-	-	-	-
Totaal	386	386	384	384

Oeververbindingen

In 2024 is het nieuwe beheerplan civieltechnische kunstwerken 2022 - 2026 opgesteld en ook vastgesteld door de Raad. De werkzaamheden zijn in uitvoering en in 2025 zal ook verder uitvoering gegeven worden aan het vastgestelde beheerplan.

Riolering

In 2025 geven wij uitvoering aan het verbreed gemeentelijke rioleringsplan (vGRP) 2022-2028.

Financiën

Voor het onderhoud en beheer van riolering zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN RIOLERING				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2025	2026	2027	2028
Onderhoud	697	697	697	697
Planvorming en begeleiding	277	277	277	277
Kapitaallasten	1.330	1.400	1.473	1.542
Totaal	2.304	2.374	2.447	2.516

Wegen

In 2024 is het beleidsplan wegen 2024 – 2028 door de Raad vastgesteld. De eerste werkzaamheden zijn in middels in voorbereiding. In 2025 zal uitvoering van de projecten plaatsvinden.

Financiën

Voor het onderhoud van wegen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN ONDERHOUD WEGEN					
<i>bedragen x € 1.000</i>					
	2025	2026	2027	2028	
Planmatig onderhoud	2.550	1.550	1.550	1.550	
Klein onderhoud (reparaties)	300	300	300	300	
Onderhoud zandwegen	30	30	30	30	
Onkruidbestrijding verhardingen	130	130	130	130	
Kapitaallasten	475	525	574	629	
	Totaal	3.484	2.534	2.584	2.639

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf informeren wij u over het treasurybeleid en de beheersing van de financiële risico's die daarmee samenhangen. Tevens informeren wij u over de verwachte ontwikkelingen op het gebied van rente en financiering. Tenslotte is in deze paragraaf informatie opgenomen over het verplicht Schatkistbankieren en het verwachte EMU-saldo van de gemeente.

Onder *treasury* verstaan wij het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de inkomende en uitgaande geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De wet financiering decentrale overheden (wet fido) bevat kaders voor de uitvoering van de treasuryfunctie door de decentrale overheden. Deze kaders zijn verder uitgewerkt in het Financieringsstatuut dat wij in 2016 hebben vastgesteld.

Saldobeheer en intern liquiditeitsbeheer

Door middel van een liquiditeitsplanning houden wij inzicht in het verloop van onze liquiditeitspositie gedurende het jaar. We stemmen onze inkomende en uitgaande geldstromen op elkaar af en streven er naar zo weinig mogelijk langlopende financieringsmiddelen aan te trekken. Hierbij zien wij er op toe dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat wij onze verplichtingen tijdig kunnen nakomen.

Financieringsrisico's en rentebeheer

Om vooral de financieringsrisico's te beperken staan in de wet fido twee instrumenten: de rente risiconorm en de kasgeldlimiet.

Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag dat de gemeente mag financieren met kortlopende financieringsmiddelen, dat wil zeggen negatieve stand op de rekening-courant en leningen met een looptijd van maximaal één jaar. De norm is 8,5% van het begrotingstotaal. Voor het jaar 2025 bedraagt de kasgeldlimiet € 11.609.000.

PROGNOSE KASGELDLIMIET 2025				
<i>Bedragen x € 1.000</i>	1e	2e	3e	4e
	kwartaal	kwartaal	kwartaal	kwartaal
Begrotingstotaal 2025	136.581	136.581	136.581	136.581
Grondslag percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	11.609	11.609	11.609	11.609
Vlottende schuld	17.000	17.000	17.000	17.000
Vlottende middelen	10.232	10.232	10.232	10.232
Toets kasgeldlimiet				
Totaal netto vlottende schuld	6.768	6.768	6.768	6.768
Toegestane kasgeldlimiet	11.609	11.609	11.609	11.609
Ruimte (+)/Overschrijding (-)	4.841	4.841	4.841	4.841

Renterisiconorm

Het tweede instrument om de rente- en de financieringsrisico's te beperken is de zogenaamde renterisiconorm. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Wij hebben geen opgenomen geldleningen in onze portefeuille waarop een renteherzieningsclausule van toepassing is.

De berekening van de renterisico's op de vaste schuld vindt plaats volgens het onderstaande model. Het overzicht bevat eveneens de toetsing aan de voor ons geldende norm. Uit het overzicht blijkt dat wij in de komende jaren ruimschoots voldoen aan de norm.

TOETSING AAN RENTERISICONORM				
<i>Bedragen x € 1.000</i>	2025	2026	2027	2028
Berekening renterisico				
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	-8.894	-9.460	-9.627	-10.627
Renterisico	8.894	9.460	9.627	10.627
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	136.581	127.230	126.198	128.130
Percentage conform regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	27.316	25.446	25.240	25.626
Toetsing renterisico aan norm				
Renterisico	8.894	9.460	9.627	10.627
Renterisiconorm	27.316	25.446	25.240	25.626
Ruimte	18.422	15.986	15.613	14.999

Verwachte ontwikkelingen

Jaarlijks berekenen wij onze financieringsbehoefte. Wij berekenen dit op basis van het meerjarig investeringsprogramma, de contractuele aflossingen op het bestaande leningenpakket en de voorziene ontwikkelingen binnen de reserves en de voorzieningen. Daarnaast maken wij volop gebruik van de kasgeldlimiet. Daarbij hanteren wij een liquiditeitsplanning. Op basis hiervan verwachten wij de volgende langlopende leningen aan te moeten trekken tegen een gemiddelde rente van 2%.

2025 € 30.000.000;
2026 € 32.000.000;

2027 € 25.000.000;
 2028 € 10.000.000.

Wij verwachten dat de marktrente voor de nieuw aan te trekken leningen in de komende jaren gelijk zal blijven.

In de onderstaande tabel geven wij het verloop van de leningenportefeuille van de gemeente weer.

VERLOOP LENINGENPORTEFEUILLE			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Algemeen	Waarborgsommen	Totaal
Boekwaarde 01-01-2025	48.336	14	48.350
Opname	30.000		30.000
Aflossing	8.894	0	8.894
Boekwaarde 31-12-2025	69.442	14	69.456
Opname	32.000		32.000
Aflossing	9.460	0	9.460
Boekwaarde 31-12-2026	91.982	14	91.996
Opname	25.000		25.000
Aflossing	9.627	0	9.627
Boekwaarde 31-12-2027	107.355	14	107.369
Opname	10.000		10.000
Aflossing	10.627	0	10.627
Boekwaarde 31-12-2028	106.728	14	106.742

Interne rekenrente en renteresultaat

Op grond van wijzigingen in het BBV mag de interne rekenrente, die wij toerekenen aan onze investeringen, met maximaal 0,5% afwijken van het werkelijke gemiddelde rentepercentage. Wij verwachten dat onze rentelasten ten opzichte van onze activa zich als volgt zal ontwikkelen (de zogenoemde 'omslagrente'):

2025: 1,72%
 2026: 1,96%
 2027: 1,78%
 2028: 1,35%

De rente die moet worden toegerekend aan de grondexploitatie heeft een andere grondslag binnen het BBV (zie ook de Notitie Grondexploitaties - september 2019). Het rentepercentage mag niet meer afwijken dan 0,5% boven of onder het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille. Om te voorkomen dat deze renteparameter ook elk jaar fluctueert is het mogelijk om te kiezen voor het rekenen met een stabiel rentepercentage in de meerjarenprognose. De komende jaren blijven wij daardoor aan de grondexploitaties 3% rente toerekenen.

Doordat wij 1,5% rente toerekenen aan onze investeringen minus grondexploitaties, rekenen wij in 2025 tot en met 2027 te weinig rente toe aan onze investeringen, in 2028 te veel. Omdat de omslagrente een percentage is dat fluctueert, leidt dit tot renteresultaten. Deze voor- en nadelen ten opzichte van de interne rekenrente willen we niet van invloed laten zijn op onze meerjarenraming. De voor- en nadelen vangen wij daarom op in een zogenaamde stelpost renteresultaat.

De saldi op deze stelpost zijn (het zogenoemde 'renteresultaat'):

2025: - € 237.204 nadelig;
 2026: - € 516.848 nadelig;
 2027: - € 378.068 nadelig;
 2028: + € 255.447 voordelig.

BEREKENING RENTERESULTAAT	
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.900.901
De externe rentebaten	-/- -156.647
Saldo door te rekenen externe rente	1.744.254
De aan grondexploitatie doorberekende rente	-/- 68.390
De rente van projectfinanciering die aan het desbetreffende programma moet worden toegerekend	-/- 0
De rentebaat van doorverstrekte leningen die aan het desbetreffende programma moet worden toegerekend	+ 0
Aan programma's toe te rekenen externe rente	1.675.865
Rente over eigen vermogen	170.956
Rente over voorzieningen	0
Totaal aan programma's toe te rekenen rente	1.846.820
De werkelijk aan programma's toegerekende rente (renteomslag)	-/- 1.609.616
Renteresultaat	-237.205

VERLOOP FINANCIERINGSPPOSITIE				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2025	2026	2027	2028
Geïnvesteed vermogen				
Totaal vaste activa	145.721	171.208	187.135	185.475
Voorraden bouwgrond	411	-738	-1.985	-3.027
Totaal geïnvesteed vermogen	146.132	170.470	185.150	182.448
Vaste financieringsmiddelen				
Eigen vermogen	47.609	46.142	45.038	44.740
Voorzieningen	5.181	5.059	4.865	4.601
Langlopende leningen	69.442	91.981	107.354	106.727
Totaal financieringsmiddelen	122.232	143.182	157.257	156.068
Financieringstekort	23.900	27.288	27.893	26.380

Schatkistbankieren

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren is 2% van ons begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen; voor 2025 is dit € 2.732.000.

Dagelijks worden de saldi van onze bankrekeningen geraadpleegd. Alle tegoeden boven het drempelbedrag worden afgestort in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Deze afroaming wordt automatisch door BNG geregeld. Indien de stand van de liquide middelen het toelaat worden deze tegoeden weer teruggehaald. Blijft ons liquiditeitssaldo beneden het drempelbedrag, dan hoeft er geen bedrag gestort te worden in de schatkist.

Wij hebben echter gekozen om alles boven de € 500.000 al af te storten naar de schatkist, om hiermee de rentekosten te drukken.

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven van de overheid. Om te voorkomen dat de overheidsfinanciën van EMU-landen ontsporen, hebben de lidstaten van de Europese Unie afgesproken dat het EMU-tekort maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp) mag bedragen. In dit maximale tekort hebben, naast de Rijksoverheid, ook gemeenten en provincies een aandeel. Er is afgesproken dat de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden -0,4% van het bbp bedraagt. Het collectieve aandeel van de gemeenten is vastgesteld -0,27% van het bbp.

In de berekeningen in het hierna opgenomen overzicht lijkt onze gemeente een EMU-tekort te gaan realiseren de komende jaren. De ervaring leert echter dat het EMU-saldo bij jaarrekening positiever uitvalt dan in de begroting werd aangenomen.

BEREKENING EMU-SALDO			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Omschrijving	2024	2025	2026
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	22.365	-94	-729
Mutatie (im)materiele vaste activa	-6.784	-22.612	-25.682
Mutatie voorzieningen	191	-41	30
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	3.699	3.821	1.149
Verwachte boekwinst bij verkoop van effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiele vaste activa	-	-	-
Berekend EMU-saldo	25.641	18.656	23.834

Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf informeren wij u over de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

ICT/ Informatiemanagement

Informatie, processen en systemen vormen de ruggengraat voor de kwaliteit van dienstverlening van onze organisatie. Het informatiemanagement heeft tot doel dit zo goed mogelijk te faciliteren. Dit doen we door bestaande processen door te ontwikkelen met de introductie van nieuwe informatiesystemen. Zo wordt er gewerkt aan een nieuw regie- en archiefsysteem in het sociaal domein. Ook bij de teams in het fysieke domein worden in 2025 een aantal nieuwe systemen geïmplementeerd waarmee er sneller en slimmer kan worden gewerkt. Een andere belangrijke ontwikkeling komend jaar is de realisatie van een nieuwe digitale werkomgeving, waarbij er veel aandacht voor de adoptie is. Daarnaast blijven we inspelen op de ontwikkelingen in de IT wereld en zetten slimme trends zoals Artificial Intelligence in om onze inwoners en collega's beter te ondersteunen. Hierbij leren en ontwikkelen wij binnen een veilige omgeving.

We zien een toenemende vraag naar informatie, zowel van binnen als buiten onze gemeente. Informatie moet actueel, transparant, juist, veilig en vindbaar zijn. Om hierin te faciliteren gaan we door met de ontwikkeling van informatiearchitectuur. Dit zorgt ervoor dat informatie op de juiste plek, op de juiste manier wordt opgeslagen en het geeft inzicht in het applicatielandschap. Hierdoor zijn wij ook in staat kwalitatief betere advisering en ondersteuning te bieden in projecten.

Naast nieuw beleid, procesaanpassingen en een visie, wordt informatiearchitectuur geborgd door het vast in dienst nemen van een informatiearchitect. Een ander speerpunt in 2025 is het volwaardig tot stand brengen van zaakgericht werken.

De samenwerking binnen het BOCE verband blijft van groot belang. Door de sterk verbeterde dienstverleningsovereenkomst, medio 2024 ondertekend, hebben we nu een goed kader waarbinnen de samenwerking zo succesvol mogelijk kan zijn.

Informatieveiligheid

Informatieveiligheid is één van de belangrijke thema's van deze tijd. De aanhoudende digitalisering maakt de overheid efficiënt, maar ook kwetsbaar voor aanvallen van buitenaf. De grote hoeveelheid data, die wij beheren, maakt ons met toenemende mate aantrekkelijk voor kwaadwillenden. Jaarlijks wordt de BIO (Baseline Informatieveiligheid Overheid) implementatie getoetst. Het continu veranderende informatielandschap vraagt op basis van de BIO steeds nieuwe maatregelen.

Bewustwording rondom informatieveiligheid maakt onderdeel uit van de organisatie. Voor 2025 is richting bepaald op het gebied van informatieveiligheid, onderdeel van deze richting is onder meer een cybersecurity veiligheidstest, phishingtest en een bewustwordingsprogramma voor medewerkers. Deze geven inzicht in de stand van zaken:

- Hoe goed is onze informatie beschermd?
- Welke veiligheidsaspecten zien we over het hoofd?
- Overzien we alle gevolgen van de risico's die we nu wel/niet bewust aanvaarden?
- Hoe bewust zijn onze medewerkers van hun eigen rol rondom informatieveiligheid?

De ingezette middelen dragen bij aan zelfreflectie om zo nieuwe speerpunten te bepalen en te werken aan een constante levenscyclus waarbij informatieveiligheid van planning, naar uitvoering naar reflectie gaat.

Ook wordt in 2025 wederom verantwoording afgelegd aan de gemeenteraad en externe toezichthouders over informatieveiligheid. Dit wordt gedaan door middel van de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Met ENSIA wordt verantwoording afgelegd over informatieveiligheid van onder andere de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoorten en Nederlandse Identiteitskaarten (PNIK), Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (SUWI), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Ondergrond (BRO), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en DigiD. Jaarlijks vragen wij ons college een collegeverklaring vast te stellen over de geldende normenkaders voor DigiD en Suwinet. Deze collegeverklaring wordt ook gecontroleerd door een externe auditor en wij gebruiken deze ook om verticaal verantwoording af te leggen aan het Rijk. Daarnaast worden verschillende rapportages voor basisregistraties vastgesteld door ons college en gebruikt voor verantwoording richting het Rijk. Deze collegeverklaring en rapportages worden ook aan uw raad aangeboden, zodat u op de hoogte bent van de resultaten uit ENSIA.

Van data naar informatie

Datagedreven werken heeft in het Programma Werken (SSW) positie gekregen. Diverse projecten en activiteiten hebben in voorgaande jaren bijgedragen aan de inbedding van datagedreven werken, wat als haarlemmerolie tussen deze projecten fungeert.

Daarnaast wordt er ook vanuit de lijn veel inzet gepleegd op datagedreven werken. Er is in 2024 een project gestart genaamd Professionalisering BI, dit project zal ook in 2025 worden uitgevoerd. Hierin wordt gewerkt aan de professionaliseringsslag op het gebied van beleid, management en organisatie die in voorgaande jaren is ingezet.

Dit zal onder andere tot uiting komen in een toekomstbestendige datawarehouse. Hierdoor wordt het mogelijk datamodellen en standaarden te organiseren. Hiervoor heeft een onderzoek plaatsgevonden die resulteert in een advies over de meest passende datawarehouseoplossing. Dit onderzoek zal in projectvorm verder worden uitgewerkt en resulteren in de totstandkoming van een toekomstbestendige datawarehouseoplossing.

De professionaliseren van het Cluster BI krijgt een vervolg in de uitvoering van bovengenoemd project. Het project kent drie aandachtgebieden welke zijn opgedeeld in pijlers:

1. De pijler Mens & Organisatie richt zich erop om de kennis en betrokkenheid te vergroten binnen onze organisatie, daardoor wordt bijgedragen aan effectieve samenwerking en een transparant proces.

2. De pijler Technisch fundament draagt bij aan een toekomstbestendige, technische basis. Ook hiermee wordt de transparantie en effectiviteit van de samenwerking ondersteunt.
3. De pijler processen om de werkprocessen te optimaliseren, standaardiseren en te publiceren.

Gegevensbescherming

Veiligheid en vertrouwen vormen de basis voor een succesvolle transformatie naar een digitale economie en samenleving. Onze organisatie is wettelijk verplicht te voldoen aan de Europese privacyregels op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Inwoners, medewerkers, ondernemers en (keten) partners (betrokkenen) kunnen rekenen op voldoende bescherming van hun privacy wanneer er gegevens worden verwerkt door (of namens) gemeente Coevorden.

We willen een betrouwbare partner zijn en schade aan onze betrokkenen voorkomen zoals discriminatie en fraude, bijvoorbeeld als gevolg van datalekken. Daarmee wenden wij ook ernstige gevolgen af voor onze organisatie, zoals politieke, financiële en imago-schade.

Conform de wettelijke meldplicht datalekken worden beveiligingsincidenten en datalekken zo snel mogelijk gemeld bij het Privacy team van de gemeente Coevorden en geregistreerd in het incidentenregister. Er wordt er op basis van een oorzaakanalyse beoordeeld welke maatregelen moeten worden getroffen om het risico voor de betrokkene(n) te beperken en de kans op herhaling in de toekomst te verkleinen. De beveiligingsincidenten en datalekken worden ter bewustwording en lering geëvalueerd en gedeeld binnen onze organisatie.

Het voldoen en blijven voldoen aan Privacy- en Informatieveiligheidsvereisten is een continu proces. Het gaat niet om het eenmalig treffen van een aantal privacy- en informatieveiligheidsmaatregelen. Technische, maatschappelijke en wettelijke ontwikkelingen kunnen leiden tot aanpassingen en het doorlopend monitoren van de effectiviteit van beheersmaatregelen is daarom essentieel.

In onze organisatie wordt daarom doorlopend op een praktisch toepasbare manier geïnvesteerd in Privacy en Informatieveiligheid; dit uit zich in beleid, processen, projecten en in het bewustzijn van onze medewerkers om zorgvuldig met persoonsgegevens om te gaan. Elke medewerker en/of team is verantwoordelijk voor het zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens en informatie en heeft daarin zijn/haar eigen verantwoordelijkheid. Vanuit haar expertise adviseert en ondersteunt het Privacy team de organisatie en ziet toe dat de zorgvuldige omgang met persoonsgegevens voldoende is/wordt geborgd.

Onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid

Op grond van de verordening doelmatigheid en doeltreffendheid voeren wij jaarlijks minimaal één onderzoek uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van een thema, het zogeheten 213a-onderzoek. In de verordening is opgenomen dat wij de gemeenteraad in de paragraaf Bedrijfsvoering in de Programmabegroting informeren over het onderwerp van het onderzoek. In 2025 zullen wij een onderzoek uitvoeren naar het Stimuleringsfonds. Hierbij gaan wij in op de vragen of het Stimuleringsfonds nog steeds bijdraagt aan de leefbaarheidsvraagstukken én de vraag of het Stimuleringsfonds nog steeds ingezet wordt voor de initiële doelstellingen en gedachten.

Rechtmatigheidsverantwoording door College

De Eerste Kamer nam op 27 september 2022 de Wet versterking Decentrale Rekenkamers aan. De wet is op 1 januari 2023 van kracht gegaan. Voor de gemeente betekent dit dat over het verslagjaar 2023 (in 2024) voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording is afgegeven door het college van burgemeester en wethouders.

Als gevolg van de wijziging van de verantwoording van de accountant naar het college gaat een kwaliteitsimpuls uit op de interne processen en beheersing. Het college dient immers te kunnen steunen op een adequaat functionerend systeem van interne beheersing en interne controle, om (primair) te waarborgen dat de gemeente bij alle (financiële) beheershandelingen en transacties de wet- en regelgeving naleeft. Dit systeem is tevens van belang bij het opstellen van een overzicht van afwijkingen van rechtmatigheid. Dit betekent dat de borging van de interne controle goed geregeld moet zijn, als basis voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording van het college.

De werkzaamheden met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording liggen voor het grootste gedeelte bij het cluster Auditing & Control. Het cluster heeft (in nauwe samenwerking met onze accountant) het vertrouwen dat de werkzaamheden in het kader van de interne beheersing

voldoende zekerheid geven aan het college. Dit neemt niet weg dat we het komende jaar (en de jaren daarna) continu gaan verbeteren om (nog) beter in control te zijn.

Samen Slimmer Werken

Programma Samen Slimmer Werken, met en voor de organisatie

Gelet op de ambitie van Coevorden om Samen Slimmer te Werken met en voor Coevorden willen we de komende jaren zorgen voor een toekomstbestendige, stevige en stabiele organisatie die tegelijkertijd wendbaar genoeg is om aan te kunnen sluiten bij de veranderende opgaven in onze samenleving. In de praktijk hebben we in Coevorden al geruime tijd te maken met grote opgaven en ambities, hoge werkdruk, hoog verloop en een uitdagende arbeidsmarkt.

Om meer inzicht op de voor Coevorden wenselijke formatie te krijgen hebben we eind 2023 een Benchmark laten uitvoeren door Berenschot. Samenvattend concludeert Berenschot dat Coevorden ten opzichte van de benchmarkgemeenten aan de bovenkant zit qua apparaatskosten, maar dat dat ook verklaarbaar is vanwege de specifieke aard van de gemeente en de daarbij behorende workload. Naast een aantal relatief kleine plussen en minnen zijn de opvallendste bevindingen dat Coevorden relatief laag zit in haar beleidscapaciteit en in de uitvoeringscapaciteit sociaal domein en ruimtelijke ontwikkeling. Maar met name het grote verschil tussen formatie en daadwerkelijke (tijdelijke) bezetting is een belangrijk aandachtspunt.

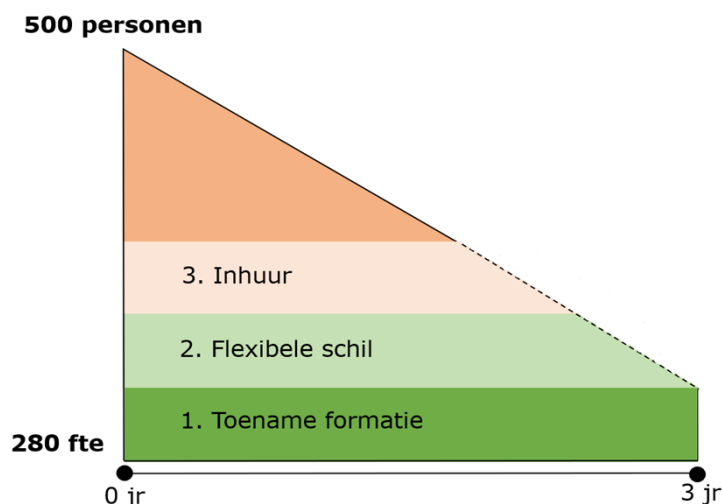
Om meer vanuit verbinding met inwoners te werken is ook meer onderlinge verbinding tussen collega's noodzakelijk. Deze verbinding komt vele malen beter tot stand door meer stabiliteit in de ambtelijke organisatie. Vaste medewerkers gaan zich meer verbonden voelen, bouwen stabiele relaties op zowel in de samenleving als met collega's. Door een aantrekkelijk werkgever te zijn, die investeert in mensen realiseren we samen het beste voor Coevorden.

Aanpak

Het college wil de komende jaren daarom inzetten op het doorbreken van deze cirkel. Dat wil zeggen dat we tegelijkertijd willen inzetten op een verantwoorde uitbreiding van de vaste formatie, maximering van de inhuur tot 20% en keuzes maken in de bestuurlijke en ambtelijke ambities. Verder zetten wij in op meer (regionale) samenwerking. We streven ernaar om deze uitbreiding van de vaste formatie te bekostigen binnen de bestaande middelen die we de afgelopen jaren hebben ingezet voor zowel de loonsom als de inhuur.

De beschreven opgave kent een aanpak van een aantal jaren. Hierbij stelt het College voor om:

1. Autonome ontwikkelingen jaarlijks te verwerken;
2. De benodigde beleidscapaciteit, aangetoond in de benchmark te verwerken;
3. Op basis van de benchmark nader onderzoek te doen naar de overige bevindingen (verwonderpunten), waaronder Sociaal Domein, Omgevingsontwikkeling, Buitendienst. Dit vraagt een zorgvuldige uitwerking;
4. Op basis van de inhuur opgave te komen tot een strategie: van inhuur naar vast. Hierbij werken we het volgende verder uit:
 - a. Prioriteiten en keuzes maken in opgaven en capaciteit: bestuurlijk en ambtelijk;
 - b. Duidelijkheid over flexibele capaciteit ten behoeve van programma's en projecten;
 - c. Grip op formatie en bezetting - formatiemanagement;
 - d. Slimme bedrijfsvoering en data, digitale transformatie en nieuwe technologie. Door procesgericht te werken, kunnen we data en technologie beter te benutten en werken we efficiënter over de grenzen van teams heen;
 - e. Bewust inzetten op samenwerken: binnen de organisatie integraler werken en waar kunnen we in BOCE-verband of met andere partners meer samenwerken / uitbesteden.

In aanloop naar de Programmabegroting heeft een themabijeenkomst plaatsgevonden, waarbij deze opgave nader is toegelicht. Het College werkt dit nader uit en informeert de gemeenteraad over de uitkomsten. Hierbij betrekken wij het onderzoek dat het Thorbecke Instituut heeft gedaan naar de omvang van de personeelstekorten in Drenthe en de impact daarvan op de uitvoeringskracht van gemeenten.

Personeelsbegroting

Ten opzichte van de primitieve begroting 2024 neemt de vastgestelde formatie met 8,13 toe. Dit betreft de functies die als autonome ontwikkeling in de Kaderbrief 2025 zijn benoemd. Hiervoor zijn bij de halfjaarrapportage 2024 de middelen beschikbaar gesteld en hebben dus geen financieel effect. Het totaal van de personeelsbegroting neemt ten opzichte van 2024 met circa € 2,5 miljoen toe. Deze wijziging wordt, naast extra fte's, ook veroorzaakt door de cao ontwikkelingen 2024 (€ 1,1 mln), actualisatie van premies sociale lasten, BHV- en consignatievergoeding. Ten tijde van het opmaken van deze programmabegroting zijn de cao onderhandelingen nog niet opgestart. Bij de Kaderbrief 2025 hebben wij een verwachte loonontwikkeling van 2,0% gehanteerd. Dit betreft een bedrag van € 484.000. Dit bedrag hebben wij structureel op een stelpost geplaatst. Afhankelijk van de uitkomsten van de cao onderhandelingen zal dit bedrag worden toegevoegd aan de betreffende teams ter dekking van de verhoging van de loonsom.

PERSONEELSBEGROTING 2025				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Organisatieonderdeel	FTE		Bedrag	
	2024	2025	2024	2025
Directie / algemeen management	8,54	10,04	1.032	1.276
Griffie (incl. rekenkamer)	2,39	2,39	234	250
Bedrijfsvoering	72,81	75,81	5.950	6.634
Leefomgeving	118,79	119,79	9.164	9.853
Publieksservice	80,08	82,71	6.717	7.419
College van B&W			649	787
Gemeenteraad en raadscommissies			373	432
Ambtenaren burgerlijke stand			34	34
Totaal	282,61	290,74	24.154	26.684

Openbaarheidsparagraaf

Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) is inmiddels ruim twee jaar van kracht en regelt het recht van burgers op toegang tot informatie, vastgelegd in documenten. Met deze wet beogen we de bevordering van goede en democratische bestuursvoering, waarbij transparantie en openheid centraal staan.

In 2024 hebben we belangrijke stappen gezet in de bewustwording onder medewerkers met betrekking tot openheid, open communicatie en een zorgvuldige omgang met informatie. Deze inzet zal in 2025 verder worden versterkt. Bovendien investeren we in het toegankelijker maken van overheidsinformatie, zodat meer inwoners kunnen profiteren van de voordelen van deze wet.

Actieve openbaarmaking

Actieve openbaarmaking is een verplicht onderdeel van de Woo. In 2025 blijven we ons inzetten voor het waarborgen van deze transparantie, met als uitgangspunt: openbaar, tenzij. Bij de beoordeling van informatie blijven we een zorgvuldige belangenafweging maken tussen het belang van openbaarmaking en de weigeringsgronden van de Woo. Per 1 november 2024 zijn gemeenten verplicht om de eerste vier informatiecategorieën actief openbaar te maken. Dit betekent dat Coevorden steeds meer informatie proactief beschikbaar zal stellen.

Een van de grootste uitdagingen voor dit jaar is het vinden van een geschikt publicatieplatform. Coevorden zal ook in 2025 de gefaseerde verplichtingsdata van de Rijksoverheid volgen, zodat we onze transparantie blijven verbeteren en onze burgers goed informeren.

Passieve openbaarmaking

Naast actieve openbaarmaking speelt passieve openbaarmaking een belangrijke rol. Dit houdt in dat informatie over een publieke taak openbaar wordt gemaakt naar aanleiding van een verzoek. Verzoekers hoeven daarbij geen specifieke aanleiding te geven; de wet gaat uit van een openbaarmaking in het algemeen belang. Desondanks is het toegestaan dat verzoekers ook een persoonlijk belang hebben bij de openbaarmaking.

De bekendheid van het indienen van een Woo-verzoek groeit, en we verwachten dat het aantal verzoeken in 2025 niet zal afnemen. Dit is een positieve ontwikkeling, aangezien dit ook het vertrouwen in ons handelen vergroot. Ook bij deze vorm van openbaarmaking hanteert Coevorden het principe: openbaar, tenzij.

De inzet van Datamask als laktool heeft de snelheid en efficiëntie van het beoordelen van documenten aanzienlijk verbeterd. Deze fase is daardoor een stuk efficiënter geworden, waardoor we de behandeling kunnen versnellen en onze inwoners sneller en beter van dienst kunnen zijn.

Verbonden Partijen

Inleiding

Gemeenten werken steeds meer en steeds vaker samen met andere organisaties. Taken worden uitbesteed via inkoop, uitgevoerd met een subsidie of worden via verbonden partijen uitgevoerd. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin wij als gemeente een bestuurlijk en een financieel belang hebben. Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van en controle op deze verbonden partijen. In onderstaand overzicht geven wij onze verbonden partijen weer, welke financiële bijdrage wij in 2025 doen, welk belang (zeggenschap) wij in deze partijen hebben en hoe de vermogenspositie van de verbonden partij is.

Wij baseren ons op de begrotingen voor 2025 van deze partijen. Als deze cijfers nog niet bekend zijn, zijn de meest recente cijfers opgenomen. De bedragen zijn dan grijs gemarkeerd.

Tabel verbonden partijen

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Verbonden partij	Bijdrage / opbrengst	Zeggen - schap	Gegevens vermogen en resultaat			
				begin begrotingsjaar		einde begrotingsjaar
1. Gemeenschappelijke regelingen						
Recreatieschap Drenthe (programma 1)						
	Bijdrage: € 134.744	9%	EV	€1.614	EV	€1.621
			V	€1.286	VV	€867
			V		Resultaat	€-
*cijfers begroting 2025						
<i>Doel: Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van recreatie en toerisme</i>						
EMCO-groep (programma 2)						
	Bijdrage Rijk: € 3.697	25%	EV	€-	EV	€-
	Bijdrage in tekort exploitatie: € 180		V	€15.674	VV	€15.532
			V		Resultaat	€(1.766)
*cijfers jaarrekening 2022						
<i>Doel: Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening.</i>						
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD Drenthe) (programma 2)						
	Bijdrage: € 1.412.311	4%	EV	€2.688	EV	€3.229
			V	€9.328	VV	€8.851
			V		Resultaat	€-
*cijfers Begroting 2025, bijdrage is inclusief bijdrage VTD						
<i>Doel: Het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volksgezondheid in brede zin.</i>						
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD) (programma 5)						
	Bijdrage: € 2.216	6%	EV	€661	EV	€661
			V	€5.119	VV	€5.167
			V		Resultaat	€-
*cijfers Begroting 2025						
<i>Doel: Het uitvoeren van de gemeentelijke taken van de deelnemende gemeenten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieuvorschriften krachtens de Wabo en overige milieuwet- en regelgeving.</i>						
Veiligheidsregio Drenthe (VRD) (programma 5)						
	Bijdrage: € 2.683	8%	EV	€1.599	EV	€1.599
			V	€35.106	VV	€33.494
			V		Resultaat	€-
*cijfers begroting 2025						
<i>Doel: Veiligheidsregio Drenthe is een netwerkorganisatie ter ondersteuning van de gemeentelijke taken op het brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening voor twaalf Drentse gemeenten</i>						
Euregio Enschede/Gronau (programma 5)						
	Bijdrage: € 9	2%	EV	€2.524	EV	€2.523

V	€12.188	VV	€30.291
V		Resultaat	€126

*cijfers begroting 2024

Doel: Het bevorderen van grensoverschrijdende ontwikkelingen op het terrein van infrastructuur, economie, cultuur, recreatie en andere maatschappelijke taken en het behartigen van de belangen van haar gebied en de inwoners daarvan bij de bevoegde overheidsinstanties en instellingen.

Eems Dollard Regio (EDR) (programma 5)

Bijdrage: € 5	1%	EV	€838	EV	€1.088
		V	€3.280	VV	€1.374
		V		Resultaat	€14

*cijfers jaarrekening 2023

Doel: Het adviseren van deelnemers, burgers, ondernemers, verenigingen, overheden en anderen bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen. Het uitvoeren van projecten, verzoeken om en verdeling van subsidies.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe (programma 2)

Bijdrage: € 0	3%	EV	€430	EV	€353
		V	€228	VV	€82
		V		Resultaat	€53

*cijfers jaarrekening 2023

Doel: Het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door de Bedrijfsvoeringsorganisatie van de uitvoerende taken in het kader van doorontwikkeling en contractmanagement van vervoer in het gebied van de deelnemers.

2. Vennootschappen en coöperaties

GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH (programma 1)

Bijdrage: €-	29%	EV	€1.432	EV	€1.432
		V	€3.903	VV	€3.725
		V		Resultaat	€39

*cijfers jaarrekening 2023

Doel: Ontwikkeling en promotie van het grensoverschrijdend industrie- en bedrijvenpark 'GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH' met als doel de structuurverbetering in het grensgebied Drenthe/Grafschaft Bentheim. Bevordering en ondersteuning van alle regionale maatregelen die als doel hebben dit te bereiken. Voor het risico van onze borgstelling verwijzen wij naar de paragraaf risico's en weerstandsvermogen.

N.V. Area reiniging (programma 4)

Bijdrage: €-	33%	EV	€8.388	EV	€8.960
Dividend: €-		V	€16.697	VV	€18.268
		V		Resultaat	€1.383

*cijfers jaarrekening 2023

Doel: De inzameling, verwerking en recycling van (huishoudelijke) afvalstoffen, straatreiniging en kolkenzuigen

N.V. Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) (programma 6)

Dividend: €0	4,13%	EV	€53.376	EV	€64.929
		V	€157.598	VV	€174.276
		V			

				Resultaat	€3.175
*cijfers jaarrekening 2023					
<i>Doel: De zorg voor en de instandhouding van de (drink)watervoorziening in haar verzorgingsgebied en het verrichten van alle werkzaamheden die daarmee in verband staan.</i>					
N.V. Rendo Holding (programma 6)					
	Dividend: €0	4,14%	EV €77.245	EV	€79.534
			V €103.070	VV	€108.619
			V		
				Resultaat	€7.283
*cijfers jaarrekening 2023					
<i>Doel: Het transporteren en distribueren van energie; beheer en onderhoud van een gas en elektriciteitsnetwerk.</i>					
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (programma 6)					
	Dividend: €205	0,17%	EV €4.615.000	EV	€4.721.000
			V €107.459.000	VV	€110.819.000
			V		
*cijfers jaarrekening 2023				Resultaat	€254.000
<i>Doel: Het uitoefenen van het bedrijf van bankier voor overheden, waaronder gemeenten.</i>					
3. Deelnemingen verkoop aandelen Essent					
Enexis Holding N.V. (programma 6)					
	Dividend: €0	0,16%	EV €5.441.000	EV	€5.320.000
			V €4.907.000	VV	€5.140.000
			V		
				Resultaat	€72.000
*cijfers jaarrekening 2023					
<i>Doel: Het transporteren en distribueren van energie; het in stand houden van een betrouwbaar distributie en transportnet voor energie.</i>					
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (50 % belang EPZ) (programma 6)					
	Dividend: €0	0,16%	EV €-	EV	€-
			V €-	VV	€-
			V		
*cijfers begroting 2025				Resultaat	€-
<i>Doel: In deze b.v. was het 50%-belang van Essent in de N.V. Elektriciteit Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ) ondergebracht.</i>					
<i>Deze was onder meer eigenaar van de kerncentrale te Borssele. PBE is belast met de afwikkeling van zaken die voortvloeien uit de verkoop en verplichtingen die zijn aangegaan in het kader van de borging van het publiek belang.</i>					
CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.) (programma 6)					
	Dividend: €0	0,16%	EV €484	EV	€-
			V €65	VV	€-
			V		
*cijfers begroting 2025				Resultaat	€(20)
<i>Doelstellingen: a) namens verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de staat als gevolg van de invoering van de WON; b) namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim-procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. (Waterland) naar aanleiding van de verkoop van de aandelen Attero aan Waterland;</i>					
<i>c) het geven van instructies aan de escrow-agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat op een escrow-rekening is gestort.</i>					
4. Overige verbonden partijen					
Regionaal Overslag Centrum (ROC) (programma 1)					

	EV	€-	EV	€-
	V	€2.500	VV	€2.500
	V		Resultaat	€-

Doel: het ontwikkelen van een Regionaal Overslag Centrum (ROC) in Coevorden. De gemeente en een combinatie van drie aannemers werken samen in een PPS-constructie samen in het ROC-project.

Grondbeleid

Inleiding

De gemeente Coevorden heeft binnen de kaders van wet- en regelgeving de vastgestelde ruimtelijke visie willen realiseren door middel van een faciliterend grondbeleid. Een vorm van grondbeleid waarbij de gemeente de grond niet zelf verwerft, maar de ontwikkeling aan de eigenaren zelf overlaat binnen door de gemeente te stellen kaders.

De gemeente heeft zelf een beperkt aantal grondposities bedoeld voor uitbreidingsplannen. Met uitzondering van één bouwkaavel aan de Prinses Julianalaan in Coevorden. Deze is inmiddels bouwrijp en zal middels loting worden aangeboden.

In december 2021 is de nieuwe Woonvisie vastgesteld. Uit de onderzoeken die voor deze Woonvisie zijn gedaan blijkt een behoefte aan nieuwe woningen voor Coevorden, zowel voor de stad als omliggende dorpen. De woningbehoefte zit in het bijzonder in het lagere segment van koop- en huurwoningen. Inmiddels is Ossehaar fase C als woningbouwlocatie ontwikkeld. Inmiddels is de locatie bouwrijp en zijn we bezig met de laatste inrichting van de infrastructuur. Het financiële risico van het gemeentelijk grondbedrijf is aanvaardbaar.

Beleid

Het grondbeleid bepaalt de manier waarop de gemeente en andere spelers omgaan met grond, waarop ontwikkeld wordt (van bestemming verandert). Zoals vastgesteld in de Nota Grondbeleid 2014 heeft de gemeente Coevorden tot op heden ervoor gekozen om risicomijdend te handelen en had een voorkeur voor een faciliterende rol.

Inmiddels zijn we 10 jaar verder en is er reden om het beleid te actualiseren c.q. te herzien. Er zijn namelijk wijzigingen in wet- en regelgeving en in jurisprudentie opgetreden en er is sprake van enkele trends op het vlak van grondbeleid.

Daarom is de Nota Grondbeleid herzien en stelt de gemeenteraad de kaders hernieuwd vast waarbinnen het college van burgemeester en wethouders het grondbeleid uitvoert. De vernieuwde versie Nota grondbeleid 2024-2028 staat ter besluitvorming gepland voor de raadsvergadering van 22 oktober 2024.

Dit zal de basis zijn voor een transparante en eenduidige werkwijze bij de uitvoering van het grondbeleid door de gemeente Coevorden.

Prognoses

Per 31/12/2023 hebben wij een boekwaarde van circa € 7,9 miljoen aan gronden in exploitatie. Het verwachte resultaat (de toekomstige kasstromen minus de boekwaarde) schatten wij in op circa € 2,1 miljoen voor winstneming in 2023. Voor de gronden in exploitatie zijn hieronder de verwachte resultaten per project weergegeven. De resultaten worden weergegeven in de netto-contante waarde. Hiermee wordt het verwachte resultaat weergegeven per 31/12/2023. Bij de bepaling van de netto-contante waarde is een aantal variabelen meegenomen:

gerealiseerde kosten en opbrengsten in de boekwaarden;

rente;

verwachte kosten;

verwachte opbrengsten.

In overleg met de projectleiders van deze projecten zijn bij de actuele waardebepaling de volgende criteria meegewogen:

1. Gerealiseerde kosten en opbrengsten in de boekwaarden

De gerealiseerde kosten en opbrengsten van een project zijn beoordeeld door de projectleider en na goedkeuring op basis van een uniforme codering in de projectadministratie geboekt.

2. Rente

De disconteringsvoet om de kasstromen contant te maken wordt door de BBV voorgeschreven en is 2%.

3. Verwachte kosten

De geplande kosten worden vergeleken met de werkelijke bedragen en zijn geactualiseerd; De hoogte van de kosten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau vermeerderd met inflatie;

De inflatie voor de verwachte kostenstijging is gebaseerd op extrapolatie van het langetermijngemiddelde van de inflatie.

4. Verwachte opbrengsten

De verkoop van bouw kavels gebeurt tegen marktconforme prijzen;

De hoogte van de grondprijzen wordt jaarlijks bepaald op basis van vastgestelde methoden; deze methoden zijn per categorie vastgelegd in de Nota Grondprijzen;

De hoogte van de opbrengsten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau en is vermeerderd met inflatie;

De inflatie voor de verwachte opbrengstenstijging is gebaseerd op extrapolatie van het langetermijngemiddelde van de inflatie.

Prognose

Jaarlijks worden de grondexploitaties geactualiseerd. Gedurende het jaar worden de grondexploitaties kritisch gevolgd en binnen de P&C cyclus eventueel gewijzigd. Deze begroting is gebaseerd op dezelfde uitgangspunten.

Verwacht resultaat

Onderstaand treft u een overzicht aan van de verwachte resultaten van de bestemmingsplannen die in exploitatie zijn gebracht. Voor de waardering van het resultaat hanteren wij de netto contante waarde met als peildatum 31 december 2023.

OVERZICHT GRONDEXPLOITATIES				
<i>bedragen * €1.000</i>				
		Doorlooptijd	Realisatie tm	Netto Contante Waarde
			boekjaar	per 31-12-2023 voor
Projectsoort			2023 (inclusief	winstnemings
			rente)	
<i>Woningbouw</i>	Aalden Aelderhooghe	Afgesloten 2023	0	113
	Dalen Molenakkers II	tm 2028	1.026	-7
	Sleen Jongbloed	tm 2025	-116	148
	Coevorden Ossehaar	tm 2023	0	3
			910	257
<i>Bedrijventerreinen</i>	Coevorden Europark	tm 2025	2.874	102
	Coevorden Leeuwerikenveld II	tm 2027	5.346	103
	Coevorden ROC	tm 2024	-1.199	1.681
Totaal			7.021	1.886
			7.931	2.143

Toelichting op projecten

De Gemeente Coevorden heeft nog een beperkt aanbod in woningbouw- en bedrijfskavels. Hieronder een toelichting op de projecten.

Woningbouwlocaties

Voor Ossehaar fase C komt een nieuwe invulling van het woongebied. De bedoeling is dat het een

moderne groene wijk wordt met een gevarieerd woonaanbod en waar aandacht is voor duurzaamheid en klimaatadaptie. Er zullen 98 woningen worden gerealiseerd. Hiervoor is inmiddels het bestemmingsplan gewijzigd en onherroepelijk. De ontwikkeling wordt op dit moment verder opgepakt.

Om op de locatie van de manege in Sleen woningbouw mogelijk te maken zijn we in gesprek met de huurder.

Rondom de Wachthoornweg Aalden zijn we in gesprek met een ontwikkelaar om tot en ontwikkeling te komen. Een klein gedeelte van deze ontwikkeling is eigendom van de gemeente.

Bedrijvenlocaties

De uitgifte van bedrijfsgronden is de afgelopen jaren in onze gemeente veel sneller verlopen dan voorspeld. Hierdoor is het aantal beschikbare percelen op de bedrijventerreinen in onze gemeente schaars geworden. Op dit moment zijn er nog slechts 3 kavels beschikbaar van in totaal ca. 22.000m². In de programmeringsafspraken van de Provincie Drenthe voor de bedrijventerreinen in Zuidoost-Drenthe is vastgelegd hoe de ruimtevrage voor de gemeenten in Zuidoost-Drenthe zich in de komende jaren zal ontwikkelen. Dit geldt voor het voldoen aan lokale en regionale behoefte aan terrein, maar ook voor het vraagstuk van de grote ruimtevragers. Op basis van deze afspraken zal in 2024 ambtelijk worden afgestemd waar in Zuidoost-Drenthe nieuwe bedrijventerreinen zullen worden ingericht. Los van deze regionale afstemming, ligt er ook een relatie met de stikstofproblematiek en de congestie op het stroomnet. Deze beide factoren spelen een wezenlijke rol in het realiseren van nieuwe terreinen.

Reserve en risico's

Risicobeheersing

Op dit moment is er genoeg grond in bezit van de gemeente, woningcorporaties of van projectontwikkelaars om de groei-ambitie genoemd in de woonvisie te realiseren. Grootschalige grondverwerving is op dit moment niet nodig. We sluiten een actieve grondpolitiek echter niet uit als ontwikkelingen hier om vragen.

Met betrekking tot onze projecten lopen wij de volgende risico's: het risico dat de grond niet aan de wensen van de gebruiker voldoet (wonen, recreëren, industrie, werken);

- de geplande verkoopprijzen gaan niet haalbaar zijn;
- de tijdsplanning gaat niet haalbaar zijn;
- het tijdstip van aankoop gaat afwijken ten opzichte van de planontwikkeling;
- de kwaliteit van de gerealiseerde gronden/het openbaar gebied gaat onvoldoende zijn;
- plancapaciteit gaat niet aansluiten bij de vraag (woonvisie);
- stijgende bouwkosten waardoor we om betaalbare woningen te realiseren mogelijk onze eigen grondprijzen moeten aanpassen danwel starters extra financieel moeten ondersteunen om een eerste woning te kunnen kopen.

De belangrijkste instrumenten die wij inzetten om deze risico's tot een aanvaardbaar niveau terug te dringen zijn:

Exploitatieopzet

Wij maken gebruik van een in de tijd uitgezette schatting van opbrengsten en kosten per project op basis van te realiseren producten. Door het benoemen van criteria voor de grondexploitaties is het mogelijk om door middel van scenarioanalyse voortdurend de effecten te meten van externe ontwikkelingen en risico's.

Planning & control

Een doorlopende analyse van projectkansen en -risico's is nodig om aanpassingen in planning, kwaliteit en kosten tijdig te kunnen maken. Een periodieke financiële analyse van gerealiseerde en verwachte kosten en opbrengsten om tijdig bij te kunnen sturen is hier onderdeel van.

Omgevingsanalyse

Wij maken onder andere gebruik van onderzoeken omtrent ruimtelijke haalbaarheid, bevolkingsgroei en -samenstelling, woningbehoefte en marktprijzen om onze uitgangspunten in de exploitatieopzetten te onderbouwen. Om de risico's van de grondexploitaties in beeld te brengen hanteren wij een methode waarop verschillende onderdelen beoordeeld worden op hun risicoprofiel. Dat geeft het volgende beeld per ultimo 2023:

1. Marktrisico

Dit risico wordt bepaald door voor alle in exploitatie genomen plannen een negatief scenario te bepalen. Hierin worden factoren als verkooptempo en prijsniveau veranderd en worden de gevolgen ervan, indien deze leiden tot een negatief resultaat, als risico opgenomen. Dit is bepaald door voor alle plannen door te rekenen wat het betekent als alle verkopen drie jaar worden uitgesteld. Dit komt neer op een risico van in totaal € 714.000.

2. Indicatoren uit de grondexploitaties

Door het veranderen van rente en inflatie in onze grondexploitatie modellen kan het resultaat veranderen. Het verhogen van de rente en de inflatie en het verlagen van de prijsstijgingen van de opbrengsten leiden samen tot een lager resultaat. Dit komt neer op een risico van € 103.000.

3. Projects specifieke risico's

Naast de marktrisico's en de risico's van verandering van rente en inflatie kunnen zich in projecten risico's voordoen die specifiek betrekking hebben op het project. Deze worden op de volgende manier bepaald. Eerst wordt de mogelijke schade per project bepaald. Deze wordt bepaald door de volgende formule:

Schade = (kans op een onverwachte gebeurtenis met schade) x schadebedrag

De risico's die kunnen ontstaan, hangen samen met de demografische ontwikkelingen in onze gemeente. Deze kunnen voor meerdere projecten aanzienlijke gevolgen hebben. Zowel in volume als in soort woningen die mogelijk niet gebouwd gaan worden. Hierdoor wordt ook de onderliggende grond niet verkocht. Daarnaast bestaat het risico dat de gronden op werklocaties niet matchen met de vraag vanuit de markt waardoor wij terreinen niet meer kunnen verkopen. De risico's in woningbouwprojecten nemen het grootste deel van de projectrisico's voor hun rekening. Het totaal van de projectrisico's komt neer op € 180.000.

De bovenstaande risico's zijn bepaald door voor ieder risico-onderdeel te bekijken hoeveel verlies ontstaat indien het worst-case scenario zich voordoet. De bovenstaande risico's bedragen in totaal € 997.000.

Reserve grondexploitatie

De komende jaren zullen wij ons, om de reserve grondexploitatie te versterken, vooral richten op: Jaarlijks maken we een nieuwe uitvoeringsagenda wonen. Daarnaast gaan wij elke twee jaar de vergelijking maken tussen de dan actuele prognoses en de bestaande bouwplannen. Op basis hiervan besluiten wij of er meer of juist minder druk op nieuwbouw moet worden gezet. Daarnaast wegen we integraal af of er andere thema's zijn waar we meer of minder prioriteit aan moeten geven.

1. Overzicht investeringen 2025-2028

Geplande investeringen

OVERZICHT VAN INVESTERINGSKREDIETEN				
Bedragen x € 1.000				
Omschrijving investering	2025	2026	2027	2028
Onderwijshuisvesting				
De Nieuwe Veste, nieuwbouw	6.000	14.000	14.000	
Nieuwbouw scholen Sleen		3.292		
MFC Schoonoord	8.375	10.725		
Kindvoorzieningen Sleen		650		
Scholen en kindvoorzieningen Geesbrug			2.348	
Facilitair				
Huisvesting Kasteel 1; Licht- en geluidinstallatie	160			
Huisvesting Kasteel 1; Vervanging inrichting, vervolg	155			
Riolering				
Riolering; vervanging pompen en gemalen	300	300	300	300
Vervanging en optimalisatie riolering	2.000	2.000	2.000	2.000
Openbare ruimte				
Wegonderhoud 2025	1.035	1.035	1.035	1.035
Bermverhardingen	300	300	300	300
Verkeersregelinstallatie Dalerallee	100			
Vastgoed				
Verduurzaming gemeentelijke vastgoed	800	800	800	800
Tractie				
VW Caddy V-221-PK	35			
Renault Trafic lang wiel dubbel gesloten V-305-RZ	45			
Mecalac 12 MXT	220			
TORO 4010	98			
Maai/veegcombinatie Schouten Panda P1806	47			
TORO 5910	141			
Fendt 512 Vario profi	215			
Fendt 211 Vario profi		140		
John Deere 4066		65		
VW Transporter lang wiel dubbel gesloten BVJ-46-K		48		
VW Caddy Maxi		36		
VW Caddy Maxi		36		
VW Caddy		35		
Greentec 930 WD		62		
Herder klepelmaaier Votex Jumbo Flex 150 Eco		35		
Volvo containerwagen + kraan + haaksysteem - 1			271	
Volvo containerwagen + kraan + haaksysteem - 2			271	
John Deere 6110R			180	
Holder C70-1			125	
Holder C70-2			125	
Schliesing 495TX			65	
Zuig-/veegwagen Trilo S10			65	
Stratos B50-42VESN-490 opzetstrooier			49	
Bermschaaf Hemos FW130			48	
Coupil G4			40	
Herder Eco maaier KMU130			35	
VW Polo			32	
Greentec 300 Forrest cutter			28	

Volvo 4x4 2-zijdige kipper+kraan					250
Fendt 714 Vario profi					215
Zuig-/veegwagen Trilo SB					62
Stratos B40-30					51
		20.026	33.559	22.116	5.013
	Totaal investeringen 2025 t/m 2028				80.714

2. Overzicht lopende investeringen 2025

Stand van zaken lopende investeringen

LOPENDE INVESTERINGEN					
Bedragen x € 1.000					
	Jaartal afrondding	Krediet	Realisatie tm 2023	Realisatie 2024	Restant
Riolering					
Riolering; Boring Krimweg Coevorden	2024	80	22	24	34
Riolering; Wilgenstuk e.o. Dalen	2024	1.650	1.136	385	129
Riolering; Pompen en gemalen 2023	2024	300	152	-	148
Riolering; Pompen en gemalen 2024	2025	300	-	-	300
Riolering; Menso Altingstraat Sleen	2025	900	-	505	395
Riolering; vervanging en optimalisering riolering	2025	1.100	-	-	1.100
Totaal riolering		4.330	1.310	914	2.106
Onderwijshuisvesting					
De Nieuwe Veste, nieuwbouw	2027	2.870	-	-	2.870
CBS Paul Kruger, brandtrap	2024	158	99	-	59
Totaal onderwijshuisvesting		158	99	-	59
Facilitair					
Bedoeking Raad- en Theaterzaal	2024	35	-	-	35
Vervanging inrichting Kasteel 1	2025	1.000	-	242	758
Huisvesting A. Kramersingel 4, verv inventaris	2025	340	-	-	340
Totaal facilitair		1.035	-	242	793
Vastgoed					
Verduurzaming gemeentelijke vastgoed	2024	800	-	-	800
		800	-	-	800
Openbare ruimte					
Project Markt en Haven	2026	5.671	-	-	5.671
Aanleg verzamelgraven begraafplaatsen	2025	240	-	-	240
Totaal openbare ruimte		5.911	-	-	5.911
Infrastructurele projecten					
Project N34/Klooster	2025	700	561	77	62
Project N34/Zuidelijke ontsluitingsweg	2024	2.725	1.569	1.111	45
Fietspaden van asfalt naar beton	2024	70	5	29	36
Fietspad Schapendijk	2024	565	-	103	462
Integrale aanpak Monierweg	2025	302	-	-	302
Wegonderhoud 2024	2024	1.035	-	-	1.035
Totaal infrastructurele projecten		5.397	2.135	1.320	1.942
Overige investeringen					
Kwaliteitsimpuls sport, onderbouw	2024	1.055	897	20	138
Kwaliteitsimpuls sport, toplaag	2024	780	841	-	-61
Kwaliteitsimpuls sport, ledveldverl.	2024	598	694	-	-96
Kwaliteitsimpuls sport, toegankelijkheid	2024	474	389	2	83
Kwaliteitsimpuls sport, fase 2	2024	1.173	1.113	10	50
Geldlening Glasvezel Zuidenveld	2024	2.900	3.163	-	-263
Totaal overige investeringen		6.980	7.097	32	-149

Tractie						
VW Crafter Pickup - 7-VXF-48	2024	108	-	105	3	
VW Crafter Pickup - 2-VXN-95	2024	108	-	105	3	
VW Gesloten Transporter 4-VTR-87	2024	40	-	-	40	
VW Transporter Pickup VJ-280-K	2024	127	-	133	-6	
VW Transporter Pickup met hydr. Kraan VJ-279-K	2024	127	-	133	-6	
VW Transporter Pickup met hydr. Kraan VJ-117-G	2024	85	-	-	85	
Toro GM4010S	2024	95	-	-	95	
Toro GM4010S	2024	95	-	-	95	
Toro GM5910	2024	120	-	-	120	
		Totaal tractie	905	-	476	429
Totaal			25.516	10.641	2.984	11.891

3. Reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen 2025

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Naam reserve/voorziening	Stand per 1-1-2025	Toevoeging rente	Toevoeging tlv exploitatie	Onttrekking tgv exploitatie	Stand per 31-12-2025
Algemene reserves					
Algemene reserve	36.048	-	2.000	200	37.848
Totaal algemene reserves	36.048	0	2.000	200	37.848
Bestemmingsreserves					
Stedelijke vernieuwing	110	2	-	-	112
Vastgoed	3.182	48	62	761	2.531
Sportcomplex Swaneburg	512		110	62	560
Mobiliteit	486	7	-	550	-57
Regio Specifiek Pakket (RSP)	1.097	11	-	-	1.108
Plopsaland	44		-	20	24
Kapitaallasten Hof van Coevorden	5		-	-	5
Dutch TechZone	318	5	-	-	323
Reserve grondexploitaties	2.589	56	-	-	2.645
Herstructureringsfonds	1.641	25	-	-	1.666
Innovaties zorg	464	7	-	200	271
Accommodaties in de samenleving	650	10	-	100	560
Regiodeal	13		-	-	13
Totaal bestemmingsreserves	11.111	171	172	1.693	9.761
Totaal reserves	47.159	171	2.172	1.893	47.609
Voorzieningen					
Rioleringen	1.531	-	-	-	1.531
Voorziening oud-wethouders	787	-	-	51	736
Voorziening 3e ww jaar	56	-	-	-	56
Voorziening spaarverlof	511	-	-	-	511
Herstel parkeerdek Gansehof	1.306	-	-	-	1.306
Risico's afgesloten grexen	1.041	-	-	-	1.041
Totaal voorzieningen	5.232	0	0	51	5.181
Totaal Generaal	52.391	171	2.172	1.944	52.790

Overzicht reserves en voorzieningen 2026-2028

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN MEERJARIG													
Bedragen x € 1.000													
Naam reserve/voorziening	2026				2027				2028				Stand 31 december
	Stand 1 januari	Toevoeging rente 1,5%	Toevoeging	Onttrekking	Stand 1 januari	Toevoeging rente 1,5%	Toevoeging	Onttrekking	Stand 1 januari	Toevoeging rente 1,5%	Toevoeging	Onttrekking	
Algemene reserve													
Algemene reserve	37.848	-	1.000	1.625	37.223	-	1.000	1.431	36.792	-	1.000	615	37.177
Totaal algemene reserve	37.848		1.000	1.625	37.223		1.000	1.431	36.792		1.000	615	37.177
Bestemmingsreserves													
Stedelijke vernieuwing	112	2	-	-	114	2	-	-	116	2	-	-	118
Vastgoed	2.531	38	19	761	1.827	27	-	761	1.093	15	-	761	347
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	560		110	62	608		110	62	656		110	62	704
Mobiliteit	-57		-	-	-57		-	-	-57		-	-	-57
Regio Specifiek Pakket (RSP)	1.108	11	-	-	1.119	11	-	-	1.130	11	-	-	1.140
Plopsaland	24		-	-	24		-	-	24		-	-	24
Kapitaallasten Hof van Coevorden	5		-	-	5		-	-	5		-	-	5
Dutch TechZone	323	5	-	-	328	5	-	-	333	5	-	-	338
Reserve grondexploitaties	2.645	59	-	-	2.704	62	-	-	2.766	65	-	-	2.831
Herstructureringsfonds	1.666	25	-	-	1.691	25	-	-	1.716	26	-	-	1.742
Innovaties zorg	271	4	-	200	75	1	-	-	76	1	-	-	77
Accommodaties in de samenleving	560	8	-	100	468	7	-	100	375	6	-	100	281
Regiodeal	13		-	-	13		-	-	13		-	-	13
Totaal bestemmingsreserves	9.761	152	129	1.123	8.919	140	110	923	8.246	131	110	923	7.563

Totaal reserves	47.60	152	1.129	2.748	46.14	140	1.110	2.354	45.03	131	1.110	1.538	44.740
	9				2				8				
Voorzieningen													
Rioleringen	1.531	-	-	71	1.460	-	-	144	1.316	-	-	213	1.103
Risico's afgesloten Grexen	1.041				1.041				1.041				1.041
Parkeerdek Gansehof	1.306				1.306				1.306				1.306
Oud-wethouders	736	-	-	51	685	-	-	51	635	-	-	51	584
Spaarverlof	511				511				511				511
3e ww-jaar	56	-	-	-	56	-	-	-	56	-	-	-	56
Totaal voorzieningen	5.181	0	0	122 0	5.059	0	0	195 0	4.865	0	0	264	4.601
Totaal Generaal	52.79	152	1.129	2.870	51.20	140	1.110	2.549	49.90	131	1.110	1.802	49.341
	0				1				3				

4. Taakvelden conform BBV

Overzicht taakvelden baten 2025-2028

Bedragen x €1.000

Baten	2025	2026	2027	2028
0-1 Bestuur				
5. Funding voor de toekomst	117	117	117	117
0-10 Mutaties reserves				
1. Bouwen voor de samenleving	570	0	0	0
2. Duurzaamheid	761	761	761	761
3. Samen	362	1.100	410	410
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	200	0	366	366
Totaal 0-10 Mutaties reserves	1.893	1.862	1.538	1.538
0-2 Burgerzaken				
5. Funding voor de toekomst	690	821	891	744
0-4 Overhead				
5. Funding voor de toekomst	32	32	32	32
0-5 Treasury				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	539	240	404	988
0-61 OZB woningen				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	6.974	6.974	6.974	6.974
0-62 OZB niet-woningen				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	3.207	3.207	3.207	3.207
0-64 Belastingen overig				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	55	55	55	55
0-7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	85.807	81.839	81.748	82.141
0-8 Overige baten en lasten				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	0	0	0	0
1-1 Crisisbeheersing en brandweer				
3. Samen	38	38	38	38
1-2 Openbare orde en veiligheid				
1. Bouwen voor de samenleving	16	16	16	16
3. Samen	10	10	10	10
Totaal 1-2 Openbare orde en veiligheid	26	26	26	26
2-1 Verkeer en vervoer				
1. Bouwen voor de samenleving	139	139	139	139
5. Funding voor de toekomst	31	31	31	31
Totaal 2-1 Verkeer en vervoer	170	170	170	170
3-1 Economische ontwikkeling				
1. Bouwen voor de samenleving	0	0	0	0

Baten	2025	2026	2027	2028
5. Fundering voor de toekomst	0	0	0	0
Totaal 3-1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
1. Bouwen voor de samenleving	268	268	268	268
3-4 Economische promotie				
1. Bouwen voor de samenleving	9	9	9	9
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	2.139	2.139	2.139	2.209
Totaal 3-4 Economische promotie	2.148	2.148	2.148	2.218
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
3. Samen	1.249	1.249	1.249	1.249
5-1 Sportbeleid en activering				
3. Samen	0	0	0	0
5-3 Cultuur				
3. Samen	0	0	0	0
5-6 Media				
3. Samen	4	4	4	4
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
2. Duurzaamheid	54	54	54	54
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie				
2. Duurzaamheid	8	8	8	8
3. Samen	0	0	0	0
Totaal 6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	8	8	8	8
6-2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen				
3. Samen	0	0	0	0
6-3 Inkomensregelingen				
3. Samen	12.209	12.209	12.209	12.209
6-4 WSW en beschut werk				
3. Samen	0	0	0	0
6-5 Arbeidsparticipatie				
3. Samen	0	0	0	0
6-6 Maatwerkvoorziening (WMO)				
3. Samen	6	6	6	6
6-71 Maatwerkdienstverlening 18+				
3. Samen	0	0	0	0
6-71A Hulp bij het huishouden (WMO)				
3. Samen	0	0	0	0
6-71B Begeleiding (WMO)				
3. Samen	290	290	290	290

Baten	2025	2026	2027	2028
7-1 Volksgezondheid				
3. Samen	60	0	0	0
7-2 Riolering				
1. Bouwen voor de samenleving	128	129	202	271
2. Duurzaamheid	3.872	3.872	3.872	3.872
Totaal 7-2 Riolering	4.000	4.000	4.073	4.142
7-3 Afval				
2. Duurzaamheid	5.911	5.911	5.911	5.911
5. Fundering voor de toekomst	0	0	0	0
Totaal 7-3 Afval	5.911	5.911	5.911	5.911
7-4 Milieubeheer				
2. Duurzaamheid	110	110	110	110
7-5 Begraafplaatsen en crematoria				
2. Duurzaamheid	483	483	483	483
8-1 Ruimte en leefomgeving				
1. Bouwen voor de samenleving	101	101	101	101
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine				
1. Bouwen voor de samenleving	6.987	2.900	1.682	1.647
8-3 Wonen en bouwen				
1. Bouwen voor de samenleving	1.268	1.570	1.570	1.261
2. Duurzaamheid	1.425	1.425	1.425	1.425
4. Eigenheid dorpen en wijken	4	4	4	4
Totaal 8-3 Wonen en bouwen	2.696	2.998	2.998	2.690
Totaal baten	136.132	128.120	126.794	127.419

Overzicht taakvelden lasten 2025-2028

Bedragen x €1.000

Lasten	2025	2026	2027	2028
0-1 Bestuur				
1. Bouwen voor de samenleving	-45	-45	-45	-45
5. Fundering voor de toekomst	-2.550	-2.459	-2.409	-2.409
Totaal 0-1 Bestuur	-2.595	-2.503	-2.454	-2.454
0-10 Mutaties reserves				
1. Bouwen voor de samenleving	0	0	0	0
2. Duurzaamheid	-172	-129	-110	-110
3. Samen	0	0	0	0
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-2.171	-1.152	-1.140	-1.131
Totaal 0-10 Mutaties reserves	-2.343	-1.281	-1.250	-1.241
0-2 Burgerzaken				
5. Fundering voor de toekomst	-2.410	-2.452	-2.504	-2.404
0-4 Overhead				
2. Duurzaamheid	-399	-399	-399	-399
5. Fundering voor de toekomst	-15.288	-15.239	-15.236	-15.239
Totaal 0-4 Overhead	-15.686	-15.637	-15.635	-15.637
0-5 Treasury				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	218	498	322	-271
0-62 OZB niet-woningen				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-77	-77	-77	-77
0-64 Belastingen overig				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-155	-155	-155	-155
0-7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	0	0	0	0
0-8 Overige baten en lasten				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-450	-250	-250	-255
1-1 Crisisbeheersing en brandweer				
3. Samen	-2.684	-2.684	-2.684	-2.684
1-2 Openbare orde en veiligheid				
1. Bouwen voor de samenleving	0	0	0	0
3. Samen	-401	-401	-401	-401
5. Fundering voor de toekomst	-15	-15	-15	-15
Totaal 1-2 Openbare orde en veiligheid	-416	-416	-416	-416
2-1 Verkeer en vervoer				
1. Bouwen voor de samenleving	-6.479	-4.827	-4.873	-4.919
5. Fundering voor de toekomst	-1.796	-1.901	-1.920	-1.990
Totaal 2-1 Verkeer en vervoer	-8.275	-6.728	-6.793	-6.909

Lasten	2025	2026	2027	2028
2-4 Economische havens en waterwegen				
1. Bouwen voor de samenleving	-2	-2	-2	-2
3-1 Economische ontwikkeling				
1. Bouwen voor de samenleving	-163	-162	-388	-386
4. Eigenheid dorpen en wijken	0	0	0	0
5. Fundering voor de toekomst	-2.682	-2.610	-2.611	-2.609
Totaal 3-1 Economische ontwikkeling	-2.845	-2.772	-3.000	-2.995
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
1. Bouwen voor de samenleving	-240	-240	-240	-240
3-4 Economische promotie				
1. Bouwen voor de samenleving	-314	-304	-314	-304
4-1 Openbaar basisonderwijs				
3. Samen	-17	-17	-17	-17
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
2. Duurzaamheid	-16	-16	-16	-16
3. Samen	-2.443	-2.438	-2.438	-2.438
Totaal 4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.459	-2.454	-2.454	-2.454
5-1 Sportbeleid en activering				
3. Samen	-1.805	-1.801	-1.720	-1.714
5-2 Sportaccommodaties				
2. Duurzaamheid	0	0	0	0
5-3 Cultuur				
3. Samen	-331	-821	-821	-821
5-4 Musea				
3. Samen	-368	-368	-368	-368
5-6 Media				
3. Samen	-1.065	-1.065	-960	-960
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
1. Bouwen voor de samenleving	-872	-796	-730	-225
2. Duurzaamheid	-1.406	-1.301	-1.301	-1.301
5. Fundering voor de toekomst	-3.169	-3.171	-3.168	-3.166
Totaal 5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-5.446	-5.268	-5.199	-4.693
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie				
2. Duurzaamheid	-28	-28	-28	-28
3. Samen	-3.734	-3.734	-3.734	-3.734
Totaal 6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.762	-3.762	-3.762	-3.762

Lasten	2025	2026	2027	2028
6-2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen				
3. Samen	-1.140	-1.139	-1.139	-1.139
5. Funding voor de toekomst	-4.258	-4.225	-4.220	-4.218
Totaal 6-2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-5.398	-5.364	-5.360	-5.357
6-3 Inkomensregelingen				
3. Samen	-15.988	-15.942	-15.742	-15.742
6-4 WSW en beschut werk				
3. Samen	-4.547	-4.405	-4.248	-4.248
5. Funding voor de toekomst	-2.360	-2.362	-2.365	-2.360
Totaal 6-4 WSW en beschut werk	-6.907	-6.767	-6.613	-6.608
6-5 Arbeidsparticipatie				
3. Samen	-2.048	-2.060	-2.023	-2.019
6-6 Maatwerkvoorziening (WMO)				
3. Samen	-2.108	-2.260	-2.418	-2.572
6-71 Maatwerkdienstverlening 18+				
3. Samen	0	0	0	0
6-71A Hulp bij het huishouden (WMO)				
3. Samen	-5.131	-5.127	-5.127	-5.127
6-71B Begeleiding (WMO)				
3. Samen	-2.035	-2.040	-2.040	-2.040
6-71C Dagbesteding (WMO)				
3. Samen	-957	-957	-957	-957
6-72A Jeugdhulp begeleiding				
3. Samen	-1.883	-1.883	-1.883	-1.883
6-72B Jeugdhulp behandeling				
3. Samen	-142	-142	-142	-142
6-72C Jeugdhulp dagbesteding				
3. Samen	-185	-185	-185	-185
6-72D Jeugdhulp zonder verblijf overig				
3. Samen	-469	-469	-469	-469
6-73A Pleegzorg				
3. Samen	-604	-604	-604	-604
6-73B Gezinsgericht				
3. Samen	-2.872	-2.872	-2.872	-2.872
6-73C Jeugdhulp met verblijf overig				
3. Samen	-21	-21	-21	-21
6-74A Jeughulp behandeling GGZ zonder verblijf				
3. Samen	-1.459	-1.459	-1.459	-1.459

Lasten	2025	2026	2027	2028
6-74B Jeugdhulp crisisLTAGGZ-verblijf				
3. Samen	-917	-917	-917	-917
6-74C Gesloten plaatsing				
3. Samen	-141	-141	-141	-141
6-81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)				
3. Samen	-238	-238	-238	-238
6-82 Geëscaleerde zorg 18-				
3. Samen	0	0	0	0
6-82A Jeudbescherming				
3. Samen	-729	-729	-729	-729
6-82B Jeugdreclassering				
3. Samen	-83	-83	-83	-83
7-1 Volksgezondheid				
3. Samen	-623	-594	-594	-594
7-2 Riolering				
1. Bouwen voor de samenleving	-2.681	-2.682	-2.755	-2.824
7-3 Afval				
2. Duurzaamheid	-4.892	-4.608	-4.608	-4.608
5. Funding voor de toekomst	-2.000	-1.998	-2.001	-2.001
Totaal 7-3 Afval	-6.892	-6.605	-6.608	-6.608
7-4 Milieubeheer				
2. Duurzaamheid	-3.257	-2.788	-2.779	-2.779
7-5 Begraafplaatsen en crematoria				
2. Duurzaamheid	-435	-436	-354	-354
8-1 Ruimte en leefomgeving				
1. Bouwen voor de samenleving	-248	-239	-248	-242
5. Funding voor de toekomst	-2.546	-2.551	-2.546	-2.546
Totaal 8-1 Ruimte en leefomgeving	-2.794	-2.790	-2.794	-2.788
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine				
1. Bouwen voor de samenleving	-6.992	-2.912	-1.684	-1.649
8-3 Wonen en bouwen				
1. Bouwen voor de samenleving	-1.503	-1.127	-1.003	-681
2. Duurzaamheid	-5.844	-5.932	-6.943	-8.512
4. Eigenheid dorpen en wijken	-649	-638	-638	-638
Totaal 8-3 Wonen en bouwen	-7.995	-7.697	-8.585	-9.832
Totaal lasten	-135.512	-127.324	-126.927	-128.426

5. Incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele baten en lasten

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting, meerjarenraming en jaarrekening zijn opgenomen. Indien de structurele lasten worden gedekt door de structurele baten is er sprake van 'materieel' begrotingsevenwicht. Voor het begrip incidenteel kan gedacht worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal een aantal jaren voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om 'eenmalige zaken'. Een begroting of jaarrekening zal ieder jaar een bedrag van dergelijke eenmalige zaken bevatten. Hieronder zijn de bedragen genoemd die wij voor 2025-2028 als incidentele bate of last hebben opgenomen.

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Bedragen x € 1.000

Programma en omschrijving	2025		2026		2027		2028	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bouwen voor de samenleving								
Regionale Woondeal	135							
Projecten Mobiliteit	550							
Bijdrage Regiodeal	309		309		309			
Doorfietsroute Emmen-Coevorden	25							
Verlenging Programma Vitale vakantieparken	657		578		508			
Onttrekking aan bestemmingsreserve Mobiliteit		550						
Wegenbeheerplan	1.000							
Vrijval voorziening riolering				71		144		167
Duurzaamheid								
Bestemmingsreserve Vastgoed, onttrekking reserve		700		700		700		700
Bestemmingsreserve Vastgoed, toevoeging reserve	62		19					
Inventarisatie bomenareaal	112							
Verfraaiing Binnenstad	85							
Integrale aanpak Monierweg	248							
Handhavingsplan tarief op restafval	200							
Samen								
Intergenerationele armoede	230		200					
Intergenerationele armoede, onttrekking res. Innovatie zorg		200		200				
Extra energiekosten De Swaneburg	77		77					
Subsidies voor accommodaties in de samenleving	100		100		100		100	
Onttrekking bestemmingsreserve Accommodaties in de samenleving		100		100		100		100
Jeugdeducatiefonds	30							
Toezichthouder WMO/Jeugd	50							
Eigenheid dorpen en wijken								
n.v.t.								

Fundering voor de toekomst								
n.v.t.								
Financiering en dekkingsmiddelen								
n.v.t.								
Totaal incidentele baten en lasten	3.870	1.550	1.283	1.071	917	944	100	967
<i>Saldo lasten min baten</i>		<i>2.320</i>		<i>212</i>		<i>-27</i>		<i>-867</i>

6. Begrotingssubsidies

Begrotingssubsidies volgens art. 4.23 lid 3 c (Awb)

In deze bijlage zijn de begrotingssubsidies als bedoeld in artikel 4:23 lid 3 onder c Awb opgenomen. Dit zijn subsidies voor, voornamelijk, grotere instellingen die naar verwachting als enige in aanmerking komen voor de subsidie.

In die gevallen is het niet opportuun om een aparte subsidieregeling op te stellen. De wet stelt in dat geval als eis dat de subsidie-ontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld op de begroting worden vermeld.

BEGROTINGSSUBSIDIES	
Naam organisatie	Subsidie
Icare Jeugdgezondheidszorg	605.400
Stichting Maatschappelijk Welzijn Coevorden	2.452.800
Voorveld Jeugd (penvoerder MWC)	256.400
Inloopvoorziening GGZ Cosis	106.200
Stichting Humanitas (afdeling Coevorden)	18.000
Yorneo - vroeg erbij	41.000
Stichting Voedselbank Zuid-Oost Drenthe	7.200
Stichting Platform Gehandicaptenbeleid	7.000
Stichting Invulbrigade	10.000
Stichting Nei Noaberschap	2.000
Stichting Inwoners aan zet	28.700
Vluchtelingenwerk Noord Nederland	15.000
Stichting Armoedefonds	7.000
Stichting Biblionet Drenthe	912.800
Stichting Biblionet Drenthe (Taalpunt)	72.300
Stichting Toeristisch-Recreatief Coevorden	176.300
Stichting Geopark De Hondsrug	28.900
Stichting Dalen Promotie inzake Fiets4Daagse	6.100
Stichting Streekomroep ZO34!	26.600
Stichting Cultuurpodium Coevorden	291.000
Stichting Stedelijk Museum Coevorden	368.000
Stichting Ondernemend Coevorden	2.000
Plaatselijk belang Oosterhesselen ten behoeve van Hertenkamp	3.100
Samenwerkingsverband Zuid-Oost Drenthe inzake taalcoördinator	10.000
Samenwerkingsverband Zuid-Oost Drenthe inzake zomerschool	3.000
Onderwijsstichting Arcade inzake schakelonderwijs	47.500
Natuur en Milieu Federatie Drenthe inzake scholennetwerk	15.300
Stichting Fonds Slachtofferhulp	12.000
Innovatie Veenkoloniën	5.100
Stichting Nei Naoberschap Dalen	4.100
Sport Drenthe: Sportgala Drenthe	2.000
Sport Drenthe: Drenthe beweegt	6.100
Repair Café Dalen	750
Repair Café Oosterhesselen, Gees, Zwinderen	750
CMO-Stamm: Drenthe Gezond	6.100
De Nieuwe Veste - Dag van de techniek	3.000
Gezinscoaches (via MWC) *	50

* afhankelijk van de beschikbaarstelling van het budget

7. Verbonden partijen

Kaderstellende informatie verbonden partijen

KADERSTELLEDE INFORMATIE VERBONDEN PARTIJEN			
Verbonden partij	Wijze van deelneming	Betrokkenen	Bestuurlijk belang/bevoegdheid
1. Gemeenschappelijke regelingen			
Recreatieschap Drenthe	De deelnemers wijzen elk één lid en één en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe en de Friese gemeente Ooststellingwerf.	De portefeuillehouder vertegenwoordigt onze gemeente in het AB.
EMCO-groep	De gemeenteraden van de deelnemers benoemen de leden van het bestuur de gemeente Emmen 4 leden; de gemeente Coevorden 2 leden; de gemeente Borger - Odoorn 2 leden.	De gemeenten Emmen, Coevorden en Borger-Odoorn.	De gemeenteraad heeft twee leden van het college aangewezen als vertegenwoordiger in het AB.
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)	Het college van burgemeester en wethouders wijst één lid en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college is aangewezen als vertegenwoordiger in het AB.
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)	De colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten wijzen ieder één lid van het algemeen bestuur aan. Zij wijzen tevens in ieder geval één vervangend lid van het algemeen bestuur aan.	De provincie Drenthe en de twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college vertegenwoordigt het college in het algemeen bestuur.
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de aan deze regeling deelnemende gemeenten.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur en heeft één stem.
Bestuursacademie Noord-Nederland (BANN)	De raden van de deelnemende gemeenten kiezen uit hun midden één lid en één plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur, de voorzitter daaronder begrepen. De gemeentesecretaris is als gemeentelijk vertegenwoordiger in het algemeen bestuur aangewezen.	De provincies Groningen, Friesland en Drenthe, de Groningse, Friese en Drentse gemeenten en de deelnemende waterschappen.	Gezien de aard van de regeling zijn de belangen gering.
Euregio Enschede/Gronau	Elke deelnemer wijst vertegenwoordigers aan voor het algemeen bestuur. Het aantal is afhankelijk van de betaalde lidmaatschaps-	129 Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land-)Kreise uit de deelgebieden Vechtdal, regio Twente, regio Achterhoek,	De gemeenteraad heeft de burgemeester, een wethouder en een raadslid aangewezen als gemeentelijk vertegenwoordiger in het

	bijdragen die gebaseerd zijn op de inwoners-aantallen. Wij hebben 3 vertegenwoordigers in het algemeen bestuur.	de Landkreise Grafschaft Bentheim, Emsland en Osnabrück, de steden Osnabrück en Münster en de Kreise in het Münsterland.	algemeen bestuur.
Eems Dollard Regio (EDR)	Elke deelnemer wijst twee vertegenwoordigers aan in de EDR-raad.	Duitse en Nederlandse gemeenten, WGR-regio's, Kamers van Koophandel en overige publiekrechtelijke lichamen die de regeling hebben ondertekend.	De gemeenteraad heeft de burgemeester en de portefeuillehouder financiën aangewezen als lid van de EDR-raad.
Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen en Drenthe	Het bestuur bestaat uit een afvaardiging van de collegeleden van de deelnemers: 1 vertegenwoordiger per deelnemer per regio en een vertegenwoordiger van het OV-bureau.	De colleges van de gemeenten in Groningen en Drenthe en het dagelijks bestuur van het OV-bureau Groningen Drenthe.	De regio Zuidoost-Drenthe bestaat uit de gemeenten Borger-Odoorn; Coevorden; Emmen. Deze regio levert één vertegenwoordiger voor het bestuur.
2. Vennootschappen en coöperaties			
GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH	Aandeelhouder. Het betreft een GmbH naar Duits recht, waarvan de gemeente medeaandeelhouder is.	De Samtgemeinde Emlichheim, de gemeente Coevorden, het district Grafschaft Bentheim, het land Niedersachsen en de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij.	Drie leden van het college maken deel uit van de Aufsichtsrat respectievelijk de de Gesellschafterversammlung.
N.V. Area reiniging	Aandeelhouder.	De gemeenten Coevorden, Emmen en Hoogeveen.	Wij hebben een vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) met paritair stemrecht. Daarnaast treden wij op als opdrachtgever. Binnen het college is een functionele scheiding aangebracht tussen de rol van aandeelhouder en die van opdrachtgever. De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Waterbedrijf Drenthe	Aandeelhouder.	De provincie Drenthe en de gemeenten in de Provincie Drenthe zijn aandeelhouder.	De portefeuillehouder financiën vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Rendo holding	Aandeelhouder. Daarnaast hebben wij met de groep kleine aandeelhouders tezamen het recht een voordracht te doen tot benoeming van één lid in de Raad van Commissarissen van de N.V. Rendo Holding.	Diverse gemeenten in Drenthe en Overijssel.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Aandeelhouder.	Het rijk, de provincies en nagenoeg alle Nederlandse gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
<i>Deelnemingen verkoop aandelen Essent</i>			
Enexis Holding N.V.	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.(50% belang EPZ)	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.)	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
<i>3. Overige verbonden partijen</i>			
Regionaal Overslag Centrum (ROC)	Een van de partijen bij een samenwerkingsovereenkomst .	De gemeente Coevorden en de raden van bestuur van de partners in de Aannemerscombinatie CROCC.	Een lid van het college en een ambtelijke projectcoördinator vertegenwoordigen de de gemeente in de stuurgroep ROC.